

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vesna Zadnik

PRESEDOVANJE SLOVENIJE SVETU EU

MAGISTRSKO DELO

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vesna Zadnik

Mentor: izr. prof. dr. Iztok Simoniti

PRESEDOVANJE SLOVENIJE SVETU EU

MAGISTRSKO DELO

Ljubljana, 2009

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA

Predsedovanja Slovenije Svetu EU

POVZETEK

Vlada Republike Slovenije je sprejela sklep, da bo Slovenija v skladu z obstoječo ureditvijo Evropske unije kot prva med novimi državami članicami EU predsedovala Svetu EU. Vlogo predsedujoče Svetu EU je za šest mesecev prevzela 1. januarja 2008. V tem času je Slovenija pripravljala, sklicevala in vodila sestanke Sveta EU na vseh ravneh, od delovnih skupin, do zasedanj sveta ministrov in Evropskega sveta. Prevzela je organizacijo, pripravo in vodenje za več tisoč sestankov, med katerimi je bilo kar nekaj vrhunskih srečanj na evropski in svetovni ravni; doma, v Bruslju in Luksemburgu, pa tudi v tretjih državah. Na politične agende je umestila teme, ki jih je označila kot prednostne naloge, uresničevanje le-teh je uspešno zasledovala. Predsedovanje Slovenije Svetu EU je bilo za slovensko diplomacijo velik izziv, deležen velike medijske in druge pozornosti, tako z vidika vsebinskih priprav in vodenja predsedovanja kot tudi z logističnega vidika. Obenem je bilo odlična priložnost za turistično in drugo promocijo Slovenije.

Ključne besede: Svet EU, Evropski svet, predsedovanje Svetu EU

KAZALO

1. Uvod	- 5 -
2. Metodologija	- 8 -
2. 1 Cilji naloge	- 8 -
2. 2 Hipoteze in raziskovalna vprašanja.....	- 9 -
2. 3 Raziskovalne metode in tehnike.....	- 11 -
3. Opredelitev temeljnih pojmov	- 13 -
3. 1 Koncept male države v polju diplomacije.....	- 13 -
3. 2 O predsedovanju.....	- 15 -
3. 3. 1 <i>Skupinsko predsedovanje</i>	- 18 -
3. 3. 2 <i>Naloge predsedujoče države ali kaj pomeni predsedovanje Svetu EU</i>	- 18 -
4. Organizacijska struktura za priprave in izvedbo slovenskega predsedovanja Svetu EU in Evropskemu svet	- 23 -
4. 1 Način vodenja predsedovanja.....	- 27 -
4. 2 Organizacijske strukture in načini vodenja predsedovanja preteklih predsedstev	- 30 -
5. Vodenje in organizacija dela Sveta EU in Evropskega sveta	- 33 -
5. 1 Vloga predsednika vlade	- 33 -
5. 2 Vloga resornega ministra.....	- 34 -
5. 3 Vloga stalnega predstavništva in veleposlanika	- 35 -
5. 3. 1 <i>Vloga ostali misih, predstavništev in veleposlaništev predsedujoče države v tujini</i>	- 38 -
5. 4 Vloga predsedujočega delovni skupini in vloga nacionalnega delegata predsedujoče države članice EU - vodenje delovnih skupin	- 39 -
5. 5 Vloga koordinatorja predsedovanja Slovenije Svetu EU v Bruslju	- 41 -
6. Zastopanje Sveta EU v odnosu do Evropskega parlamenta in vloga Generalnega sekretariata Sveta EU	- 42 -
6. 1 Sodelovanje z Evropskim parlamentom.....	- 42 -
6. 1. 1 <i>Struktura Evropskega parlamenta</i>	- 43 -
6. 1. 2 <i>Sodelovanje z Evropskim parlamentom</i>	- 46 -
6. 1. 3 <i>Plenarna zasedanja Evropskega parlamenta</i>	- 48 -
6. 1. 4 <i>Koordinacija poslanskih vprašanj in vloga ministrstev</i>	- 49 -
6. 2 Vloga Generalnega sekretariata sveta	- 51 -
7. Sodelovanje s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami	- 53 -
7. 1 EU trojke	- 54 -
8. Komunikacijska strategija	- 55 -
8. 1 Spletna stran slovenskega predsedovanja.....	- 55 -
8. 2 Intranet.....	- 57 -
8. 3 Načini komuniciranja v Bruslju	- 58 -

9. Načrtovanje programa predsedovanja.....	- 63 -
9. 1 Določitev prednostnih nalog	- 65 -
9. 1. 1 Pregled aktualnih vsebin slovenskega predsedovanja	- 65 -
9. 1. 2 Skupinski program predsedovanja	- 65 -
9. 1. 3 Prednostne naloge 6-mesečnega predsedovanja	- 67 -
9. 1. 4 Opredelitev dosjejev in njihovih nosilcev.....	- 68 -
10. Koledar predsedovanja	- 70 -
10. 1 Način priprave koledarja predsedovanja	- 71 -
11. Kadrovanje za naloge predsedovanja.....	- 72 -
11. 1 Usposabljanje kadrov	- 74 -
12. Financiranje predsedovanja	- 76 -
13. Tolmačenje med predsedovanjem	- 77 -
14. Logistični vidik predsedovanja	- 80 -
15. Celostna grafična podoba predsedovanja, darila in spremljevalni (kulturni) program promocije Slovenije v okviru predsedovanja.....	- 81 -
15. 1 Celostna grafična podoba predsedovanja	- 81 -
15. 2 Darila	- 82 -
15. 3 Spremljevalni (kulturni) program promocije Slovenije v okviru predsedovanja....	- 83 -
16. Predsedovanje in možnost uveljavljanja nacionalnih interesov	- 85 -
17. Oris okoliščin slovenskega predsedovanja Svetu EU	- 89 -
18. Uspešnost slovenskega predsedovanja Svetu EU glede na zastavljene cilj	- 91 -
19. Zaključek.....	- 101 -
20. Literatura	- 108 -

1. UVOD

Slovenija si kot majhna demokratična država vse od samostojnosti naprej prizadeva za uveljavitev na mednarodnem prizorišču. V relativno kratkem času je vzpostavila diplomatske odnose z večino držav in se s tem izkazala kot dejaven član mednarodne skupnosti in njenih struktur. Leta 1992 je postala članica Organizacije Združenih narodov, v letih 1998 in 1999 je bila izvoljena za nestalno članico Varnostnega sveta te iste organizacije. V letu 2004 je uresničila še en dolgoročni cilj svoje zunanje politike – članstvo v EU in NATU. S tem je še tesneje utrdila svoj položaj v mednarodni skupnosti.

Evropska unija je bila ustanovljena z Maastrichtsko pogodbo in je v začetku devetdesetih let 20. stoletja pomenila nekakšno revolucijo med takratnimi uveljavljenimi načini povezovanja in sodelovanja držav. Slovenija je kot njena članica prisotna na številnih področjih mednarodnih odnosov. Nastopa v okviru največjega gospodarsko-trgovinskega bloka na svetu, ki ima razvite gospodarske in politične odnose z vsemi regijami sveta, prizadeva si za strukturni dialog in spoštovanje človekovih pravic.

Sočasno z velikim priznanjem in potrditvijo našega uspešnega vstopa v EU je Slovenija dobila veliko obveznost in odgovornost – Vlada Republike Slovenije je namreč sprejela sklep, da bo Slovenija kot prva med novimi državami članicami EU predsedovala Svetu EU. Ureditev Evropske unije namreč narekuje, da vsaka država članica predseduje Svetu EU, tj. eni od institucij EU. Predsedstvo Sveta EU se menja vsakih šest mesecev. Predsedujoča država pripravlja, sklicuje in vodi sestanke Sveta EU na vseh ravneh, od delovnih skupin, do zasedanj sveta ministrov in Evropskega sveta. Gre za organizacijo, pripravo in vodenje več tisoč sestankov, med katerimi je kar nekaj vrhunskih srečanj na evropski in svetovni ravni.

Predsedovanje Slovenije Svetu EU je bilo za slovensko diplomacijo velik izziv kljub številnim izkušnjam s področja multilateralnih projektov, ki jih je že imela. Gre namreč za finančno, organizacijsko, kadrovsko in politično zelo zahteven projekt. »Prvo predsedovanje kakšne od novih članic razumemo tudi kot potrditev, da je bila odločitev s širitvijo Evropske unije preseči nenaravno delitev celine, zgodovinsko pravilna« (Program slovenskega predsedovanja Svetu EU 2007).

Nedvomno je bilo predsedovanje velika preizkušnja organizacijske sposobnosti slovenske diplomacije, obenem pa priložnost, da kot mala država še aktivneje sodeluje pri oblikovanju skupnih evropskih politik in s tem pripomore k večji prepoznavnosti države in krepitvi njenega mesta v mednarodni skupnosti. Ob tem velja poudariti, da je od vsake posamezne države članice, ki ji je zaupano vodenje Sveta EU za dobo šest mesecev, odvisno, v kolikšni meri bo pri izvajanju takega projekta uspešna. Povedano drugače, o uspešnem predsedovanju lahko govorimo glede na dosežene rezultate v primerjavi z zastavljenimi cilji.

Lenarčič (2007) je v času priprav na predsedovanje dejal, da je pred nami »vsebinsko in tehnično verjetno najbolj zahtevna naloga Slovenije po osamosvojitvi.« Dodal je, da uspešna izvedba tega projekta po njegovem mnenju zahteva sodelovanje celotnega slovenskega znanja in izkušenj, veliko mero iznajdljivosti ter podporo vseh vpletenih političnih subjektov in, seveda, slovenskih državljanov in državljanek.

Predsedovanje Svetu EU in Evropskemu svetu pomeni, da krmilo vodenja predsedovanja za pol leta prevzame posamezna država članica EU. Zato je predsedujoča država deležna velike medijske in druge pozornosti, tako pri vsebinski pripravi in vodenju predsedovanja kot z logističnega vidika. Predsedujoča mora zato imeti dobro komunikacijsko strategijo, da svoje dosežke v karseda kratkem odzivnem času predstavi javnosti. Poleg tega je predsedovanje odlična priložnost tudi za turistično in drugo promocijo Slovenije.

Predsedujoča že v času priprav na prevzem predsedovanja oblikuje vsebinske prioritete svojega predsedovanja in teme, za katere glede na t. i. podedovano agendo lahko predvideva, da bodo aktualne v času, ko predseduje vsem sestavam Sveta EU. Za leto 2008 so bile prepoznane možne teme, ki naj bi jim bilo v prvi polovici leta posvečeno največ pozornosti. Na tej osnovi (t. i. širše prioritete našega predsedovanja), je Ožja delovna skupina v letu 2006 ocenila, da bi zaradi strateškega pomena za EU in Slovenijo kazalo posebej izpostaviti naslednje teme: prihodnost EU in institucionalni razvoj, širitev EU in Zahodni Balkan ter novo sosedsko politiko, energetiko, medkulturni dialog in Lizbonsko strategijo. Ob sprejemanju političnih usmeritev EU ali drugačnemu tempu sprejemanja zakonodaje so se oblikovale dokončne prednostne naloge. Izbor prioritete je bil potrjen šele nekaj mesecev pred dejanskim začetkom predsedovanja (Služba vlade za evropske zadeve 2007a).

Predstavitve programa predsedovanja je tako potekala sredi decembra v Bruslju, na sedežu Sveta EU. Končne prednostne naloge so bile: uspeh ratifikacijskega procesa Lizbonske pogodbe, energetska-podnebni paket, Lizbonska strategija, širitev in evropska sosedstva politika ter medkulturni dialog (Program slovenskega predsedovanja Svet EU 2007).

Ocene predsedovanja se običajno podajo glede na uspešnost iskanja ustreznega in učinkovitega ravnotežja predsedujoče države v vlogi voditelja, koordinatorja, pogajalca in administratorja. Pri tem so ključni kriteriji uspešnosti, ki se navajajo v analizah dosedanjih predsedovanj, naslednji:

- *nevtralnost in sposobnost iskanja ravnotežja ter usklajevanja med skupnimi evropskimi in lastnimi nacionalnimi interesi (vloga tako imenovanega poštenega brokerja),*
- *administrativna usposobljenost in zmožnost zagotavljanja učinkovitega delovnega okolja,*
- *učinkovitost v smislu doseganja pomembnih rezultatov v razreševanju in napredku ključnih skupin problemov in izzivov (Tallberg 2006).*

To seveda ne pomeni, da države v času predsedovanja ne uveljavljajo tudi svojih nacionalnih interesov. Pomeni predvsem, da so sposobne svoje interese uveljaviti v okviru kompatibilnih prioritete celotne evropske integracije. Ali, kot je slikovito zapisal Tallberg v knjigi *Leadership and Negotiations in the European Union* (2006, 11), kjer citira visokega uradnika Evropske komisije: »Ko nisi predsedujoči, vsak dan požiraš grenke pilule, in to samo zato, ker veš, da boš na koncu tudi ti predsedoval in bodo tokrat drugi požirali grenke pilule. Predsedovanje vedno prekorači meje nevtralnosti. Kar zahtevaš, je to, da je predsedujoči sposoben to početi tako, da ni javno vidno in očitno«.

Kot navaja Rop (2007) opravljene študije dosedanjih konkretnih primerov predsedovanj nedvomno kažejo, da je predsedovanje »realna osnova za političen vpliv in da predsedujoče države večinoma tudi izkoristijo privilegiran položaj predsedstva, tako za uresničitev kolektivnih kot nacionalnih interesov«.

S slovenskim predsedovanjem je bilo zaokroženo tudi predsedovanje prvega tria in sklenjen prvi 18-mesečni program. Sodelovanje s partnericama Nemčijo in Portugalsko je bilo za slovensko predsedovanje enkratna pozitivna izkušnja. Hkrati se je Slovenija za čim bolj

gladek in učinkovit prehod usklajevala z naslednjim triom Francije, Češke in Švedske (Program slovenskega predsedovanja Svetu EU 2007).

2. METODOLOGIJA

2.1 CILJI NALOGE

V magistrski nalogi želim prikazati vsebinski in organizacijski vidik predsedovanja Slovenije EU, in sicer z vidika priprav in predsedovanja samega. V tem okviru bi rada predstavila vlogo posameznih akterjev (delovalcev), pristojnih za sprejemanje političnih smernic predsedovanja, in tistih, ki so odgovorni za logistični del. Na podlagi analize vlog, ki jih imajo vpleteni v projektu predsedovanja, želim ugotoviti, kako uspešno so bili izpolnjeni zastavljeni cilji v organizacijskem in vsebinskem smislu. Slovenske akterje želim predstaviti tudi v odnosu do posameznih institucij Evropske unije (predvsem Sveta EU in Evropskega parlamenta) in tretjih držav in organizacij, s katerimi ima predsedujoča stike.

Zlasti v medijih, pa tudi drugih uradnih nastopih predstavnikov slovenske diplomacije, se Slovenija omenja kot majhna država. V magistrskem delu želim zato predstaviti koncept male države in vlogo njene diplomacije. Skozi nalogo bom skušala ugotoviti, v kolikšni meri se ta »majhnost« izraža v samem predsedovanju. V povezavi s tem želim namreč ugotoviti, ali velikost predsedujoče države vpliva na potek predsedovanja, ter v kolikšni meri se ta vpliv odraža. Raziskati želim, kako velikost predsedujoče države vpliva na uveljavljanje lastne volje, predvsem v smislu uveljavljanja nacionalnih interesov. V ta namen želim analizirati različne nivoje odločanja in sprejemanja odločitev, bodisi na ravni delovnih skupin, ministrskih srečanj ali na ravni državnih voditeljev, v okviru neformalni srečanj.

Slovensko predsedovanje Svetu EU želim deloma predstaviti tudi v širšem konceptu – tj. znotraj pojma diplomacije. V tej povezavi natančneje predstavljam vlogo slovenskih in tujih diplomatsko-konzularnih predstavništev v svetu. Tudi na tej ravni me zanima komunikacijski vidik predsedovanja.

Predsedovanje Svetu EU in s tem vodenje razprav 27 držav članic je nedvomno velik zalogaj. Predsedujoča je zadolžena ne le za vodenje in potek razprav na različnih ravneh, temveč tudi

za pripravo dnevnih redov le-teh. Znotraj skupinskega programa predsedovanja mora opredeliti t. i. prednostne naloge oziroma izdelati lasten 6-mesečni program predsedovanja. V nalogi želim predstaviti končen izbor prioritete, v zaključnem delu pa želim analizirati, v kolikšni meri so bile zastavljene naloge tudi dejansko realizirane. Ugotoviti želim, v kolikšni meri predsedovanje Svetu EU pomeni za državo članico večjo možnost za uveljavitev in doseganje zelenih nacionalnih izidov.

Projekt slovenskega predsedovanja Svetu EU in Evropskemu svetu želim deloma predstaviti tudi preko primerjave s preteklimi predsedstvi. Povzeti želim izkušnje avstrijskega, finskega, nemškega in portugalskega predsedovanja, mestoma tudi drugih predsedstev (irskega, britanskega, nizozemskega), njihove pristope, organiziranost, delovanje in nasvete za dobro predsedovanje, predvsem pa stične točke vse predsedstev in razlike med njimi.

2. 2 HIPOTEZE IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

HIPOTEZA 1:

»Temelj uspešnega predsedovanja Svetu EU so dobre priprave nanj.«

Za preverjanje navedene hipoteze si zastavljam naslednja raziskovalna vprašanja:

- *Kakšna je vloga posameznih akterjev (delovalcev), ki so vključeni v vsebinski (tj. političen) del priprav na predsedovanje, kot tudi tistih, ki so odgovorni za logistično podporo in organizacijsko izvedbo projekta? Menim namreč, da je ključ do uspešnega predsedovanja v jasni opredelitvi vlog posameznih delovalcev, ki skladno z opredeljenimi nalogami tudi delujejo.*
- *V kolikšni meri oziroma na kakšen način predsedujoča sodeluje z Evropskim parlamentom, tretjimi državami in drugimi organizacijami?*
- *Kako pomembno vlogo Generalni sekretariat Sveta EU?*

HIPOTEZA 2:

»Male države kljub njihovi omejenosti v finančnih, kadrovskih in informacijskih virih, s svojim predlogi in aktivnim sodelovanjem soodločajo o ključnih vprašanjih v mednarodni skupnosti. Ta privilegij ni rezerviran zgolj za t. i. velike države. V okviru predsedovanja je priložnost za predsedujoče male države še toliko večja. Predsedovanje Svetu EU je namreč priložnost za uveljavljanje nacionalnih interesov ter večje vloge in prepoznavnosti Slovenije v svetu.«

Za preverjanje navedene hipoteze si zastavljam naslednja raziskovalna vprašanja:

- *Kakšna je koncepcija male države?*
- *Ali je mogoče iz primerjav posameznih predsedstev ugotoviti, v kolikšni meri velikost posamezne države članice vpliva na uspešnost predsedovanja?*
- *Na katerih ravneh Slovenija lahko uveljavlja svojo voljo?*
- *V kolikšni meri predsedovanje Svetu EU vpliva na prepoznavnost Slovenije v svetu?*

HIPOTEZA 3:

»Predsedstvo z opredelitvijo prioriternih nalog predsedovanja usmerja politiko EU v danem trenutku in vpliva na potek razprave med državami članicami.«

Za preverjanje navedene hipoteze si zastavljam naslednje raziskovalno vprašanje:

- *Katere so prednostne naloge slovenskega predsedovanja Svetu EU in kako jih je Slovenija izpolnjevala v času predsedovanja?*
- *Kakšno vlogo ima komuniciranje?*

HIPOTEZA 4:

»Ne obstaja splošen in enoten model predsedovanja Svetu EU in Evropskemu svetu. Potrebno je upoštevati specifičnost posamezne države članice, ki nastopa v vlogi predsedujočega.«

Za preverjanje navedene hipoteze si zastavljam naslednja raziskovalna vprašanja:

- *V kolikšni meri se predsedujoča lahko opre na izkušnje in priporočila preteklih predsedstev?*
- *V kolikšni meri je predsedovanje Svetu EU rutinsko?*
- *Kako izbrati pravi način vodenja predsedovanja?*

2. 3 RAZISKOVALNE METODE IN TEHNIKE

Analiza magistrskega dela bo temeljila na preučevanju primarnih virov (Amsterdamska pogodba, Maastrichtska pogodba, Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, Sklep Vlade RS, zaključki Evropskega sveta) in sekundarnih virov (relevantne knjige in strokovni članki priznanih avtorjev s področja Evropske unije; priročniki za posamezne akterje slovenskega predsedovanja). Kot vir informacij bom uporabila tudi primarne vire, dokumente in interne publikacije ministrstev, vladnih služb in evropskih institucij. Aktualne podatke bom pridobila s spletnih strani in preko intervjujev s posamezniki, ki so bili tako ali drugače vključeni v projekt predsedovanja. S pomočjo opravljenih intervjujev bom prišla do informacij, ki sicer niso širše dostopne. Omejitev pri analizi raziskovalne problematike predstavlja dejstvo, da je veliko uporabnih virov zaupnih. Ne glede na to ocenjujem, da je mogoče iz dostopnih virov razbrati dovolj relevantnih informacij za nastanek magistrskega dela.

V ožjem smislu bom pri proučevanju zastavljena tematike uporabila tudi študijo primera; primarno se bom omejila na proučevanje priprav in poteka slovenskega predsedovanja (analiza vlog posameznih delovalcev). Za primerjavo različnih predsedstev med seboj, tako v organizacijskem kot vsebinskem smislu, bom uporabilo primerjalno metodo.

Pri pisanju magistrskega dela bom upoštevala navodila v Bučar in drugi (2000). Večino prevodov v nalogi bo mojih, v primeru obstoja uradnega prevoda v slovenskem jeziku, bom uporabila slednjega.

Pri pisanju naloge sem naletela na problem opredelitve »uspešnosti«. Kljub znanstvenim prizadevanjem in številnim informacijam, je ocena uspešnosti namreč precej subjektivna. Odvisna je od interesov in zornega kota opazovalca samega. V tem okviru se bom omejila na natančen prikaz stanja, zadevo pa bom po lastni presoji in na podlagi sebi dostopnih virov in informacij kritično ovrednotila.

Poleg tega se je potrebno zavedati da pričujoče delo ni vseobsežno, saj ne obravnava delovanja EU kot celote, temveč se osredotoča na delovanje Slovenije kot predsedujoče Svetu EU, zato predstavlja le določen vidik v delovanju EU.

3. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

3.1 KONCEPT MALE DRŽAVE V POLJU DIPLOMACIJE

Splošno sprejete definicije, ki bi opredelila male države, ni. Težko je namreč določiti indikatorje, ki bi dejansko določili velikost države. Obstajajo različni pristopi k opredelitvi pojma majhnih držav. Avtorji se večinoma razlikujejo glede uporabe kriterijev – kvantitativnih in kvalitativnih.

Po mnenju Russetta in Starra (1996, 227-228) lastnosti, kot so prebivalstvo, površina in BDP, torej kvantitativni kriteriji, predstavljajo osrednje vidike baze moči in kategorizacije velikosti neke države. Na drugi strani pa Sundelius (1980, 202) poudarja pomen t. i. kvalitativnih kazalcev uspešnosti v mednarodnih odnosih – kvalitetna diplomacija, vlada, BDP, delež visoko kvalificirane delovne sile, visoko kakovostne informacije.

Goetschel (2000) ugotavlja, da v splošnem velja prepričanje, da je vloga malih držav v mednarodnih odnosih precej zamegljena, saj se te nemalokrat pojavljajo kot nepomembne enote na političnih agendah velikih držav oziroma kot elementi njihovih spletk z drugimi velikimi državami.

»Načelo mednarodnega prava določa, da je mednarodna skupnost sestavljena iz enakopravnih suverenih držav, vendar pa se v realnosti države močno razlikujejo po obsegu, moči, družbeni vsebini, vplivu in dejanski vlogi ali »teži«, ki jo imajo v mednarodnem življenju« (Petrič 1996, 876).

Toda kot navaja Morgenthau (1995, 242), lahko sposobni in spretni diplomati šibkejših držav, ko so soočeni z navidezno obsežnimi viri močnejših držav, z uporabo pravih taktik in strategij, izboljšajo končni rezultat. Države si z diplomacijo torej lahko povečajo svojo moč, ki se danes vse bolj odraža v znanju, obvladovanju določenih spretnosti, posedovanju kakovostnih informacij in idej. Spretna in kakovostna diplomacija je pomembno sredstvo državne moči, saj lahko diplomati uporabljajo moč na vseh stopnjah pogajalskega procesa.

Benko (1997, 253) poudarja, da je »diplomacija še zlasti pomembna za male države, saj predstavlja njihov najpomembnejši način vodenja poslov z drugimi političnimi subjekti«.

Država s pomočjo multilateralne diplomacije dvakratno profitira. Prvič zato, ker ima možnost bolj učinkovite izrabe svojih omejenih resursov, saj ji mednarodne organizacije omogočajo, da v okviru enega in istega interakcijskega območja z minimalnim povečanjem lastnih organizacijskih naporov pridobi na večkratnem povečanju mednarodnih stikov. Drugič pa so mednarodne organizacije za male države posebej privlačne zato, ker jim nudijo, večinoma v primerljivih okvirih, ugodne možnosti sodelovanja, pridobivanja statusa in mobilnosti, kar je v izrazitem nesorazmerju v primerjavi z njihovim geografskim in politično-vojaškim pomenom (Geser 1992, 645-646, Jazbec 2001, 126).

Sklepanje strateških zavezništev je za male države zelo pomembno, saj s tem krepijo svojo pogajalsko pozicijo in tako prispevajo k ugodnemu izidu na področjih, ki zadevajo uveljavljanje nacionalnih interesov (Thorhallsson 2000).

Vprašanje obstoja malih držav je zaradi njihove odvisnosti od zunanjega okolja ter ranljivosti in občutljivosti na spremembe v njem, povezano z vprašanjem njihovega sodelovanja z drugimi državami, kot tudi z drugimi subjekti mednarodnega prava, še zlasti z mednarodnimi organizacijami (Petrič 1996, 883).

Jazbec (2001, 74) kot prednost majhnih držav pri vključevanju v integracije navaja njihovo veliko sposobnost prilagajanja, kar jim omogočata manjši družbeni sistem in organizacija ter večja transparentnost. Male države se morajo osredotočiti na specializacijo v ožjih področjih (strategija niš), obenem pa morajo biti, zaradi naraščajoče soodvisnosti, odprte za mednarodno okolje (nujnost širokih in mnogovrstnih kontaktov, tako na uradni kot na neuradni ravni).

Ocenjuje, da je za Slovenijo kot majhno državo sodelovanje v mednarodnih organizacijah izrednega pomena. Vključenost v različne mednarodne strukture ter delovanje na različnih ravneh v njih zagotavlja Sloveniji višjo stopnjo varnosti, obenem pa država z aktivnim sodelovanjem v mednarodnih integracijskih procesih dobi možnost soodločanja.

Sodelovanje v najvišjih organih izvršilnih teles mednarodnih organizacij ima lahko izredno dolgotrajne, pozitivne učinke za njeno prepoznavnost (Jazbec 2000, 3-4).

Benko (2000, 157) ugotavlja, da imajo male države prenizke interese in sposobnosti, da bi lahko kakorkoli vidno vplivale na politike večjih držav. Barston (1991, 83) pa navaja, da se predstavniki malih držav ne srečujejo s pritiski in izsiljevanji doma in zato razpolagajo z veliko mero zaupanja s strani tistih, ki jih pooblastijo, da nastopajo v imenu države, to pa jim omogoča večjo fleksibilnost pri samih pogajanjih.

V sklopu magistrskega dela bom izraz mala država uporabljala v pomenu, ki ji ga pripisuje Jazbec (2002, 67). Le-ta Slovenijo imenuje mala država in s tem misli na velikost države, ki se odraža v omejenih materialnih in človeških resursih. Skozi pojmovanje majhnosti bom skušala opredeliti njeno vlogo znotraj Evropske unije. Slednjo bom skozi celotno nalogo obravnavala kot mednarodno vladno organizacijo, saj jo kot tako opredeljujejo mnogi avtorji – Amerasinghe (1996, 12), Benko (2000, 188), Degan (2000, 420), Kegley in Wittkopf (2001, 186), Lasok (1994, 31), Malanczuk (1997, 96), Rourke in Boyer (2000, 169), Schermers in Blokker (1995, 37). Zavedam se, da si avtorji s področja evropskega prava glede tega pojmovanja sicer niso enotni, vendarle pa EU vsebuje elemente mednarodne vladne organizacije.

Menim, da je predsedovanje mednarodni vladni organizaciji pomemben mehanizem za uveljavljanje nacionalnih interesov zlasti manjših držav. Predsedujoča si po mojem mnenju lahko obeta številne pozitivne posledice, kot so izboljšanje političnega ugleda države in večja vključenost v evropske politike, hkrati pa tudi prepoznavnost države navzven.

3. 2 O PREDSEDOVANJU

Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti (203. čl) določa, da države članice izmenoma prevzamejo funkcijo predsednika Sveta za dobo šestih mesecev po vrstnem redu, ki ga soglasno določi Svet.

Ob ustanovitvi do obdobja, ko je Unija štela dvanajst članic, je to pomenilo, da je bil vrstni red določen po abecednem vrstnem redu v jeziku vsake države članice. Da bi se zagotovilo, da ne bi ista država predsedovala dvakrat zaporedoma v istem semestru, je bil uveden sistem dveh šestletnih ciklov, ki zagotavlja, da vsaka država članica predseduje tako v prvem kot v drugem delu leta.

Po širitvi leta 1995 je bil uveden nov sistem rotacije, katerega cilj je, da »trojka« sestavljena iz preteklega, sedanjega in bodočega predsedstva, vedno vsebuje veliko državo članico¹. Države so bile tako razdeljene med velike in male, v vsaki skupini pa uvrščene po abecednem redu, vrstni red pa določen tako, da sta vsaki veliki državi sledili dve majhni (Information handbook of the Council of the European Union 2006).

Sedanji vrstni red je bil določen z odločbo Sveta s 1. januarjem 1995, in sicer: Italija, Irska, Nizozemska, Luksemburg, Velika Britanija, Avstrija, Nemčija, Finska, Portugalska, Francija, Švedska, Belgija, Španija, Danska, Grčija. Januarja 2002 je bila sprejeta odločitev, da zaradi volitev v Nemčiji v letu 2006, Nemčija in Francija mesti zamenjata.

Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodba o Evropski uniji funkcij predsedstva ne opredeljujeta podrobneje, le-te določa Poslovnik Sveta EU (2006), predvsem členi 1, 2, 11, 19, 20 in 26. Predsedstvo med drugim pripravlja, sklicuje in vodi sestanke Sveta na vseh ravneh, od delovnih skupin do zasedanj ministrskega Sveta, ter podpisuje pravne akte, sprejete na zasedanjih. Predsedujoči je odgovoren tudi, da delo na zasedanjih poteka gladko. Predsedujoča država usklajuje nasprotujoče si interese držav članic, deluje kot posrednik in sklepa kompromisne predloge. Predsedujoči Svetu predstavlja Svet pri njegovih stikih z drugimi institucijami, na začetku in na koncu predsedstva predsednik vlade predsedujoče države na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta predstavi program predsedstva ter zaključi poročilo, ministri predsedujoče države pa v času predsedstva nastopajo pred odbori Evropskega parlamenta.

Z Maastrichtsko pogodbo (1992), ki daje formalno pravno podlago Evropskemu svetu, so se funkcije predsedstva razširile tudi na predsedovanje Evropskemu svetu. Pogodba o Evropski uniji tako določa, da se Evropski svet pod predsedstvom voditelja države ali

¹ V ta namen je bila Nizozemska obravnavana kot velika država članica.

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

vlade države članice, ki predseduje Svetu, sestane vsaj dvakrat na leto (4. čl.)². Z isto pogodbo je predsedstvo pridobilo tudi pristojnosti na področju skupne zunanje in varnostne politike. Tako predsedstvo zastopa Unijo v zadevah skupne zunanje in varnostne politike in je odgovorno za izvajanje odločitev, sprejetih skladno s tem naslovom; v tej funkciji pa izraža tudi stališča Unije v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah (18. čl.). Predsedstvo je tako odgovorno tudi za t. i. politični dialog z državami, mednarodnimi organizacijami ter regionalnimi skupinami. Omenjene postavke se z novo, zaenkrat še neuveljavljeno pogodbo, t. i. Lizbonsko pogodbo, podpisano 17. decembra 2007 v Lizboni, niso spremenile.

Lizbonska pogodba bo, v kolikor stopi v veljavo, spremenila dve temeljni pogodbi EU, Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti. Slednja se bo preimenovala v Pogodbo o delovanju Evropske unije (Europa, 2008a). Uveljavlja nekatere novosti na področju predsedovanja Svetu EU in Evropskemu svetu. V skladu s členom 9b se ukinja rotacija Evropskega sveta, ki bo po novem imel predsednika, ki ga bo za dobo dveh let in pol, z možnostjo enkratne ponovne izvolitve, izvolil Evropski svet. Svetu za zunanje zadeve bo v skladu s členom 9e predsedoval minister za zunanje zadeve Unije. Ostalim sestavam Sveta ministrov pa bodo v skladu s členom 9c predsedovali predstavniki držav članic po načelu enakopravne rotacije v skladu s členom 201b Pogodbe o delovanju Evropske unije. Svetu, razen v primeru Sveta za zunanje zadeve, predsedujejo vnaprej določene skupine treh držav članic za obdobje 18 mesecev. Skupine so sestavljene po načelu enakopravne rotacije med državami članicami ob upoštevanju njihove raznolikosti in geografskega ravnovesja v Uniji. Vsak član skupine izmenično predseduje za obdobje šest mesecev, ostali člani skupine pa predsedniku pomagajo pri opravljanju vseh njegovih obveznosti na podlagi skupnega programa. Vendar pa se člani skupine med seboj lahko dogovarjajo za drugačno rešitev (Lizbonska pogodba 2007).

Vlada RS je, upoštevaje razpravo na kolegiju predsednika Državnega zbora, sprejela stališče, da je Slovenija pripravljena sprejeti predsedovanje Svetu EU in Evropskemu svetu v prvi skupini držav v obdobju od 1. januarja 2007 do 30. junija 2008.

² Lizbonska pogodba v členu 9b: »Evropski svet se sestane dvakrat v vsakem polletju na sklic svojega predsednika.«

3. 3. 1 SKUPINSKO PREDSEDOVANJE

Trenutno se še vedno uporablja stari model 6-mesečnega predsedovanja posamezne države članice. V teh šestih mesecih predsedujoča država članica nosi popolno politično odgovornost za dogajanje v Svetu. Po novem sistemu so se oblikovale skupine treh držav, ki naj bi predsedovale v okviru skupnega programa, seveda v okviru obstoječih pravil. Prednosti novega modela predsedovanja sta izboljšanje kontinuitete predsedovanja zaradi boljše koordinacije med tremi zaporednimi predsedstvi in večja učinkovitost predsedstev zaradi delitve virov, npr. pri vodenju posamezne delovne skupine. Pri tem se je treba ves čas zavedati, da politično odgovornost nosi država, ki predseduje v posameznem 6-mesečnem obdobju. Pri morebitnem prenosu predsedovanja delovnim telesom Sveta na drugo državo, je pomembno to, da se prenos ne opravi samo na eno od preostalih dveh sopredsedujočih držav, ampak na obe. Zaradi različnih videnj in odnosa posameznih držav do nekega dosjeja se s takšnim prenosom lahko poveča njegovo politično razumevanje in zavedanje o posledicah sprejetja neke odločitve, kar je pozitiven rezultat nekega dogovora.

3. 3. 2 NALOGE PREDSEDUJOČE DRŽAVE ali KAJ POMENI PREDSEDOVANJE SVETU EU

Sedanja uredite predsedovanja predpostavlja, da države članice v 6-mesečnih obdobjih prevzamejo funkcijo predsedovanja Svetu EU in Evropskemu svetu.

Svet Evropske unije (Svet) je glavni organ za sprejemanje odločitev v EU. Podobno kot Evropski parlament (EP) je bil Svet ustanovljen z ustanovnimi pogodbami v 50. letih 20. stoletja. Zastopa države članice, njegovih zasedanj se udeležuje po en minister iz vsake nacionalne vlade EU.

Od tem, ki so na dnevnem redu, je odvisno, kateri minister se bo udeležil zasedanja. Če namerava Svet na primer razpravljati o okoljskih vprašanjih, se bodo zasedanja udeležili ministri za okolje iz vsake države EU in svet se bo imenoval »Svet za okolje«.

Odnose EU s tretjimi državami obravnava »Svet za splošne zadeve in zunanje odnose«. Vendar ima Svet v tej sestavi tudi širšo odgovornost za splošna politična vprašanja, tako da se

njegovih zasedanj udeleži kateri koli minister in državni sekretar, ki ga izbere posamična vlada.

Obstaja devet različnih sestav Sveta³:

- *Splošne zadeve in zunanji odnosi (GAERC),*
- *Gospodarske in finančne zadeve (ECOFIN),*
- *Pravosodje in notranje zadeve (JHA),*
- *Zaposlovanje, socialna politika, zdravje in potrošniške zadeve (EPSCO),*
- *Konkurenčnost (COMPET),*
- *Promet, telekomunikacije in energija (TTE),*
- *Kmetijstvo in ribištvo (AGRIFISH),*
- *Okolje (ENVI),*
- *Izobraževanje, mladi in kultura (EYC) (Poslovnik Sveta EU, 2006).*

Vsak minister v Svetu deluje v imenu svoje vlade, kar pomeni, da obveznosti, ki jih sprejme, veljajo za celotno vlado. Z drugimi besedami, podpis ministra je podpis celotne vlade. Poleg tega vsak minister v Svetu odgovarja svojemu nacionalnemu parlamentu in državljanom, ki jih ta parlament zastopa. To zagotavlja demokratično legitimnost odločitev Sveta (Kako deluje Evropska unija 2006, 15).

Evropski svet, ki ga sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic skupaj z njegovim predsednikom in predsednikom Komisije, pri njegovem delu pa sodeluje tudi visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, daje Uniji potrebne spodbude za njen razvoj in zanj opredeljuje splošne politične usmeritve in prednostne cilje. Sestane se dvakrat v vsakem polletju na sklic svojega predsednika (Lizbonska pogodba 2007, 9b čl.). Ta zasedanja »na vrhu« določajo splošno politiko EU in rešujejo vprašanja, ki niso bila rešena na nižji ravni (tj. med ministri na navadnih zasedanjih Sveta).

Novost v sistemu predsedovanja je le v sklopu programiranja, saj je enoletne programe predsedovanja zamenjal 18-mesečni program.

³ V oklepajih navajam krajša angleška pojmovanja posameznih svetov, saj so le-ta v vsesplošni uporabi.

Naloge predsedujoče države so:

- vodenje in organizacija dela Sveta EU (vsem 9 formacija Sveta EU) in Evropskega sveta,
- zastopanje Sveta EU v odnosu do drugih institucij (predvsem do Evropskega parlamenta in Evropske komisije),
- ter zastopanje EU v odnosu do tretjih držav in mednarodnih organizacij.

Vodenje in organizacija dela Sveta EU obsega pripravo, sklicevanje in vodenje sestankov Sveta EU na vseh ravneh in na vseh področjih. Predsedujoči delovnemu telesu⁴ je odgovoren delovnim telesom Sveta, da delo na zasedanjih poteka gladko. Predsedujoči nastopa kot moderator, saj usklajuje nasprotujoče si interese držav članic, pripravlja in sklepa kompromise predlogov za rešitve problemov. Ob vsem tem mora vedno zastopati evropske interese. Predsedujoči ima tudi politično odgovornost, saj podpisuje sprejete pravne akte. Pri svojem delu se opira na pomoč Generalnega sekretariata Sveta.

Slovenija je v 6-mesečnem obdobju predsedovala 2 zasedanjem Evropskega sveta, več kot 30 formalnim ministrskim zasedanjem, okrog 50 zasedanjem Odbora stalnih predstavnikov (Coreper I in II), okoli 3000 zasedanjem delovnih skupin in različnih odborov. Opraviti je morala veliko neformalnega dela, kot so lobiranje, pogajanje in neformalni sestanki. Pripravila je neformalna srečanja v Sloveniji, pri čemer sta bila organizacija in financiranje dogodkov v Sloveniji na njenih ramenih.

V času predsedovanja predsedujoča država zastopa Svet EU v odnosu do drugih institucij. Sodeluje namreč z Evropskim parlamentom⁵, kar je zelo zahtevna, obsežna in pomembna naloga. V zakonodajnih postopkih soodločanja Svet v pogajanjih z Evropskim parlamentom zastopa predsedujoča država. Ob začetku in koncu predsedovanja predsednik vlade predsedujoče na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta predstavi program predsedstva ter zaključno poročilo. Resorni ministri predsedujoče v času predsedovanja nastopajo pred odbori Evropskega parlamenta.

⁴ V nadaljevanju magistrske naloge (poglavje 5) predstavljam vlogo ministrov, ki predsedujejo posameznim sestavam Sveta EU; vlogo stalnega predstavnika, ki je predsedujoči na ravni odbora stalnih predstavnikov (Coreper) ter način vodenja predsedovanja na ravni delovnih skupin.

⁵ Sodelovanje z Evropskim parlamentom je natančneje opredeljeno v poglavju 6.

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

Svet sodeluje tudi z Evropsko komisijo, ki ima na področjih 1. stebra EU izključno iniciativno zakonodajno pravico. Dnevni red Sveta EU je tako v veliki meri odvisen od dinamike dela Evropske komisije.

*Predsedujoča država zastopa EU tudi v odnosu do **tretjih držav in mednarodnih organizacij**. Predsedstvo v zadevah skupne zunanje in varnostne politike zastopa EU in je odgovorno za izvajanje odločitev, sprejetih skladno s tem; izraža tudi stališča EU v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Predsedujoča država ima pri tem veliko politično odgovornost, predvsem predsednik vlade in zunanji minister, ostali ministri pa veliko obveznosti. Nastopa v imenu vseh držav članic in zastopa skupne interese na mednarodnem področju. Pri tem sodeluje z visokim predstavnikom za skupno zunanjo in varnostno politiko ter s komisarjem za zunanje odnose in evropsko sosedsko politiko.*

Da lahko predsedujoča država izpolni te zelo zahtevne naloge, mora prevzeti vodstveno vlogo, biti nevtralna, nepristranska in usmerjena k skupnim evropskim ciljem. Biti mora fleksibilna in prilagodljiva okoliščinam, vendar pri svojem delovanju vendarle ni povsem svobodna. Upoštevati mora načelo enotnega predsedstva, za vse odločitve mora imeti predsedujoča podporo ostalih članic EU.

Kot pravita Soetendorp in Hosli (2000) se od predsedujoče pričakuje nepristranskost ter da se vzdrži vsakršnega poskusa vplivanja na odločitve Sveta. Ugotavljata, da v praksi temu pogosto ni tako, saj je večina držav redko sposobna prezreti svoje nacionalne interese, ko skuša doseči kompromis. Predsedujoča država po Westlake-u (1995, 384) lahko v primeru, da nasprotuje določeni odločitvi glede določenega vprašanja, manipulira s pogajalskim procesom tako, da zavlačuje proces. To lahko stori tako, da določenega vprašanja ne uvrsti na dnevi red zasedanja. Predsedujoča mora vsekakor poiskati kompromise z ostalimi članicami, s čimer se zmanjšuje možnost izvajanja in spodbujanja uveljavljanja nacionalnih prioritet.

Na konkretnem, operativnem nivoju ima predsedujoča država nekatere specifične naloge, npr. določa urnik sestankov različnih sestav Sveta; odloča, kdaj in kje v notranji strukturi Sveta se bodo različni dosjeji obravnavali; določa dnevni red sestankov Sveta; predlaga kompromisne rešitve za probleme z namenom doseči napredek pri obravnavi dosjejev; odloča, kdaj se bo o nekem dosjeju glasovalo. Pri tem je pomembno opozoriti na to, da predsedstvo ni v celoti samostojno oziroma ne določa v celoti in neodvisno urnika ali

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

dnevnega reda Sveta. Upoštevati mora vse druge dejavnike, ki niso v celoti pod njegovim nadzorom. Tako je na primer časovna dinamika zakonodajnega postopka v veliki meri odvisna od tega, kdaj Komisija predloži svoj predlog, in tudi od intenzivnosti in dinamike dela Evropskega parlamenta. Hkrati mora predsedujoča država upoštevati legitimna pričakovanja ostalih držav članic glede samega delovanja Sveta in obveznosti Unije do tretjih držav (Poslovnik Sveta EU 2006, Poročilo o pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008 2006, Zajec Herceg 2006, Mejač 2006, Bušljeta 2006).

Vrstni red predsedujočih držav v triu je bil naslednji:

- Nemčija (1. januar – 30. junij 2007),
- Portugalska (1. julij – 31. december 2007) in
- Slovenija (1. januar – 30. junij 2008).

Ob vseh nalogah, ki jih ima predsedujoča, ne smemo pozabiti, da so za uspešno predsedovanje bistvenega pomena stiki s predhodnimi predsedujočimi na vseh nivojih, tudi političnih, spoznavanje njihovih izkušenj in priprave na prevzem dosjejev, dobri odnosi s Komisijo ter dobri odnosi z Evropskim parlamentom. Ministri in uradniki (bodoči predsedujoči) morajo dobro poznati uradnike, ki se na Komisiji ukvarjajo z vsebino dosjejev. Pomemben je tudi osebni stik visokih uradnikov z generalnimi direktorji direktoratsv Komisije. Na ta način je mogoče v času predsedovanja vplivati na potek dogajanja v zakonodajnem postopku. S Komisijo je koristno imeti dobre odnose tudi na neformalni ravni. Z Evropskim parlamentom pa je poleg stikov na ravni uradnikov nujno imeti dobre in redne stike na politični ravni. Evropski parlament je namreč politična institucija, ki jo je kot tako potrebno tudi jemati. Izkušnje kažejo, da je vzpostavitev izjemno dobrih odnosov s parlamentom nujna. Čas in spoštovanje, ki ga predsedstvo nameni Evropskemu parlamentu, sta dobra naložba. Če v parlamentu čutijo, da se upoštevani, da se jim pozornost poveča na dovolj visoki ravni in da mu je bilo namenjenega dovolj časa, potem bodo s predsedstvom sodelovali. Predsednik vlade se mora tako pred Parlamentom pojaviti vsaj trikrat, zunanji minister in drugi ministri pa glede na tekoče razprave. Državni sekretar za evropske zadeve se pojavlja zelo redno (McDonagh 2007).

4. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA ZA PRIPRAVE IN IZVEDBO SLOVENSKEGA PREDSEDOVANJA SVETU EU IN EVROPSKEMU SVET

*Vlada RS je 6. januarja 2005 s posebnim sklepom ustanovila **Ožjo delovno skupin za pripravo na predsedovanje EU**. Vodil jo je predsednik vlade Janez Janša, njeni člani so bili dr. Andrej Bajuk, minister za finance, dr. Dimitrij Rupel, minister za zunanje zadeve, dr. Gregor Virant, minister za javno upravo, in Janez Lenarčič, državni sekretar za evropske zadeve. Ožja delovna skupina je zagotavljala konsistentno vodenje projekta slovenskega predsedovanja EU, oblikovala splošne politične smernice in prioritete predsedovanja Slovenije EU ter nadzorovala potek priprav na predsedovanje v okviru državne uprave. Za operativno vodenje priprav in izvedbo projekta predsedovanja ter za koordinacijo, usmerjanje in nadzor dela vseh sodelujočih pri projektu predsedovanja je Ožja delovna skupina imenovala **Širšo delovno skupino za predsedovanje** (Sklep Vlade RS 2005, Šumrada in drugi 2005).*

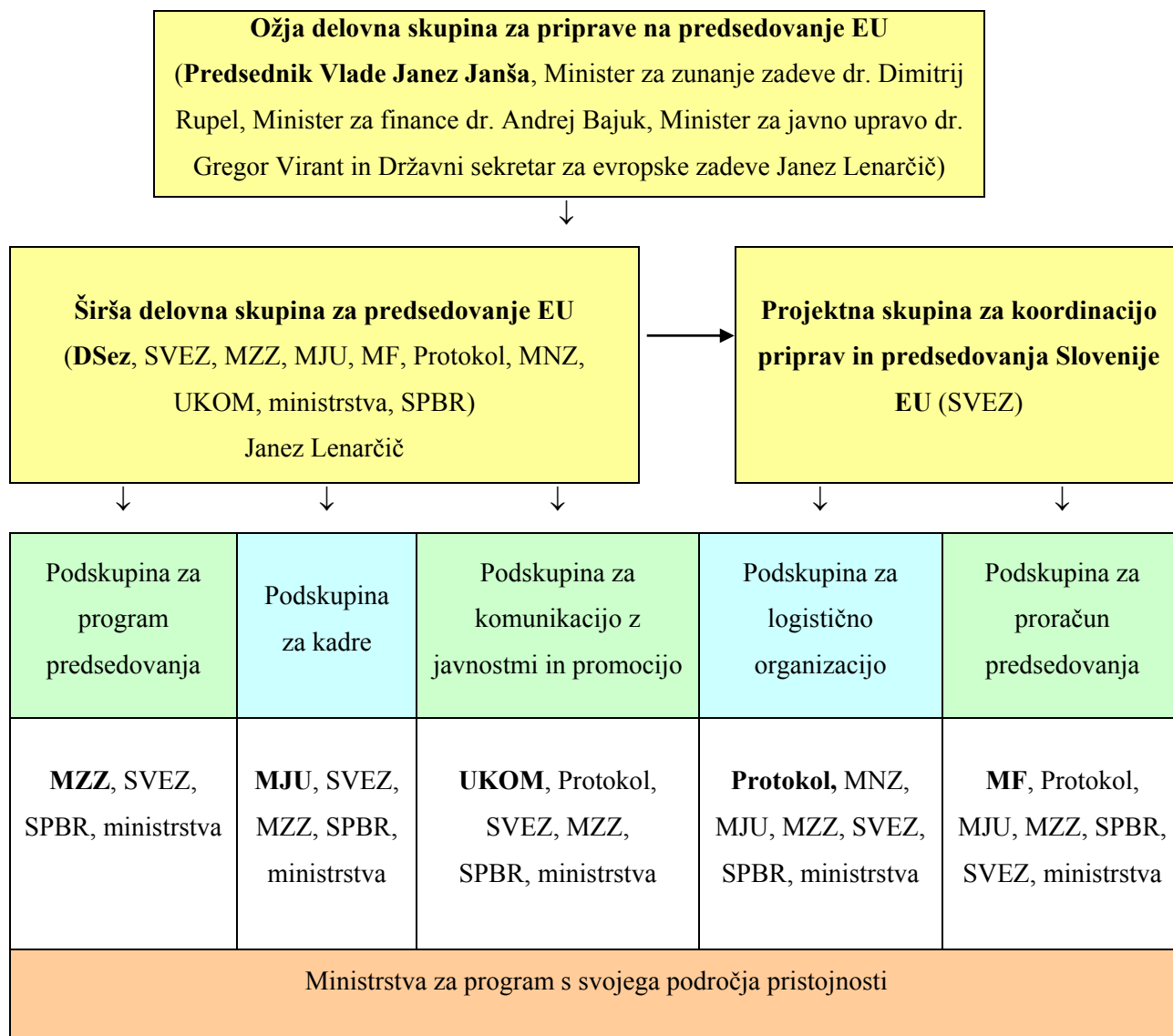
Širšo delovno skupino za predsedovanje je vodil državni sekretar za evropske zadeve Janez Lenarčič, sestavljali pa so jo predstavniki posameznih ministrstev in drugih organov, ki so bili vključeni v pripravo in izvedbo predsedovanja. Ta delovna skupina je koordinirala, usmerjala in nadzirala delo posameznih podskupin, ministrstev in drugih organov, ki so bili vključeni v pripravo predsedovanja.

V podporo Širši delovni skupin je bila oblikovana posebna **Projektna skupina za koordinacijo priprav in predsedovanja** v SVEZ, ki jo je vodila mag. Tanja Strniša. Ustanovljena je bila za podporo državnemu sekretarju za evropske zadeve pri koordinaciji dela in spremljanju projekta predsedovanja in priprave nanj, kot tudi za kontaktno točko (focal point) Slovenije za komuniciranje s sopredsedujočima državama (Strniša, 2007).

Ožja delovna skupina je na svoji prvi seji identificirala pet osnovnih skupin nalog, ki jih je bilo treba izvesti v okviru priprav na predsedovanje. Za izvedbo posameznih skupin nalog je znotraj Širše delovne skupine oblikovala pet podskupin: Podskupino za program predsedovanja, Podskupino za kadre, Podskupino za komunikacijo z javnostmi in promocijo, Podskupino za logistično organizacijo predsedovanja in Podskupino za

proračun predsedovanja. Določila je nosilne organe za izvedbo posameznih nalog in vodje podskupin. V podskupinah so s svojimi predstavniki sodelovali tudi državni organi, ki so bili prisotni za opravljanje posameznih nalog. Po potrebi so se v delo vključevala tudi druga ministrstva (Šumrada in drugi 2005).

Shema 4. 1: Organizacijska struktura projekta predsedovanja⁶

(Odebeljeni tisk pomeni organ, ki vodi posamezno skupino)

VIR: Šumrada in drugi (2005).

⁶ Pomen kratic: DSez – Delovna skupina za evropske zadeve, SVEZ – Služba vlade za evropske zadeve, MZZ – Ministrstvo za zunanje zadeve, MJU – Ministrstvo za javno upravo, MF – Ministrstvo za finance, MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve, UKOM – Urad vlade za komuniciranje, SPBR – Stalno predstavništvo RS pri EU v Bruslju.

Podskupino za program predsedovanja je vodilo Ministrstvo za zunanje zadeve. Zadolžena je bila za vse vsebine in dejavnosti, povezane s pripravo programa predsedovanja - pripravo prednostnih nalog predsedovanja, koledarja predsedovanja, okvirnih delovnih redov, načina izvajanja predsedovanja v državi in v EU, identifikacijo razlik v predsedovanju glede na spremembe aktov Evropske unije, pripravo tolmačenja v času predsedovanja ter pripravo rešitev za druga relevantna vprašanja, povezana s programom predsedovanja (Bušljeta 2007).

Podskupino za kadre je vodilo Ministrstvo za javno upravo. Zadolžena je bila za izbor in zaposlovanje kadrov za predsedovanje (kadrovski načrt, časovni načrt zaposlovanja in namestitve kadrov, postopek in merila za izbor kandidatov, razpisi, določitev pogojev ter oblikovanje pravil in pravnih podlag za notranje prerazporeditve in zaposlitve za določen čas, sistem nagrajevanja kadrov, način zaposlovanja kadrov) in za določitev nalog na področju izobraževanja in usposabljanja kadrov za predsedovanje (program in izvedba centralno organiziranega izobraževanja, izbor izvajalcev in predavateljev) (Bagon 2007).

Podskupino za komunikacijo z javnostmi in promocijo (KOMPRO) je vodil Urad vlade za komuniciranje. Zadolžena je bila za izvedbo nalog na področju odnosov z domačimi in tujimi mediji in javnostjo na področju promocije Slovenije (vključno s celotno podobo predsedovanja: logo, pisarniški material, darila, ipd.) ter na področju spletne strani za zasnovo in izvedbo spletne strani predsedovanja (internet) ter intraneta za notranje organizacijske informacije o predsedovanju (Kek 2007).

Podskupino za logistično organizacijo predsedovanja je vodil Protokol RS. Zadolžena je bila za pripravo in organizacijsko izvedbo dogodkov, ki so potekali v Sloveniji v času predsedovanja. Njene naloge so bile tudi: izbira primernih lokacij za izvedbo dogodkov, izvedba javnih razpisov s področja logistike ter opredelitev logističnih nalog v Bruslju, za katere je morala poskrbeti Slovenija kot predsedujoča država (Šumrada in drugi 2005).

Podskupino za proračun predsedovanja je vodilo Ministrstvo za finance. Zadolžena je bila za pripravo finančnega načrta predsedovanja ter za opredelitev obveznosti v proračunu RS (ugotovitev izhodišč za proračunsko načrtovanje projekta predsedovanja, pregled načrtovanih in realiziranih stroškov, opredelitev stroškov glede na centralni proračun organov, možnost vključevanja donatorjev) (Šumrada in drugi 2005).

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

Ministrstva, vladne službe, uradi in drugi organi so se vključevali v delo vseh podskupin in za vsebine iz svojih pristojnosti sodelovali pri pripravi programa predsedovanja, oblikovanju kadrovskega načrta in izboru kadrov, izvedbi izobraževanja, načrtovanju proračuna predsedovanja, logistični organizaciji ter pri odnosih z javnostmi in promociji. Za programe, ki sodijo v pristojnosti posameznih državnih organov (vsebinsko, logistično, komunikacijsko, kadrovsko, finančno), so bili odgovorni državni organi sami (Šumrada in drugi 2005).

Po tem, ko je vlada predstavila osnovni okvir delovanja državne uprav v času priprav na predsedovanje in potrdila vzpostavljeno organizacijsko strukturo za pripravo in izvedbo predsedovanja ter odobrila projektne naloge podskupin za predsedovanje, je sprejela še okvirno časovnico za izvedbo vseh nalog, povezanih s pripravami na predsedovanje.

V letu 2006 so priprave na predsedovanje Slovenije Svetu EU prešle iz faze načrtovanja v izvedbeno fazo priprav. Z namenom sprotnega in hitrega reševanja odprtih vprašanj, s katerimi se pri izvedbi svojih nalog srečujejo podskupine, je bila uvedena praksa rednih sestankov vodje Širše delovne skupine za predsedovanje z vodji posameznimi podskupin. Za tekoče spremljanje izvajanja nalog podskupin ter učinkovitejše medsebojno obveščanje se je vzpostavil sistem rednih delovnih sestankov na operativni ravni.

V letu 2005 in 2006 je bila v tujini in Sloveniji organizirana vrsta srečanj predstavnikov podskupin, ministrstev in drugih organov ter projektne skupine s predstavniki držav članic, ki so že predsedovale ali bodo predsedovale v bližnji prihodnosti. Posebno intenzivno je potekalo sodelovanje z Nemčijo in Portugalsko (Poročilo o pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008 2006).

4. 1 NAČIN VODENJA PREDSEDOVANJA

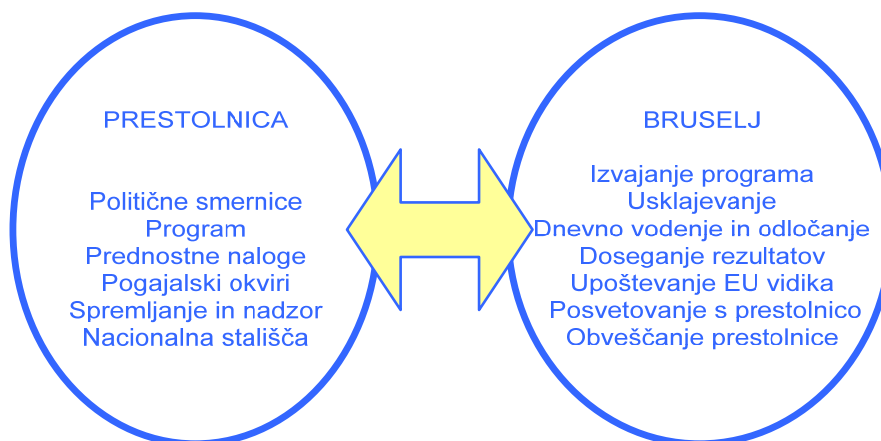
Za učinkovito predsedovanje Svetu EU in Evropskemu svetu mora predsedujoča država jasno opredeliti cilje, naloge, pristojnosti in vloge vseh struktur in akterjev vključenih v pripravo in izvedbo predsedovanja. Skladno s tem mora opredeliti način koordinacije med temi akterji v času pred in med predsedovanjem.

Način koordinacije je opredelila Ožja delovna skupina za priprave na predsedovanje. Potekala je po ustaljenih načinih in v okviru obstoječih struktur. Vsem je bil skupen osrednji cilj, tj. doseganje napredka na posameznih vsebinah/dosjejih, še posebej tistih, ki jih je Slovenija opredelila kot prednostne. Predsedovanje mora biti namreč vodeno na način, ki zagotavlja učinkovitost, hitro odzivnost in fleksibilnost delovanja vseh struktur.

V slovenskem primeru je bilo vodenje predsedovanja organizirano tako, da se je njegovo operativno izvajanje odvijalo v Bruslju, politične odločitve pa so se sprejemale v prestolnici. 70 % vseh predlogov zakonodajnih aktov je bilo usklajenih na ravni delovnih skupin Sveta EU. Poleg tega so bili zaposleni na Stalnem predstavništvu v Bruslju v dnevnih stikih s predstavniki drugih držav članic ter evropskimi institucijami, kar jim je omogočilo dobro poznavanje stališč vseh delovalcev za posamezne vsebine. Običajno se največ zasedanj delovnih skupin udeležujejo diplomati iz stalnih predstavništev, saj največ dejavnosti poteka v Bruslju, kar je veljalo tudi v slovenskem primeru. Stalno predstavništvo je bilo pristojno in odgovorno za odločanje o taktiki in časovnem okviru obravnave dosjejev.

Med prestolnico (na vseh ravneh) in stalnim predstavništvom so z namenom dobrega sodelovanja, usklajenosti in konstantnega izmenjavanja informacij, stališč, predlogov, smernic ipd. potekale avdio- in videokonference. Takšna je bila tudi praksa preteklih predsedstev (Velike Britanije, Nemčije, Avstrije), kar se je izkazalo za zelo koristno. Poleg tega se je slovensko predsedstvo zavezalo, da bo priprava poročil iz zasedanj delovnih skupin in drugih sestankov potekala po načelu »poročilo napisano istega dne«, tako v času priprav na predsedovanja kot v času predsedovanja samega. S tem je bilo zagotovljeno sprotno obveščanje prestolnice o dogajanju v Bruslju.

Shema 4. 2: Osrednja delitev nalog med prestolnico in Brusljem

VIR: Mejač (2007).

Stalno predstavništvo Slovenije pri EU v Bruslju je v obdobju pred predsedovanjem sodelovalo pri vseh vidikih priprav, še posebno pri oblikovanju programa predsedovanja in koledarja. V času predsedovanja je vsakodnevno izvajalo naloge predsedujoče države v skladu z osrednjim ciljem. V skladu s Poslovníkom Sveta je bilo odgovorno za izvajanje predsedovanja na delovnih ravneh Sveta EU v Bruslju, pripravljalo je zasedanja Sveta in Evropskega sveta. V primeru pomembnejših dosjejev ter ob morebitnih zapletih se je posvetovalo s pristojnim ministrstvom. O poteku predsedovanja je redno in sproti obveščalo SVEZ (za področja iz I. in III. stebra) oziroma MZZ (za področje II. stebra). SPBR je bilo osnovna vez z institucijami EU ter državami članicami v Bruslju.

Osrednji organi v prestolnici, med katere so bile razdeljene naloge po kriteriju Bruselj – prestolnica, so bili predsednik vlade, Služba vlade za evropske zadeve, Ministrstvo za zunanje zadeve, ostala ministrstva ter Urad vlade za komuniciranje.

Predsednik vlade je pred predsedovanjem vodil Ožjo delovno skupino za predsedovanje in sprejemal strateške odločitve glede priprav in ožje vsebinske prioritete predsedovanja. Sestal se je s predsednikom Evropske komisije in Evropskega parlamenta. Udeležil se je Konference predsednikov EP in se sestal s predsedniki največjih političnih skupin Evropskega parlamenta. Med predsedovanjem je predsedoval Evropskemu svetu in vodil vrhe srečanj EU s tretjimi državami. Ob pričetku predsedovanja je v EP predstavi program predsedovanja in po zasedanjih Evropskega sveta poročal o rezultatih. Njegova osrednja naloga je bila politično-

strateško vodenje osrednjih prednostnih nalog slovenskega predsedovanja. Pri tem so mu nudili podporo Ožja delovna skupina za predsedovanje, njegov kabinet, SVEZ in MZZ. Predsednik vlade je skupaj z Ožjo delovno skupino za predsedovanje odločal o strategiji delovanja v primeru izrednih ali nenačrtovanih dogodkov.

Služba vlade za evropske zadeve je bila centralni koordinator za priprave na predsedovanje in kontaktna točka za stike z državami tria in naslednjo predsedujočo državo Francijo. V času med predsedovanjem je zagotavljala podporo predsedniku Vlade za zasedanja Evropskega sveta, pripravljala splošni del zasedanj GAERC, koordinirala vsebine iz I. in III. stebra EU, spremljala vsebinski napredek z vseh področij predsedovanja, še posebej na prednostnih vsebinah, zagotavljala horizontalno usklajenost predsedovanja in horizontalno koordinacijo dosjejev, seznanjala kabinet predsednika vlade s tekočim stanjem pomembnejših dosjejev ter koordinirala odnose z evropskimi institucijami. Državni sekretar se je udeležil plenarnih zasedanj EP v Bruslju (prisoten je bil najmanj 1 dan v tednu) in v Strasburgu (prisoten je bil najmanj 2 dni v tednu) ter glede na obravnavane zadeve tudi zasedanj odborov EP.

Ministrstvo za zunanje zadeve je koordiniralo priprave na predsedovanje za vsebine s področja II. stebra EU, vodilo podskupino za Program, pripravilo dogodke s tretjimi državami iz svoje pristojnosti ter v priprave aktivno vključilo tudi diplomatsko-konzularna predstavništva. Minister se je seznanjal z delom odbora EP za zunanje zadeve. Ministrstvo zunanje zadev je med predsedovanjem zagotavljalo podporo predsedniku vlade za zasedanja Evropskega sveta, delovalo je na področju zunanjih odnosov EU v sodelovanju z visokim predstavnikom za zunanjo in varnostno politiko EU, vključevalo diplomatsko-konzularna predstavništva v predsedovanje, sodelovalo pri pripravi zasedanj Evropskega sveta, pripravilo srečanja Sveta za splošne in zunanje zadeve (zunanje zadeve). Minister za zunanje zadeve je predsedoval zasedanjem Sveta za splošne in zunanje zadeve. MZZ je zagotavljalo osrednjo podporo predsedniku vlade in Ožji delovni skupini za predsedovanje v primeru delovanja ob izrednih ali nenačrtovanih dogodkih. Minister se je udeležil nekaj plenarnih zasedanj EP v Strasburgu in zasedanj odbora EP za zunanje zadeve.

Ministrstva so bila odgovorna za zagotovitev kadrov in njihovo usposobljenost, dobro pripravo dosjejev z njihovega področja ter okrepitev stikov z evropskimi institucijami ter državami članicami na vseh ravneh. Ministrstva so bila zadolžena za vsebinske priprave neformalnih ministrskih srečanj ter za vsebinsko in logistično izvedbo vseh ostalih nalog

povezanih s predsedovanjem v prestolnici. Resorni ministri so se seznanjali z delom posameznih odborov EP. Ministrstva so si med predsedovanjem prizadevala za napredek pri pomembnejših dosjehih ter uresničevanje celotnega programa predsedovanja. Ministrstva so zagotavljala strokovno podporo SPBR na vseh ravneh. Ministrstva so sproti obveščala in se po potrebi posvetovala s SVEZ (za področja I. in III. stebra) oziroma MZZ (za področje II. stebra). Ministrstva so bila odgovorna za celovito izvedbo formalnih in neformalnih dogodkov v Sloveniji ter v sodelovanju z MZZ za vsebino in izvedbo dogodkov s tretjimi državami iz njihove pristojnosti. Resorni ministri se udeležili zasedanj odborov EP.

Podrobneje so naloge osrednjih akterjev predsedovanja opisane v 5. poglavju.

4. 2 ORGANIZACIJSKE STRUKTURE IN NAČINI VODENJA PREDSEDOVANJA PRI PRETEKLIH PREDSEDSTVIH

Podobno ureditev vodenja evropskih zadev in projekta predsedovanja kot Slovenija je imela tudi Finska. Sekretariat za EU (v Sloveniji SVEZ) je državni organ za koordinacijo evropskih zadev in deluje v okviru urada predsednika vlade. Sestavljajo ga, tako kot pri nas, javni uslužbenci. Vsebinska koordinacija predsedovanja je potekala v okviru Sekretariata za EU (pri nas za področje II. stebra MZZ), vzporedno tej strukturi pa je bil ustanovljen Sekretariat za predsedovanje EU, ki se je ukvarjal z logistiko. Tudi v finskem primeru je imelo tamkajšnje zunanje ministrstvo poseben položaj. V času predsedovanja so poleg rednih struktur, ki skrbijo za koordinacijo evropskih zadev, v okviru Odbora za EU zadeve ustanovili Skupino za vodenje predsedovanja, ki je imela splošen pregled nad dogajanjem in je bila mesto, kjer se je sestavljalo posamezne dele v celoto. Delovala je kot osrednje mesto koordinacije. V slovenskem primeru je bila organizacija koordinacije nekoliko drugačna, saj so bile naloge Projektne skupine za koordinacijo priprav in vodenje predsedovanja, ustanovljene v okviru SVEZ, vezane na obdobje pred samim predsedovanjem in ne na naloge med predsedovanjem. Vlogo koordinatorja med predsedovanjem so prevzele druge skupine (Tuuri 2007).

Avstrijci so za čas predsedovanja oblikovali Izvršilni sekretariat, organ, ki je koordiniral delo ostalih ministrstev. Pri tem so se opirali na izkušnje Ircev, Nizozemcev in Luksemburžanov.

Odločili so se za veliko bolj centraliziran sistem kot na primer Velika Britanija in Nizozemska. Izvršni sekretariat je v tesnem sodelovanju z uradom kanclerja in ministrstvom za zunanje zadeve koordiniral delovanje vseh institucij, ki so bile vključene v predsedovanje, skrbel je za izogibanje in podvajanje nalog in skladno z izkušnjami iz prvega avstrijskega predsedovanja organe državne uprave opozarjal na obsežnost in kompleksnost nalog, ki jo je predstavljalo predsedovanje.

Britansko predsedstvo se je podobno kot slovensko odločilo, da bo imelo okrepljeno stalno predstavništvo, vendar s to razliko, da je imelo britansko stalno predstavništvo velika pooblastila in velik manevrski prostor pri sprejemanju najpomembnejših odločitev. Predsedovanje je bilo dnevno vodeno iz Bruslja, razen vprašanj sedemletnega finančnega okvira in Turčije. Glede tega je stalno predstavništvo delovalo po striktnih in podrobnih navodilih Londona. V tem primeru torej govorimo o t. i. »Brussels base presidency.« Linije odločanja so bile hitre in kratke z dobro porazdeljenimi vlogami, razen v primeru obeh ključnih dosjejev (finančni okvir, Turčija), ko so bile linije komplicirane in počasne, stalni predstavnik pa je bil dostikrat brez potrebnih informacij. V tem smislu se kaže kot ključna napaka predsedstva premajhno upoštevanje signalov iz Bruslja (Thompson 2006).

Podobno se je zgodilo avstrijskemu predsedstvu, saj je bil odnos med prestolnico in Brusljem pri ključnih dosjejih problematičen. Stalno predstavništvo je bilo brez zadostnega uvida v razmišljanje prestolnice, zlasti v razmišljanje kanclerja Schuessla. Zelo verjetno je šlo za preveliko vmešavanje v predsedovanje s strani predsednika vlade, ki je želel odločati sam o preveč stvareh (Woschnagg 2006). Avstrijski stalni predstavnik je bil s strani svojih kolegov deležen kritik, zlasti ko je Coreper razpravljal o predlogu sklepov za oba Evropska sveta. Ker pa ni imel stališč iz prestolnice oziroma sam ni smel (ali ni želel) sprejemati odločitev na način, kot jih je v veliko težji situaciji sprejemal njegov britanski kolega, ko je predsedoval Coreperju.

Nemčija se je odločila za »Berlin based presidency«. Takšen način ima lahko nekaj prednosti, ko je treba uveljaviti neko politično zamisel in jo nato konkretno izpeljati na terenu. Toda v praksi to pomeni, da za vsako osebo na stalnem predstavništvu v Bruslju stoji nekaj berlinskih svetovalcev. Tako so proste roke v Bruslju imeli le redki svetovalci. V večini primerov takšen način delovanja pomeni prej oviro kot prednost pri vodenju predsedovanja. Preveč ljudi se je zato ukvarjalo z določenimi dosjeji, kar je povečalo

nepreglednost in podaljšalo postopek odločanja in sprejemanja odločitev. Informacije, posredovane pred zasedanjem posameznih sestav Sveta EU, so bile posredovane zelo pozno. Eksperti iz Berlina so skušali pogosto vsiliti svoja stališča, ki niso odražala dogajanj na delovnih skupinah. Pogosto se je dogajalo, da predstavniki stalnega predstavništva niso vedeli za spremembe v dokumentih, ki jih je predlagala prestolnica. Na nekaterih področjih je Berlin komuniciral neposredno z institucijami EU, o čemer svetovalci na stalnem predstavništvu v Bruslju niso bili obveščeni. Prevelik poudarek prestolnice se je kazal tudi na medijskem področju, saj so bili nacionalni nemški mediji pogosto v prednosti (Kotthaus 2008).

Finsko predsedstvo poudarja, da je za uspešnost predsedovanja bistven odnos med prestolnico in Stalnim predstavništvom. Obstajati mora dober pretok informacij med obema. Vsi morajo biti obveščeni o vsem, brez prikrivanja informacij. Zapisniki in odločitve morajo biti posredovani že isti dan, čeprav pozno zvečer ali celo ponoči. Tudi v času zasedanja Sveta oziroma delovnih skupin svetujejo, da je predsedstvo na obeh straneh, v prestolnici in v Bruslju, informirano o dogajanju, zakulisju, stališčih ostalih delegacij ipd. Priporočajo uporabo avdiokonferenc in neformalnih sestankov.

Ta nasvet je upoštevalo tudi slovensko predsedstvo. V fazi priprav na predsedovanje je Stalno predstavništvo o dogajanju v Bruslju poročalo po načelu »poročilo napisano istega dne«. Prav tako je uporabljalo avdio- in videokonferenčni prenos za izmenjavanje informacij s prestolnico.

5. VODENJE IN ORGANIZACIJA DELA SVETA EU IN EVROPSKEGA SVETA

5.1 VLOGA PREDSEDNIKA VLADE

Predsednik vlade predseduje Evropskemu svetu, zato je t. i. predsednik Evropskega sveta. Njegova naloga je, da

predseduje Evropskemu svetu in vodi njegovo delo, skrbi za pripravo in kontinuiteto dela Evropskega sveta v sodelovanju s predsednikom Komisije in si na podlagi dela Sveta za splošne zadeve prizadeva za krepitev povezanosti in soglasja v Evropskem svetu, po vsakem zasedanju Evropskega sveta Evropskemu parlamentu predloži poročilo. V zadevah, ki se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko, predsednik Evropskega sveta in v tej vlogi predstavlja Unijo navzven, ne da bi to posegalo v pooblastila visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (Lizbonska pogodba 2007).

Tako kot so bistvenega pomena priprave na vse sestave Sveta EU, to toliko bolj velja za Evropski svet. Zavedati pa se je treba, da se končni rezultat Evropskega sveta precej razlikuje od drugih. Evropski svet sprejema zaključke oziroma sklepe na političnem nivoju. Uspešnost predsedstva se zato pogosto meri glede na dosežke Evropskega sveta, ki so podani v obliki zaključkov Evropskega sveta.

Predsednik vlade glede na aktualno temo določi dnevni red Evropskega sveta in se v tednu pred dogodkom sreča s predsedniki vlad drugih držav članic v okviru dvostranskih srečanj. Včasih so sestanki s tujimi gosti potekali v posameznih državah članicah, kar je bilo zelo zamudno in naporno. Obiske predsednika vlade v tujini so zato zamenjali sestanki tujih gostov v njeni prestolnici. Pred zasedanjem Evropskega sveta se predsedujoči sestane tudi s predstavniki Generalnega sekretariata in Komisije. Zelo pomemben je nastop predsednika vlade pred Evropskim parlamentom pred zasedanjem Evropskega sveta in po njem. Predsednik vlade predsedujoče države evropskim poslancem poroča o dosežkih in je hkrati na voljo za njihova vprašanja.

Tudi v primeru predsedovanja Evropskemu svetu morajo biti zaključki in sklepi jasno oblikovani. Splošna vloga predsednika vlade je zagotavljanje doslednosti in konsistentnosti predsedstva na najvišji politični ravni. Zavedati se je treba, da obstaja devet sestav Sveta, vendar samo en Svet kot institucija. Nujno je, da predsedstvo v svojem mandatu govori z enim skupnim glasom. Govoriti mora v imenu celotne Unije in ne v svojem (nacionalnem) imenu. Kadar predsedujoči govori v nacionalnem imenu, mora to jasno povedati.

Predsednik vlade mora v svoji funkciji predsedujočega sodelovati tudi na vrhunskih srečanjih s tretjimi državami.

Vsekakor mora predsednik vlade veliko časa in svoje energije vložiti v poznavanje dosjejev in v (zaupne) pogoste pogovore s ključnimi igralci. Poskrbeti mora, da celotna nacionalna ekipa in celotna vlada delujeta usklajeno. Zgled upoštevanja navedenega je nemška kanclerka Merklova. Mnogi, ki so njeno delo spremljali od blizu, so zatrjevali, da je dosjeje poznala bolje kot komisarji.

5. 2 VLOGA RESORNEGA MINISTRA

Predsedujoči minister je odgovoren za vodenje srečanj na ministrski ravni in je t. i. predsednik Sveta EU, in sicer ene od devetih sestav Sveta. V svoji vlogi skuša biti čim bolj učinkovit in produktiven.

Zaradi kontinuitete dela je pomembno, da neki sestavi Sveta vedno predseduje isti predsedujoči. Minister kot predsedujoči mora biti nevtralen in tudi drugi ga morajo v njegovi vlogi videti kot nevtralnega. Njegovo strokovno osebje ga sproti obvešča o razvoju dosjeja, tako da je v fazi, ko dosje pride v obravnavo na Svet, seznanjen tudi s podrobnostmi. Glede na vedno večjo tehnično zahtevnost dosjejev in njihovo politično občutljivost je nujna dobra in pravočasna priprava. Pri vodenju posamezne sestave Sveta mora minister biti vljuden, hkrati pa trden. Bistveno je, da na začetku razprave podrobno razloži njen namen in predstavi način komuniciranja. Glede na to, da EU trenutno sestavlja 27 držav članic, se mora izogibati temu, da bi besedno imenoval celo omizje po vrsti, saj je to zelo zamudno. K besedi se zato pozovejo predvsem tisti, ki predlogu predsedstva nasprotujejo. Pomembno je tudi, da ob koncu razprave predsedujoči jasno

povzame njene zaključke oziroma sklepe. Za uspešno predsedovanje je potreba tudi dobra koordinacija in usklajevanje med predsedujočimi posameznim sestavam Sveta (Keller-Noëllet 2005).

Pomemben vidik srečanj Sveta je tolmačenje v vseh 23 uradnih jezikov EU. Vedno več ministrov razume in govori angleško, včasih francosko, kar je v razpravi seveda zelo koristno, kljub temu pa je tolmačenje zagotovljeno⁷.

Posebno pozornost mora predsednik Sveta EU nameniti odnosom in pogajanjem z Evropskim parlamentom ter seveda medijem. Te obveznosti so obsežne in zamudne, vendar izjemno pomembne. Kot pravi Grošelj (2006) so izjemnega pomena neformalni stiki, saj so praktično del pogajanj.

Slovenski ministri so se v času predsedovanja udeleževali zasedanj posameznih parlamentarnih odborov. Na začetku predsedovanja so predstavili prednostne naloge iz svojih področij, na koncu pa povzeli dosežke dosežene v času svojega predsedovanja. Na voljo so bili evropskim poslancem za njihova vprašanja in komentarje, kot tudi medijem. Vsi ministri so se tako zasedanj parlamentarnih odborov udeležili vsaj dvakrat.

Različne sestave sveta imajo pri zasedanjih že utečeno rutino, ki jo je po mnenju finskih, nemških in avstrijskih navodilih dobro nadaljevati. Pri tem so imeli v mislih predvsem nastope ministrov in briefinge pred sestanki, o katerih se obvesti medije.

5. 3 VLOGA STALNEGA PREDSTAVNIŠTVA IN VELEPOSLANIKA

V Bruslju ima vsaka država članica EU stalno predstavništvo, ki jo zastopa in brani njene nacionalne interese na ravni EU. Vodja vsakega predstavništva je dejansko veleposlanik svoje države pri EU. Ti veleposlaniki, imenovani "stalni predstavniki," se tedensko sestajajo v okviru **Odbora stalnih predstavnikov (COREPER)**⁸ (Evropa).

Coreper je eden najpomembnejših odborov, ker pripravlja, koordinira in izvaja skoraj celotno delo Sveta na ministrski ravni. Njegova vloga je zagotavljanje konsistentnosti

⁷ Režim tolmačenja je podrobneje opredeljen v poglavju 13.

⁸ Francosko Comité des REprésentants PERmanents – COREPER.

politik in dejavnosti EU. Za vsak dosje, ki ga obravnava, mora preveriti spoštovanje temeljnih načel prava ES, pravne temelje, pravila glede pristojnosti institucij in organov EU ter preglednosti, postopkovna pravila, kakovost priprave dokumentov in proračunskih določb. Odbor stalnih predstavnikov zaseda v dveh sestavah: Coreper I in Coreper II (Priročnik za sodelovanje slovenskih vladnih predstavnikov v postopkih odločanja v EU 2005, Keller-Noëllet 2005).

Na pomembno vlog Coreper opozarjata Haynes-Renshaw in Wallace: »Sedemdeset odstotkov dokumentov, glede katerih mora Svet sprejeti končno odločitev, je že določenih v delovnih skupinah.«

***Coreper I** sestavljajo namestniki veleposlanikov. Sestankov se udeležuje tudi predstavnik na ravni vodje oddelka. Odbor v tej sestavi obravnava politiko notranjega trga, zaščite potrošnikov, turizma, raziskav, industrije, energije, ribištva, prometa, telekomunikacij, okolja, zaposlovanja, socialne politike, zdravja, izobraževanja, mladih, kulture in kmetijstva. Pripravlja delo za zasedanje Sveta za zaposlovanje, socialno politiko, zdravje in varstvo potrošnikov, Sveta za konkurenčnost, Sveta za promet, telekomunikacije in energijo, Sveta za kmetijstvo in ribištvo, Sveta za okolje ter Sveta za izobraževanje, mlade in kulturo.*

***Coreper II** sestavljajo veleposlaniki stalnih predstavništev držav članic. Sestankov se udeležuje tudi predstavnik Komisije na ravni direktorja. Odbor v tej sestavi obravnava institucionalne, gospodarske in finančne zadeve, razvoj, pravosodje, notranje zadeve, civilno zaščito in proračun ter pogajanja v zvezi s proračunsko pogodbo, regionalno politiko, pristopom ter mednarodne sporazume itd. Pripravlja delo za zasedanja Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose, Sveta za ekonomske in finančne zadeve ter Sveta za pravosodje in notranje zadeve (Priročnik za sodelovanje slovenskih vladnih predstavnikov v postopkih odločanja v EU 2005).*

Stalno predstavništvo predsedujoče države ima v času predsedovanja osrednjo vlogo, saj je posrednik med prestolnico in Brusljem. Koordinacija med prestolnico in Brusljem je bistvena za učinkovito predsedovanje. Veleposlanik in njegov namestnik sta intenzivno vključena v delo in razprave v Bruslju ter sta tako najbolj primerna, da posameznemu ministru svetujeta pri pogajanjih. Stalno predstavništvo mora ministre in njihove uslužbenke popolno in pravočasno informirati o razvoju dogodkov, tako se ti lahko dobro pripravijo na zasedanje

Sveta EU. Izkušnje kažejo, da je dobro mnenje in nasvete stalnega predstavništva upoštevati v čim večji meri.

Stalno predstavništvo zagotavlja, da so vsi sestanki Sveta dobro pripravljene. Naloga Coreperja I in Coreperja II je organizirati delo Sveta. Veleposlanik in njegov namestnik sta odgovorna za tekoče delo na sestankih Sveta, kar pomeni, da je dnevni red zasedanja vsakega Sveta pripravljen tako, da je ministrov čas izkoriščen na najboljši možni način. V Uniji s 27 državami članicami je obvladovanje časa velik izziv.

Stalno predstavništvo zagotavlja, da je državam članicam popolnoma jasno, kakšna so pričakovanja in nameni predsedujoče države. Za zaupanje v transparentnost predsedstva je zelo pomembno, da je to ostalim državam članicam sposobno jasno predstaviti in razložiti svoje cilje in namene.

Stalno predstavništvo zagotavlja tudi, da posamezen minister ali predsednik vlade pri predsedovanju Svetu EU nista izpostavljena nepričakovanim presenečenjem, kar je v Bruslju vedno resen problem.

Dejstvo je, da je za dobro predsedovanje potrebno imeti močno stalno predstavništvo, kar pomeni dovolj visoko usposobljenega osebja, ki je sposobno hitro sprejemati odločitve, ker se tako bistveno zmanjšajo možnosti za nastanek nepredvidenih težav.

Stalno predstavništvo je osrednja točka priprav na predsedovanje in njegovo vodenje. Vključeno mora biti v vse odločitve, povezane s predsedovanjem, pri čemer se mora pri sprejemanju teh odločitev upoštevati tudi njegovo mnenje. Dobra komunikacija med stalnim predstavništvom in ministrstvi je bistvenega pomena, zato je potrebno veliko pozornosti nameniti svetovalni vlogi stalnega predstavništva. Njegovo osebje je dejansko v centru dogajanja, na kraju, kjer poganjanja potekajo. Glede na navedeno se zato nikakor ne sme zgoditi, da stalno predstavništvo pred nekim zasedanjem nima jasnih navodil oziroma jasnega stališča o posameznem dosjeju, ker prestolnica v zvezi s tem še ni sprejela odločitve. Jasno je, da se celostna strategija predsedovanja pripravi v prestolnici (vlada v Ljubljani), ko pa se mandat začne, se vodenje predsedovanja na mikro ravni prenese v Bruselj oziroma na tamkajšnje stalno predstavništvo. To seveda ostane v tesnem stiku s prestolnico, vendar pa ne more za vsak dosje posebej čakati na navodila

posameznega ministrstva. Pri svojem delu mora biti precej samostojno (Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU).

5. 3. 1 VLOGA OSTALIH MISIJ, PREDSTAVNIŠTEV IN VELEPOSLANIŠTEV PREDSEDUJOČE DRŽAVE V TUJINI

Pomembno vlogo pri predsedovanju imajo tudi misije, predstavništva, veleposlaništva predsedujoče države v tujini. Poročajo o zunanjih zadevah v tretjih državah, še pomembneje pa je, da poročajo tudi o dogajanju v prestolnicah drugih držav članic. Preko tamkajšnjih medijev spremljajo spremembe v stališčih držav, ocenjujejo, kakšno pozicijo bo posamezna država zavzela pri obravnavi določenega vprašanja. Ne samo stalno predstavništvo v Bruslju, tudi vsa ostala predstavništva morajo biti obveščena o dogajanju v času predsedovanja, da lahko posredujejo ustrezne in relevantne informacije.

V skladu s prakso Generalnega sekretariata Sveta je v tretji državi načeloma predsedujoče predstavništvo tiste države, ki predseduje Svetu EU. Kadar to ni mogoče, ker predsedujoča država nima svojih predstavništev, naloge predsedovanja prevzame naslednja predsedujoča Svetu EU. Kadar naslednja predsedujoča država članica v posamezni tretji državi nima predstavništva, se predsedovanje določi po načelu rotacije med državami članicami, prisotnimi v tej državi. Razpored pripravi Generalni sekretariat Sveta. Male države se, kot pravi Jazbec (2002, 236) za razliko od velikih, pri opravljanju diplomatskih funkcij soočajo s pomanjkanjem kadrovskih, finančnih in materialnih virov.

Tako je Slovenija z nastopom portugalskega predsedstva prevzela vlogo predsedujoče v Makedoniji in Črni gori, saj Portugalska v omenjenih državah nima svojih predstavništev. Francija pa je Sloveniji nudila pomoč preko 108 diplomatskih predstavništev v državah, kjer Slovenija nima lastnega zastopstva. Za omenjeno sodelovanje se je zunanji minister Rupel ob predaji predsedovanja Svetu EU francoskemu zunanjemu ministru Kouchenerju tudi osebno zahvalil (Minister dr. Rupel predal predsedovanje Svetu EU francoskemu zunanjemu ministru Kouchenrju 2008).

Prestolnica mora dajati redna navodila misijam, predstavništvom in veleposlaništvom predsedujoče države v tujini. Slovenija je že nekaj mesecev pred začetkom predsedovanja na Stalnem predstavništvu v Bruslju v ta namen organizirala diplomatski posvet vseh v tujini

akreditiranih slovenskih predstavnikov. Zbralo je kontakte vseh tiskovnih predstavnikov predstavništev, ki jih nato redno obveščalo o za njih relevantnih evropskih temah.

Finska je z namenom obveščanja diplomatskih in konzularnih predstavništev uporabila sistem obveščanja preko kratkih tekstovnih sporočil. Kontakte s tretjimi državami, v katerih ni imela svojih predstavništev, je vzdrževala preko nemških predstavništev. Irci so od Dancev prevzeli t. i. early warning, ko so preko izbranih irskih ambasad vsako jutro do 7. ure zbrali povzetke poročanj medijev v teh državah v zvezi z EU temami in opozorili na teme, ki bi v prihodnosti lahko povzročile probleme.

5. 4 VLOGA PREDSEDUJOČEGA DELOVNI SKUPINI IN VLOGA NACIONALNEGA DELEGATA PREDSEDUJOČE DRŽAVE ČLANICE EU - VODENJE DELOVNIH SKUPIN

V nadaljevanju magistrske naloge predstavljam temeljna pravila formalnega in neformalnega vodenja delovnih skupin Sveta, ki jih določajo Poslovnik Sveta EU (2006), drugi akti EU in ustaljene prakse. V okviru priprav na vodenje zasedanj delovnih skupin izpostavljam razliko med vlogo predsedujočega delovnim skupinam in vlogo nacionalnega delegata predsedujoče države članice. Obenem predstavljam vlogo koordinatorja predsedovanja Slovenije Svetu EU v Bruslju. Povzemam tudi postopek določitve primernih terminov sestankov delovnih skupin ter kdaj in kako morajo biti oblikovani dnevni redi, da bodo na delovnih skupinah pravočasno pripravljene predloge rešitev za njihovo obravnavo na višjih ravneh odločanja.

Predstavljam potek zasedanja delovne skupin, hkrati izpostavljam vlogo Generalnega sekretariata Sveta EU pri pripravi in vodenju delovnih skupin kot tudi pri pripravi poročil ter sodelovanje predsedujočega z Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom.

Kot navaja Poslovnik Sveta EU (2006), mora predsedujoča država v času svojih priprav na predsedovanje dovolj zgodaj določiti predsedujoče delovnim skupinam. V nekaterih primerih predseduje delovnim telesom Sveta Generalni sekretariat Sveta⁹.

⁹ Delovne skupine, ki jih vodi član Generalnega sekretariata Sveta so Delovna skupina za elektronsko komunikacijo (Working party on Electronic Communications), Delovna skupina za obdelavo pravnih podatkov

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

Predsedujoči delovni skupini vodi in organizira delo delovne skupine, za katero je odgovoren, v interesu celotne EU. Pri tem je ključna naloga predsedujočega, da usklajuje nasprotujoče si interese držav članic in deluje kot posrednik. Predsedujoči pripravlja predloge kompromisnih rešitev z namenom, da se doseže napredek pri reševanju posameznih vprašanj. Poleg tega je predsedujoči odgovoren, da zasedanja potekajo tekoče, učinkovito in produktivno. Pri tem morajo upoštevati Delovne metode razširjenega Sveta, ki so podane v Prilogi V Poslovnika Sveta EU (Poslovník Sveta EU 2006).

Sestanek delovnih skupin organizira predsedujoča država članica s pomočjo Generalnega sekretariata Sveta. Predsedujoči delovni skupini tako ob pomoči Generalnega sekretariata Sveta pripravi dnevi red za posamezen sestanek delovne skupine in organizira kratek pripravljalni sestanek med predstavniki predsedstva, Generalnega sekretariata Sveta in Komisije, da se dogovorijo o posameznih vsebinskih problemih in postopkovnih vprašanjih.

Predsedujoči delovni skupini je odgovoren za pravočasno organizacijo in učinkovito vodenje sestankov delovnih skupin ter pravočasno pripravo poročil njihovih razprav in predlogov sklepov za kompromisno rešitev. Pri tem je predsedujoči omejen s časom in kapacitetami tolmačev. Zato se mora za uspešno vodenje delovne skupine pravočasno seznaniti z vsemi relevantnimi vsebinami (dosjeji) ter postopki odločanja. Dobro je, da se v pripravah na vodenje delovni skupini glede na svoje vloge posvetuje tudi z Generalnim sekretariatom Sveta.

Predsedujočo državo praviloma na zasedanju delovne skupine v času predsedovanja zastopa nacionalni delegat, ki sedi desno od predsedujočega, na mestu, rezerviranem za nacionalnega delegata države članice. Vloga predsedujočega se močno razlikuje od vloge nacionalnega delegata. Splošno pravilo predsedujočega delovnim skupinam je načelo enotnega predsedstva, ki ga izvaja predsedujoča država na vseh delovnih področjih EU (z nekaterimi izjemami in odstopanji) in na vseh nivojih (od delovnih skupin, odborov, do ministrskih srečanj). To pomeni, da mora predsedujoči delovati nevtrarno in nepristransko in ne sme favorizirati niti svojih niti interesov druge posamične države članice, pač pa mora slediti skupnim evropskim ciljem. Predsedujoči delovnim skupinam deluje kot

(Working party on Legal Data Processing), Delovna skupina za kodifikacijo zakonodaje (Working party on the Codification of Legislation), Delovna skupina za informiranje (Working party on Information), Delovna skupina za nova poslopja (Working party on New Buildings), Delovna skupina pravnikov/lingvistov (Working party of legal/Linguistic Experts) (List of Council preparatory bodies 2008).

moderator, ki oblikuje kompromisne predloge za uskladitev različnih interesov v eni zadevi ali v paketu povezanih zadev, medtem ko nacionalni delegat na delovnih skupinah zastopa in uveljavlja le interese oziroma stališča svoje države (Poslovnik Sveta EU 2006).

Vloga nacionalnega delegata se navadno določi pred vsakim zasedanjem delovne skupine, saj lahko nacionalni delegat na različne načine pomaga predsedujočemu pri doseganju želenih ciljev (npr. predlaga določeno kompromisno rešitev, izrazi podporo predlogu predsedstva ipd.). Vseeno v večini primerov nacionalni delegat na samem zasedanju nima aktivne vloge.

V nekaterih primerih, ko nacionalni delegat za posamezno delovno skupino ni določen, predsedujoči prevzame vlogo obeh. V takih primerih predsedujoči nujno pove, kdaj govori kot predsedujoči in kdaj kot nacionalni delegat.

Vsekakor je priporočljivo, da nacionalni delegat in predsedujoči pred začetkom zasedanja uskladita mnenje, predvsem kadar zastopana nasprotujoče si interese in stališča. S tem se izognemo tajnim dogovorom in kontradiktornim situacijam, ki bi lahko ogrozile jasnost razprave in ugled predsedujoče države.

Finski in nemški kolegi poudarjajo, da je izredno pomembno, da se diplomatom in pogajalcem pravočasno dostavi navodila iz matičnih držav. Sestanki ne smejo biti zgolj informativni, ampak je potrebno razmisliti o cilju in smislu vsakega izmed njih.

Po končanem zasedanju vsake delovne skupine so predstavniki Stalnega predstavništva pripravili poročilo, v katerem so povzeli glavne dogovore iz zasedanja in to poročilo običajno še isti dan posredovali pristojnim službam v Ljubljano.

Veliko vlogo pri pripravi in predvsem izvedbi vodenja delovne skupine igra tudi osebna angažiranost predsedujočega, njegov občutek za vodenje, komunikacijske sposobnosti, vsebinsko poznavanje dosjejev ter v veliki meri osebni stiki, ki jih je ustvaril s predstavniki ostalih držav članic.

5. 5 VLOGA KOORDINATORJA PREDSEDOVANJA

Koordinatorica predsedovanja, ki je delovala na Stalnem predstavnštvu RS v Bruslju, je bila zadolžena za praktično organizacijo vseh sestankov. Bila je v tesnih stikih z Generalnim sekretariatom Sveta, predvsem z njihovimi oddelki, ki so odgovorni za rezervacijo sob in ekip tolmačev. Imela je ustrezna pooblastila, da se je pogovarjala s predsedujočimi delovnim skupinam ter na podlagi tega določala prioritete sestanke, še posebej, kadar je število načrtovanih sestankov na določen dan presežlo kapacitete tolmačev ali sejnih sob. Upoštevanje nove prioritete, je lahko določen sestanek (tudi, če je bil načrtovan že veliko prej) odpovedala v zadnjem trenutku. Poleg tega je določala prioritete uvrščanja dokumentov na dnevi red, kadar je število dokumentov, ki so bili zahtevani za določen dan, presežlo sredstva, ki so bila na voljo v Oddelku za prevajanje in produkcijo dokumentov (Poslovník Sveta EU 2006, Naraks 2008).

6. ZASTOPANJE SVETA EU V ODNOSU DO EVROPSKEGA PARLAMENTA IN VLOGA GENERALNEGA SEKRETARIATA SVETA EU

6. 1 SODELOVANJE Z EVROPSKIM PARLAMENTOM

V nekaterih primerih so odnosi predsedstva do Evropskega parlamenta bistvenega pomena pri doseganju dogovorov o posameznem dosjeju, npr. v postopku soodločanja, vendar pa so ti odnosi politično zelo občutljivi. Treba je poiskati ravnotežje med ohranjanjem dobrih odnosov s parlamentom in delovanjem v skladu z ustaljenimi medinstitucionalnimi običaji. V takih situacijah je nasvet Generalnega sekretariata lahko odločilen.

Evropski parlament (EP) je od sprejetja Pogodbe o EU leta 1992 pridobival na politični in zakonodajni moči. Danes je EP v več kot 80 odstotkih vse evropske zakonodaje enakopraven zakonodajalec s Svetom EU in ima poleg tega tudi veliko politično moč, ki jo je v zadnjem obdobju v odnosih s Svetom EU in Evropsko komisijo tudi večkrat uporabil.

EP je ena od redkih javnih tribun, ki proučuje delo predsedujoče države in Sveta EU do podrobnosti. Evropski poslanci javno razpravljajo o prednostnih nalogah predsedujoče države in aktualnih vsebinah, ki so na dnevnem redu Sveta EU med predsedovanjem. Odzivi EP na delo Sveta EU so pogosto odločilni faktor o podobi predsedujoče države v evropski javnosti.

Odnosi predsedujoče članice Uniji z EP so bili izrednega pomena, saj je bila Slovenija za obdobje šestih mesecev formalno odgovorna tudi za predstavljanje Sveta EU pred EP. Če ima predsedujoča država z EP dobre odnose, spremljanje evropske zakonodaje poteka po načrtih, dobro sodelovanje pa se zrcali tudi v širši medijski podobi predsedujoče.

Pri vzpostavitvi dobrih odnosov je bistveno vzpostavljanje in vzdrževanje osebnih stikov z evropskimi poslanci, predvsem s predsedujočimi odborom EU, voditelji političnih skupin in poročevalci posameznih dosjejev. Zelo priporočljivo je tudi sodelovanje z nacionalnim evropskimi poslanci.

Med predsedovanjem so glavni politični sogovorniki EP predsednik vlade države predsedujoče, ministri in ostali visoki predstavniki. Izjemnega pomena je tudi vzdrževanje stikov na drugih, nepolitičnih ravneh, preko formalnih in neformalnih poti.

Z zelo dobrim sodelovanjem z EP se lahko pohvali avstrijsko predsedstvo, ki je imelo visoko prisotnost članov avstrijske vlade na plenarnih zasedanjih v EP, zvezni kancler Schüssel se tedanjih predsednikom EP Borellom v povprečju sestajal vsakih 14 dni. Vsa predsedstva izkoriščajo tudi druge oblike sodelovanja z EP, kot so srečanja ministrov z evroposlanci, vabila članom EP na neformalna zasedanja Svetov EU, medparlamentarne konference o specifičnih temah in izmenjava mnenj s predsedniki odborov v EP.

Britansko predsedstvo poudarja nujnost vzdrževanja dobrih odnosov s predstavniki EP na vseh ravneh – s predsedniki odborov, podpredsedniki EP, nacionalnimi evroposlanci, poročevalci glavnih dosjejev. Britanski premier je pred poslanci nastopil štirikrat, ministri pa so vzdrževali redne stike s predstavniki odborov (Thompson 2006).

6. 1. 1 STRUKTURA EVROPSKEGA PARLAMENTA

*EP vodi **predsednik, 14 podpredsednikov in 5 kvestorjev**. Odgovorni so za vodenje vseh dejavnosti EP in njihovih organov ter za plenarna zasedanja. Vodstvo izvolijo evropski poslanci za dobo dveh let in pol. Predsednik EP predstavlja EP v odnosih z drugimi institucijami EU in v odnosu EP s tretjimi državami in drugimi akterji v mednarodni skupnosti. Predsednik EP s predsednikom Sveta EU podpisuje vse zakonodajne akte*

sprejete v postopku soodločanja. Vsak od podpredsednikov vodi svoj resor dela znotraj EP (npr. upravni postopki, odnosi z nacionalnimi parlamenti, proračun EP itd). Kvestroji imajo v predsedstvu svetovalni glas.

Konferenco predsednikov sestavljajo predsednik EP in vodje politični skupin. Konferenca predsednikov sprejema odločitve o organizaciji dela EP in o časovnici sprejema zakonodajnih aktov. Je t. i. politično in proceduralno srce EP in je zato za predsedujočo državo ključnega pomena, da ima z njo tesne in dobre odnose. Vodje političnih skupin imajo v EP izjemen politični vpliv na glasovanje njihovih članov v posameznih zadevah, čeprav noben poslanec ni zavezan, da glasuje enako kot politična skupina, kateri pripada. Poleg tega vodje političnih skupin svoja mnenja redno izražajo na plenarnih zasedanjih kot tudi v medijih.

Večina evropskih poslancev (ostali so neodvisni člani) pripada eni izmed **političnih skupin**, ki vključujejo poslance iz več držav članic. Politične skupine so zelo raznovrstne in različne po velikosti in vplivu, kar pomeni, da vsaka skupina združuje evropske poslance z različnimi političnimi pogledi. Vsako od političnih skupin vodi t. i. **bureau**, ki jih navadno sestavljajo vodje nacionalnih delegacij in evropski poslanci, ki imajo v EP pomembnejše vloge (npr. predsedniki odborov EP, člani predsedstva EP in politični koordinatorji za odbore EP).

V **dvajsetih odborih EP** se opravi večina parlamentarnega dela, saj evropski poslanci pripravljajo ali spremljajo zakonodajne akte in poročila ter o njih glasujejo. Poleg tega odbori tudi preučujejo predloge Evropske komisije in Sveta EU ter po potrebi pripravljajo poročila, ki so nato predstavljena na plenarnem zasedanju EP.

Odbori pričakujejo, da predstavitve programa s strani ministrov (predsedujočim sestavam Sveta EU) potekajo prvi teden zasedanj odborov EP po prevzemu predsedovanja. Dogovarjanja o nastopih ministrov potekajo z Generalnim sekretariatom EP in Sveta EU preko SPBR, pri čemer je bila o nastopih ministrov vedno obveščena tudi SVEZ, saj je osrednja kontaktna točka predsedstva za sodelovanje z EP.

Vodstvo odbora sestavljajo njegov predsednik in podpredsedniki, ki imajo velik politični vpliv znotraj posameznega odbora in v drugih organih EP, saj so člani konference

predsednikov EP in predsedstva EP. Velik vpliv imajo tudi v odnosih z Evropsko komisijo in Svetom EU.

Poročilo o posameznem dosjeju oziroma osnutku zakonodajnega akta pripravi poročevalec, ki ga izbere odbor EP, ki se s področjem akta ukvarja. Vloga poročevalca na proces sprejemanja zakonodajnega akta znotraj EP kot tudi vpliv poročevalca na končno obliko poročila je velik: poročevalec pripravlja razprave o dosjeju v odboru, predstavi osnutek akta, k osnutku doda amandmaje in predlaga kompromisne rešitve ter usklajen osnutek zakonodajnega akta predstavi na plenarnem zasedanju EP.

Poročevalce v senci izberejo politične skupine z namenom, da sledijo razvoju dosjeja, sodelujejo s poročevalcem ter o delu poročajo svoji politični skupini. Poleg tega poročevalci v senci tudi vodijo razprave o dosjeju znotraj svoje skupine v odboru in na plenarnem zasedanju ter oblikujejo in koordinirajo amandmaje skupine k predlogu zakonodajnega akta.

Koordinatorji političnih skupin imajo prav tako pomembno vlogo pri koordiniranju aktivnosti skupin in odborov EP: skupaj z vodstvom odbora odločajo o dnevnem redu sej, imenujejo poročevalce in poročevalce v senci za posamezne dosjeje in skupaj z njimi odločajo o tem, kako bo skupina glasovala na posameznih dosjejih oziroma predlogih zakonodajnih aktov (Evropski parlament).

6. 1. 2 SODELOVANJE Z EVROPSKIM PARLAMENTOM

a) PRED PREDSEDOVANJEM

Običaj je, da ministri, ki bodo predsedovali, vsaj pol leta pred začetkom predsedovanja obiščejo predsedujočega odboru in prisostvujejo seji odbora, kjer ob začetku predsedovanja predstavijo program predsedovanja za njihovo področje dela. To je storila tudi večina slovenskih ministrov. Navada je tudi, da se ministri udeležijo vsaj enega plenarnega zasedanja pred predsedovanjem. Ob robu zasedanj se običajno sestanejo s pomembnimi poslanci, kot so poročevalci na področjih, ki so med predsedovanjem obravnavana. To še posebej velja za prioritete dosjeje.

Pred začetkom predsedovanja se običajno priredi t. i. **konferenca predsednikov**, ki jo po tradiciji gosti predsedujoča v svoji državi. Slovenija je ta dogodek organizirala v Sloveniji decembra 2007. Udeležil se je predsednik EP, generalni sekretar EP in njegov namestnik ter predsedniki političnih skupin EP. Goste je nagovoril predsednik vlade, udeležili so se slovenski ministri. Priporočljivo je, da imajo pred dogodkom vsi ministri s predsedniki političnih skupin že vzpostavljene stike. V slovenskem primeru stiki z vsemi ministri pred tem dogodkom še niso bili vzpostavljeni.

Osrednja tema pogovorov s poslanci EP so bile prednostne naloge slovenskega predsedovanja. »Kot je na srečanju z novinarji dejal predsednik slovenske vlade, je veliko pomembnih odločitev vezanih na proces zakonodajnega soočanja Evropskega parlamenta, zato dobro sodelovanje z Evropskim parlamentom pomeni tudi boljše rezultate predsedovanja« (Premier Janez Janša: Dobro sodelovanje z Evropskim parlamentom pomeni boljše rezultate predsedovanja).

b) MED PREDSEDOVANJEM

Predsednik Vlade Republike Slovenije in predsedujoči Evropskemu svetu Janez Janša je v času prvega plenarnega zasedanja EP v Strasbourgu evropskim poslancem predstavil šestmesečni program predsedovanja Republike Slovenije Svetu EU. Osredotočil se je predvsem na prednostne naloge, ki si jih je Slovenija zastavila med predsedovanjem.

»Tradicionalno namreč predsednik vlade oziroma voditelj predsedujoče države članice na prvem plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta po prevzemu predsedovanja poslancem Evropskega parlamenta predstavi prednostne naloge med predsedovanjem Svetu EU« (Premier Janša evropskim poslancem predstavil prioritete predsedovanja 2008). Po predstavitvi predsednika vlade je besedo dobil predsednik Evropske komisije, nato tudi vse politične skupine. Na koncu sta ponovno spregovorila predsednik Evropske komisije in predsednik vlade, ki se je odzval na podane komentarje političnih skupin. Temu je sledila tiskovna konferenca.

Ob robu obiska se je premier, kot je to običajna praksa, srečal tudi s predsednikom Evropskega parlamenta Hansom-Gertom Pötteringom, predsednikom Evropske Komisije Joséjem Manuelom Barrosom in predsedniki političnih skupin v Evropskem parlamentu.

Predstavitvene nastope pred odbori EP (z izjemo Odbora za peticije) so opravili tudi **ministri**, ki so predsedovali posamezni sestavi Sveta EU. Nekateri ministri so morali imeti predstavitev na več odborih, medtem ko je na posameznih odborih sodelovalo več ministrov hkrati. Predstavitev je obenem obveznost in priložnost, ki jo lahko predsedujoča izkoristi sebi v prid. Dobra predstavitev na seji odbora, ki vsebuje jasno izražene področne prednostne naloge in pokaže ministrovo poznavanje vsebine, lahko namreč da predsedovanju dober zagon za nadaljnje delo s tem odborom in je dobra popotnica za boljše odnose predsedstva z EP.

Predstavitev ministra na odboru EP je bila sestavljena iz predstavitve programa predsedovanja s področja dela odbora, ki je traja med 20 in 40 minut, in se nadaljevala z vprašanji poslancev, na katere je moral minister na mestu odgovoriti. Vprašanja in odgovori so trajali do približno uro in 40 minut. Poleg ministra sta ob predsedniku in podpredsednikih odbora sedela dva ministrova sodelavca, običajno je bil vsak od njiju strokovnjak s področja dela posameznega odbora. Glede na to, da je bilo tolmačenje zagotovljeno, so slovenski ministri svoje predstavitve in odgovore na vprašanja, ki so jih zastavili evropski poslanci, opravili v slovenskem jeziku. Njihove nastope je v živo prenašala t. i. »EBS« (Europe by Satellite), kar pomeni, da ga lahko prenašajo vse evropske TV postaje. Nekatera pretekla predsedstva so ob koncu nastopov svojih ministrov organizirala tiskovne konference. V našem primeru pa so bili ministri novinarjem na voljo za izjave in intervjuje, tiskovnih konferenc po koncu njihovih nastopov pred parlamentarnimi odbori nismo imeli.

Predstavniki ministrstev in drugih vladnih služb, v večini primerov so bili to ministri, so tako na prvem zasedanju posameznega parlamentarnega odbora evropskim poslancem predstavili temeljne prioritete s svojih področij, na koncu predsedovanja pa dosežke.

EP pričakuje, da se ministri po predstavitvenem nastopu seje odborov udeležijo vsaj še enkrat v času predsedovanja. Udeležba ministra na seji odborov lahko veliko pripomore k približevanju stališč Sveta EU in EP v posameznem pomembnem dosjeju. Pred zaključkom predsedovanja ministri formalno niso obvezani nastopiti in povzeti dosežkov predsedujoče na posameznem področju na seji odbora EP, če je odbor mnenja, da ga je minister med predsedovanjem redno in dovolj dobro obveščal o tekočih zadevah predsedstva. Lahko pa odbor ministra vedno zaprosi za zaključni nastop. Vsi slovenski ministri so zaključne nastope, kot sem že omenila, imeli.

6. 1. 3 PLENARNA ZASEDANJA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Plenarna zasedanja se odvijajo enkrat mesečno v Strasbourgu od ponedeljka do petka ter občasno v Bruslju (t. i. mini plenarke). Slednje trajajo dva dni.

Večino obveznosti predsedujoče države glede prisotnosti na plenarnih in mini plenarnih zasedanjih EP je prevzel državni sekretar v Službi Vlade RS za evropske zadeve¹⁰. Predsedujoča lahko samoiniciativno predlaga razprave, katerih bi se minister želel udeležiti v EP, s čimer lahko vpliva na potek razprave. Možne teme za razprave je v sodelovanju s prestolnico identificiralo Stalno predstavništvo v Bruslju.

Razprave se običajno začnejo z izjavo predsedstva, ki traja približno 20 minut. Sledi izjava Evropske komisije, s strani pristojnega komisarja. Tako je bilo tudi v našem primeru. Nato so se odzvali posamezni predstavniki političnih skupin. Sledila je razprava, ki je trajala do tri ure. Od državnega sekretarja oziroma ministra se pričakuje, da je prisoten do zaključka razprave. Ob zaključku razprave se mora namreč odzvati na vprašanja, ki so jih evropski poslanci med razpravo postavili, komentirali osrednje poudarke razprave in narediti zaključek. Državni sekretar je imel za odziv na voljo približno 20 minut.

¹⁰ Ožja delovna skupina za predsedovanje je na 8. seji, dne 25. julija 2006, za predstavnika predsedujoče za sodelovanje z EP potrdila državnega sekretarja v Službi vlade za evropske zadeve.

Generalni sekretariat Sveta je državnemu sekretarju pripravil dosje, ki je vseboval tako govor/izjavo, odgovore na možna vprašanja ter ozadje o vsebinah, o katerih se je razpravljalo.

Ob koncu razprave je bil državni sekretar novinarjem na voljo za njihova vprašanja.

Nastope predsednika vlade pred parlamentarnim plenumom sem predstavila pod točko 6. 1. 2.

6. 1. 4 KOORDINACIJA POSLANSKIH VPRAŠANJ IN VLOGA MINISTRSTEV

Da bi resorni ministri dobro opravljali svoje obveznosti do EP ter da bi slovensko predsedstvo z EP na splošno dobro sodelovalo, je vsako ministrstvo identificiralo kontaktne osebe, ki so urejale obveznosti ministra in resorja do EP. Te osebe so bile v tesnem stiku s SPBR in SVEZ, saj so bile njihove obveznosti sodelovanje v koordinaciji odgovorov na poslanska vprašanja EP, poznavanje resornih dosjejev, ki so bili obravnavani v EP ter priprava nastopov ministrov na odborih in plenarnih zasedanjih EP.

Parlamentarna vprašanja so vprašanja, ki jih evropski poslanci naslovijo na Svet EU in Evropsko komisijo. Predsedujoča država kot predstavnica Sveta EU mora zagotoviti odgovor na postavljena vprašanja.

Ločimo tri tipe poslanskih vprašanj, za katere so bili predvideni različni načini koordinacije odgovorov:

- **vprašanja za pisni odgovor** so oblikovana v pisni obliki z zahtevo za odgovor in so objavljena v Uradnem listu ES. Generalni sekretariat Sveta EU dobi pisna vprašanja EP in pripravil osnutek odgovorov. Le-te je v slovenskem primeru posredoval SPBR, ta pa SVEZ. SVEZ je vprašanje in predlog odgovora poslal osebi zadolženi za odnose z EP na pristojno ministrstvo in po odzivu ministrstva ta vprašanja zopet posredoval na SPBR. Tu se je vloga resornih ministrstev pri odgovarjanju na pisna vprašanja končala. Postopek se je nadaljeval v Bruslju. SPBR je morebitne pripombe oziroma popravke osnutkov odgovorov na vprašanja posredovalo nazaj Generalnemu sekretariatu Sveta EU. Ta jih je preko U32/EXTRANET-a posredoval delegacijam držav članic, kot je to običaj, da so le-te v določenem roku posredovale morebitne pripombe. V kolikor na predlog odgovora ni bilo pripomb, je Generalni sekretariat Sveta EU odgovor na vprašanje posredoval neposredno EP. V primeru, ko so imele

države članice pripombe na posredovani osnutek odgovora, je predložene amandmaje obravnavala Delovna skupina Sveta EU za splošna vprašanja (GAG). Če je bila uskladitev besedila dosežena na delovni skupini, je Generalni sekretariat Sveta EU odgovor posredoval EP, če pa do uskladitve ni prišlo, je Generalni sekretariat Sveta EU skupaj s predsedstvom pripravil nov kompromisni predlog, ki je praviloma predmet obravnave na naslednjem sestanku delovne skupine GAG;

- **vprašanja za »čas za vprašanja Svetu EU«** so zastavljena na vsakem plenarnem zasedanju v času, določenem za ta namen (90 minut). Ta vprašanja so politična odgovornost predsedstva in le-to ni zavezano upoštevati pripomb ostalih držav članic. Nanje je na plenarnih zasedanjih EP odgovarjal državni sekretar v SVEZ;
- **vprašanja za ustni odgovor z razpravo** so zastavljena na plenarnem zasedanju s predvideno razpravo, pri čemer jih mora EP svetu posredovati vsaj tri tedne pred predvideno sejo. So politična odgovornost predsedstva. Nanje je odgovarjal ali državni sekretar v SVEZ ali resorni minister – odločitev o tem je bila sprejeta glede na vsebino in politično pomembnost vsakega vprašanja.

O uvrstitvi ustnega vprašanja z razpravo odloči sestanek konference predsednikov EP.

Vloga predsedujoče v spravnih odborih

Spravni odbor¹¹ je tretja obravnava predloga v okviru postopka soodločanja. Spravi odbor sestavljajo člani Sveta EU in enako število evropskih poslancev. Odbor preuči skupno stališče, sprejeto v drugi obravnavi, na osnovi spremembe EP. Odbor ima na voljo šest tednov za pripravo skupnega predloga. Pri tem delu so še posebej pomembna neformalna srečanja, sodelovanje v okviru trialoga, diplomatske sposobnosti ministra in drugih vključenih predstavnikov Sveta EU (predsedujoči COREPER in delovni skupini) in sodelovanje s strokovnjaki iz Sveta EU. Število zasedanj Spravnega odbora je odvisno od podedovanih dnevnih redov in zato je v sodelovanju z Generalnimi sekretariati Sveta EU, EP in Evropske komisije že pred predsedovanjem potrebno določiti potencialne termine za sestanke. Za koordinacijo teh zasedanj je skrbelo SPRB.

¹¹ Conciliation Committee

6. 2 VLOGA GENERALNEGA SEKRETARIATA SVETA

Generalni sekretariat predsedstvu nudi pomoč v vseh ozirih. Njegova osnovna funkcija je predsedstvu olajšati delo, kar zagotavlja s pomočjo t. i. dolgoročnega (historičnega) spomina - podrobnih informacij v zvezi s posameznim dosjejem od njegovega nastanka naprej. Predsedstvu pomaga pri oblikovanju kompromisnih predlogov, svetuje med sestanki samimi, ima redne stike s posameznimi delegacijami, kar je v veliko pomoč pri sklepanju kompromisov. Njegova vloga pri sprejemanju odločitev je nepogrešljiva. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da Sekretariat nima svojega načrta dela in da je politična odgovornost na strani predsedujoče države (predsednika vlade, ministrov). Predsedujoča je tako sama odgovorna za napake ali pa si lasti zasluge za uspešno delo.

Kot pravi Grošelj (2006), Generalni sekretariat praktično vseskozi predseduje. V svojem bistvu je namenjen zgolj administrativni podpori, dejansko pa lahko vpliva na določitev dnevnega reda. Generalni sekretariat predsedstvu zagotavlja tudi vso logistično podporo pri organizaciji sestankov in srečanj v Bruslju in Luksemburgu.

Sekretariat Sveta predsedstvu zagotavlja dva tipa dokumentov, in sicer poročila, ki so osnova za razprave in jih dobijo vse delegacije, ter zabeležke in navodila v zvezi z vsako točko dnevnega reda vsakega zasedanja Sveta oziroma sestanka delovne skupine Sveta.

Pred vsakim zasedanjem Sveta Generalni sekretariat organizira še delovni sestanek predsedstva in Sekretariata, ki je namenjen dokončnemu dogovoru o poteku sestanka.

V okviru Generalnega sekretariata Sveta deluje posebna služba, ki pomaga predsedstvu pri vzpostavljanju stikov z mediji, to je tiskovna služba Sveta. Prav tako je nujno upoštevati tudi pravno službo sveta.

Pred nastopom mandata predsedujoče države je Generalni sekretariat Sveta pripravljen organizirati usposabljanje za bodoče predsedujoče delovnih skupin. Predstavniki posameznih resorjev se lahko dogovorijo za stažiranje, kar omogoča dodaten pogled v dogajanje. Je enkratna priložnost za navezovanje stikov, kar posledično pomeni boljše sodelovanje s Svetom tudi v času predsedovanja. Slovenija je omenjeno možnost dobro izkoristila, saj je na stažiranje poslala veliko število državnih uradnikov, tako iz prestolnice kot iz Stalnega predstavništva.

Vloga Generalnega sekretariata Sveta v okviru zasedanj na ravni delovnih skupin je natančneje predstavljena v poglavju o Vodenju delovnih skupin.

Možnost sodelovanja s sekretariatom Sveta je zelo dobro izkoristila Nemčija. Sekretariat so vzeli kot del svoje ekipe. Zaupanje med Nemčijo kot predsedujočo in sekretariatom je bilo veliko, vloge med njimi pa dobro razporejene. Sekretariat je bil tisti, ki je po usmeritvah predsedstva pripravljaj pisna gradiva, pri čemer nikoli ni prihajalo do otročjih potez, ko bi predsedstvo, da bi sebi dokazalo, da ima zadnjo besedo, izdelke sekretariata, ki so bili vedno pripravljani po navodilih predsedstva, malenkostno popravilo. Predsedstvo je zato poželo veliko občudovanje in lojalnost s strani sekretariata Sveta, kar je le še pripomoglo k njegovi avtoriteti.

Odlično sodelovanje s sekretariatom Sveta je sicer znano predvsem za manjše države članice. S tem lahko nadomestijo manjko, ki ga imajo v primerjavi z velikimi državami članicami, tj. majhna politična teža. Veliko pohval s strani Generalnega sekretariata Sveta je prejela tudi Slovenija.

7. SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI

Država članica, ki prevzame vlogo predsedujoče, skrbi tudi za srečanja, ki potekajo na ravni EU – tretje države. Večina zasedanj poteka v Bruslju in Luksemburgu, lahko pa tudi v tretjih državah. Srečanja v Bruslju (oziroma Luksemburgu) na ministrski ravni navadno potekajo ob robu zasedanj Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose (GAERC). V tem primeru za celotno logistiko poskrbi Generalni sekretariat Sveta, naloga predsedstva je, da samo določi datume srečanj. Srečanja lahko potekajo tudi na ravni uradnikov/ekspertov ali delovne skupine. Ponavadi gre za srečanja v sestavi trojke (Evropska komisija, Generalni sekretariat Sveta in predsedstvo).

V primeru, ko so srečanja s tretjimi državami organizirana v tretjih državah, za organizacijo in logistiko poskrbi država gostiteljica, Generalni sekretariat Sveta pa ji pri organizaciji zagotavlja logistično podporo. Stroške dogodkov v tretjih državah krije bodisi tretja država ali Generalni sekretariat Sveta.

Ob tem velja poudariti, da imajo predsedujoče države v času svojega predsedovanja možnost številnih bilateralnih in drugačnih srečanj z voditelji in drugimi predstavniki tretjih držav. Velika število tovrstnih srečanj predsedujočemu jemlje dragocen čas, ga izčrpa in hkrati onemogoča pravo pozornost in osredotočenje na ključne zadeve, ki se tičejo EU. Predsedujoči mora zato sam presoditi, v kolikšnem obsegu so srečanja s tretjimi državami smiselna.

Britanci so predlagali čim krajša zasedanja s tretjimi državami, čim manj natrpan program in vnaprejšnje planiranje določitve datuma srečanja. Od predsedstva se predvsem pričakuje veliko odzivnost na svetovna dogajanja z jasno opredeljenimi linijami odgovornosti (Thompson 2006).

Slovenija je organizirala 66 srečanj Evropske unije s tretjimi državami, med katerimi so bili v ospredju vrhovi EU-Japonska, EU-Latinska Amerika in Karibi, EU-ZDA in EU-Rusija (Predsedovanja Slovenije Svetu EU 2008 – v številkah 2008). Večina srečanj s tretjimi državami je potekalo ob robu zasedanj Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose, in sicer na

ravni zunanjih ministrov. Večino srečanj s tretjimi državami je torej vodil zunanji minister dr. Rupel.

7.1 EU TROJKE

Trojko sestavljajo predstavniki predsedujoče države članice, Evropske komisije in Generalnega sekretariata Sveta, ki je hkrati visoki predstavnik za skupno zunanjo in varnostno politiko. V trojki lahko sodeluje še naslednja predsedujoča, kadar je to primerno. Namen trojke je pomagati predsedujoči državi pri urejanju zunanje-političnih zadev, zlasti tistih, ki se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko EU. Njena sestava zagotavlja, da se delo predsedstva na tem področju nemoteno nadaljuje tudi z naslednjim predsedstvom.

Pri sistemu trojk ločimo odprte in zaprte trojke. **Zaprta trojka** pomeni, da na srečanju sodelujejo samo predstavniki Komisije, Generalnega sekretariata Sveta, predsedstva in po potrebi naslednjega predsedstva. **Odprta trojka** pa pomeni, da poleg navedenih na srečanju lahko sodelujejo tudi predstavniki drugih držav članic, če imajo za to interes. Odprte trojke ponavadi potekajo ob zasedanjih GAERC, ko so zbrani predstavniki vseh držav članic. Srečanja trojke se lahko druge države članice udeležijo na ravni zunanjega ministra ali na nižji ravni.

V času slovenskega predsedstva je bilo izpeljanih 26 trojk, vse so potekale ob robu zasedanj GAERC, torej v Bruslju oziroma v Luksemburgu.

8. KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA

8.1 SPLETNA STRAN SLOVENSKEGA PREDSEDOVANJA

Na podlagi izkušenj preteklih predsedujočih držav je jasno, da je spletno mesto predsedstva eno ključnih orodij komuniciranja s tujimi in domačimi mediji, posredno s tem pa tudi s tujimi in domačimi strokovnimi in splošnimi javnostmi¹².

Po mnenju McDonagha (2005) je spletna stran predsedstva njegovo glavno komunikacijsko orodje v odnosih z javnostjo. Predsedstvo mora točno, hitro, vestno in natančno medijem posredovati izčrpne informacije o dogodkih in svojih dejavnostih. Spletna stran predsedstva je tudi ustrezno orodje za akreditacijo novinarjev, hkrati pa z obilico informacij, ki jih ponuja, olajša delo služb, odgovornih za stike z javnostmi v posameznih organih državne uprave. McDonagh je opozoril, da je pri stikih z mediji treba biti pozoren na dogodke v državi članici, kjer je za logistično organizacijo posameznega dogodka potrebno veliko dela, tudi z vidika ustreznega informiranja medijev.

Naslov spletne strani slovenskega predsedovanja je bil skladno s tradicijo naslednji: www.eu2008.si.

Spletna stran predsedstva uradno začne delovati s prvim dnem, ko država članica prevzame predsedstvo, v primeru Slovenije je bil to 1. januarja 2008. Del spletnega mesta, namenjen novinarjem (akreditiranje novinarjev), je zaživel že en mesec prej.

Spletna stran slovenskega predsedstva, ki je še vedno dostopna, vsebuje vsebinske informacije o programu predsedovanja in o Sloveniji za širšo javnost kot tudi koledar dogodkov ter sestankov za bolj specifične javnosti in novinarje. Za vzpostavitev in delovanje le-te je bil odgovoren Urad vlade za komuniciranje, tehnično podporo pa mu je zagotavljalo Ministrstvo za javno upravo.

¹² Običajno so to precej standardizirane spletne strani in usmerjene predvsem na novinarje, strokovno in politično javnost. Splošni javnosti so se malce posvetili le Irci s posebnim poglavjem, namenjenim mladim.

Po podatkih Urada vlade za komuniciranje sta bila struktura spletne strani in sistem za obdelavo ter vnos vsebin na podlagi postopka s pogajanjem odkupljena od nemškega podjetja. Sistem je bil preizkušen v času luksemburškega, avstrijskega in nemškega predsedovanja. Z odkupom je bila pridobljena pravica do uporabe določenih vsebin z avstrijskega in nemškega spletnega mesta predsedovanja, prav tako so v sistem vključene vse tehnične izboljšave, ki so jih podjetju predlagale predhodne države. Spletno mesto po strukturi tako bistveno ne odstopa od dosedanje prakse spletnih mest predsedujočih držav (Kek 2006).

Osnovna poglavja slovenskega spletnega mesta so bolj ali manj sledila tradiciji: O Evropski uniji, O predsedovanju, Politike EU, Koledar, Novice in dokumenti, Medijsko središče, Dobrodošli doma!.

O pomembnosti spletnega mesta pričajo tudi statistike preteklih predsedstev. Nizozemska je dnevno v povprečju beležila 3300 obiskovalcev (od tega jih je bilo 45 % na nizozemski različici strani in prav toliko na angleški, 10 % na francoski). Najbolj popularne strani so bile koledar, aktualno in prioritete predsedovanja. Na e-novice je bilo naročeno 3000 obiskovalcev, v 6-mesečnem obdobju predsedovanja so objavili okoli 3000 dokumentov. Po podatkih Urada vlade za komuniciranja so Irci zabeležili 46 milijonov obiskov, objavili so 830 sporočil za javnost. Velika Britanija je imela na svojih straneh več kot milijon obiskovalcev. Avstrija je zabeležila 34,4 milijona zadetkov, objavila 3600 dokumentov v treh jezikih, imela 2250 naročnikov na e-novice. V koledarju dogodkov je imela 513 dogodkov in kar 75500 reševalcev kviza, ki je bil hkrati najbolj obiskana stran. Finska je imela 37 milijonov zadetkov, Nemčija pa 64 milijonov. Z velikim številom zadetkov se je po koncu svojega predsedovanja pohvalila tudi Portugalska.

Spletno mesto slovenskega predsedovanja je v šestih mesecih obiskalo 765.000 ljudi, kar je v povprečju okoli 4200 obiskov dnevno, in si ogledalo 3.765.000 strani (Predsedovanje Slovenije Svetu EU 2008 2008).

Izkušnje preteklih predsedstev poudarjajo redno posodabljanje spletne strani in čim večjo transparentnost. Pametno je kar najbolje izkoristiti možnosti, ki jih ponujajo sodobni kanali komunikacije, saj si s tem bistveno olajšamo delo. Finci so tako na primer na internetu

objavili neposredne številke mobilnih telefonov ministrov in vseh ostalih kontaktov stalnega predstavništva.

Posebno pozornost pri urejanju spletne strani predsedstva je potrebno nameniti prevodom. Leti morajo biti pravočasni in kakovostni. Izkušnje preteklih predsedstev kažejo, da je dobro najeti »naravne govorce« za angleščino in francoščino, ki vse tekste pred objavo pregledajo in popravijo. V slovenskem primeru je za prevajanje dokumentov za objavo na spletu skrbela vladna prevajalska služba, ki pa je morala zaradi ogromne količine dokumentov in drugih vsebin, ki jih je nato uredništvo objavilo na spletni strani, najeti tudi zunanje izvajalce, ki so besedila prevedli in lektorirali v doglednem roku. Spletne strani slovenskega predsedstva so bile namreč dostopne v slovenskem, angleškem in francoskem jeziku, pri čemer je bila najbolj obiskana angleška različica.

8. 2 INTRANET

V decembru 2005 je začel delovati intranet kot osnovno komunikacijsko orodje državne uprave pri projektu predsedovanja. Gre za intranetni portal, ki je namenjen vsem sodelujočim v projektu priprav Slovenije na predsedovanje za interno informiranje in komuniciranje ter hranjenje ključnih informacij in vsebin o pripravah na predsedovanje na enem mestu.

Intranetni portal je postavljen kot samostojno delujoče spletno mesto, ki deluje znotraj državne uprave kot zaprto področje, do katerega imajo uporabniki dostop z uporabniškimi gesli. Intranetni portal uporabljajo interni uporabniki, vključeni v projekt predsedovanja na ravni vlade in državne uprave. Urejen je po glavnih vsebinskih sklopih ter po vrstah tipičnih dokumentov oziroma dogodkov.

Projekt je pripravila delovna skupina za intranet/internet v okviru Podskupine za komunikacijo z javnostmi in promocijo. Operativno je za tekoče delovanje zadolžen SVEZ kot centralni urednik in Direktorat za e-upravo in upravne postopke (MJU-DEUP) kot tehnični urednik (Bušljeta 2006).

8. 3 NAČINI KOMUNICIRANJA V BRUSLJU

Po podatkih tiskovne službe Sveta EU je v Bruslju za spremljanje EU zadev akreditiranih okoli 1200 novinarjev, snemalcev in fotografov¹³. Za njihovo obveščanje skrbijo tiskovne službe, organizirane v vseh treh osrednjih institucijah EU (Evropski parlament, Evropska komisija in Svet EU). Vse so zelo dobro usposobljene in delujejo po najvišjih profesionalnih standardih. Odzivni čas je zelo kratek, njihove adreme pa imajo velik domet. Avdiovizualne službe Evropske komisije, Sveta EU in Evropskega parlamenta ob visokih obiskih (predsednik vlade, pomembnejši ministri) poskrbijo za televizijske posnetke in fotografije, ki jih nato objavijo na svojih spletnih straneh. Evropske televizije lahko za lastne potrebe brezplačno dobijo tudi televizijske posnetke (EBS – spletni portal institucij EU Europe by Satellite).

Svoje tiskovne službe oziroma govorce (tiskovne predstavnike) imajo tudi stalna predstavništva držav članic EU. Le-ti obveščajo pri EU akreditirane novinarje v Bruslju in za poročanju o EU pristojne specializirane novinarje. Za obveščanje domače javnosti predsedujoče države običajno poskrbijo tiskovni predstavniki oziroma govorce vlade, ministrstev in drugih vladnih služb. Za koordinacijo govorcev po ministrstvih skrbi **uradni govorec** v Ljubljani, ki ga je imenoval predsednik vlade¹⁴.

Za čas predsedovanja se ekipe, ki skrbijo za odnose z javnostmi, običajno povečajo. V večini primerov sta na stalnem predstavništvu predsedujoče države članice po dva tiskovna predstavnika, ki si delo po vsebinski plati delita glede na opredelitev Coreper I – Coreper II. Govorec za Coreper I je pristojen za Svet za kmetijstvo in ribištvo, Svet za promet, telekomunikacije in energijo, Svet za okolje, Svet za konkurenčnost, Svet za zaposlovanje, socialno politiko, zdravje in potrošniške zadeve ter Svet za izobraževanje, mlade in kulturo, govorec za Coreper II pa za Svet za splošne zadeve in zunanje odnose, Svet za pravosodje in notranje zadeve ter Svet za gospodarske in finančne zadeve. Takšno prakso so imele Nizozemska, Irska, Avstrija, Finska, Nemčija in tudi Slovenija. Portugalska je v tem oziru nekoliko izstopala, saj je imela sicer dva uradna govorce v Bruslju, nista pa bila vsebinsko

¹³ V času zasedanj Evropskega sveta se ta številka še poveča – v povprečju za akreditacijo za Evropski svet zaprosi okoli 1.800 novinarjev..

¹⁴ Funkcijo uradnega govorca v prestolnici je v irskem primeru opravljal tiskovni predstavnik predsednika vlade, v portugalskem primeru pa sta naloge koordiniranja opravljala uradna govorce v Bruslju.

ločena, saj sta oba pokrivala vsa področja po sistemu »razpoložljiv govorec se odzove na problem prvi«.

Za komuniciranje z mediji v institucijah EU glede na vir informacij oziroma izjav ločimo »on the record«, »off the record« in »background« informacije oziroma izjave. »**On the record**« izjave so tiste, ki se jih z imenom in priimkom pripiše govorce. Običajno jih uporabljajo ministri ali predsednik vlade. Govorci le izjemoma uporabljajo ta tip izjave. »**Off the record**« izjave vira izrecno ne navajajo. Le-ta je naveden z »diplomatski viri, vir v Evropskem parlamentu, viru blizu predsedstva EU, visoki predstavnik EU, vir EU«. Primer »off the record« izjav so bili briefingi in predbriefingi, ki sta jih pred zasedanjem posamezne sestave Sveta imela stalni predstavnik RS pri EU in njegova namestnica. »**Background**« informacij oziroma izjav se viru ne pripiše. V tem primeru tudi snemanje ni dovoljeno. Cilj slednjega je podajanje informacij za boljše razumevanje in pojasnitev posameznih tem.

*Eno najpogostejših orodij odnosov z mediji so **novinarske konference** oziroma **briefingi**, saj novinarjem omogočijo neposreden dostop do ključnih predstavnikov držav in s tem določene informacije. Zaželeno je, da niso predolgi in da imajo novinarji dovolj časa za vprašanja. V Bruslju (in v Luksemburgu) so briefingi običajno v slovenski briefing sobi na Svetu EU. Ob briefingih po ministrskih svetih predstavniki za odnose z javnostmi izvajajo tudi neformalne briefinge (posebej pred Evropskim svetom). Le-te imenujemo **predbriefingi** in so namenjeni nacionalnim dopisnikom, akreditiranim v Bruslju. Slovenija kot predsedujoča je organizirala 32 briefingov, 14 za področje Coreper II, 18 za področje Coreper I (Marro 2007, Kocijančič 2007).*

V času predsedovanja je predsedujoča država članica po vsakem zasedanju Sveta EU in Evropskega sveta dolžna pripraviti novinarsko konferenco. Njeni predstavniki in predstavniki Evropske komisije na njej predstavijo zaključke srečanja ter odgovarjajo na novinarska vprašanja. Tiskovnih konferenc v sklopu zasedanj 33 Svetov EU pod slovensko taktirko je bilo 58.

Posebne medijske pozornosti so deležne novinarske konference ob že omenjenih Evropskih svetih, le-te so bile 4, pa tudi prva novinarska konferenca, na kateri običajno zunanji minister tik pred začetkom predsedovanja predstavi prioritete predsedovanja. Slovensko predsedstvo je

to storilo v drugi polovici decembra. V tem okviru, kot je to ustaljena praksa, je predstavilo tudi način delovanja uradne spletne strani predsedstva.

Na novinarskih konferencah minister oziroma predsednik vlade govori kot predsednik posamezne sestave Sveta EU oziroma kot predsednik Evropskega sveta in predstavlja skupne odločitve in poglede in ne nacionalnih stališč. Govori lahko v maternem jeziku, saj je tolmačenje zagotovljeno, med novinarji pa je zelo cenjena praksa, da na vprašanja zastavljena v angleščini dobijo odgovor v angleščini. Na tiskovni konferenci se ponavadi poda nepristranska in predhodno usklajena sporočila¹⁵. Spremlja ga uradni govorec predsedstva, bodi tisti iz Stalnega predstavništva ali iz prestolnice. Tiskovne konference so v našem primeru v povprečju trajale pol ure, spremljala sta jih uradna govorca iz Stalnega predstavništva. Praksa podajanja odgovorov v smislu jezikov je bila različna.

*Ob obisku ministra ali predsednika vlade v Bruslju se lahko pripravijo tudi **izjave**. V kolikor so izjave na ravni predsednika vlade, lahko predsednik vlade skupaj s predsednikom Evropske komisije v t. i. VIP kotičku (na Evropski komisiji) podata kratki izjavi in odgovorita na eno ali dve vprašanji. Posebne vrste izjav, ki jih podajo ministri ali predsedniki vlade ob prihodu na zasedanje svoje sestave Sveta ali Evropskega sveta na t. i. VIP vhodu v prostore Sveta EU, imenujemo **door-step izjave**. Od ministra oziroma predsednika vlade pa je odvisno, ali bo tako izjavo podal ali ne. Tovrstne izjave se pričakujejo zlasti s strani predsedujoče (Priročnik za uradne govorce in govorce ter službe za odnose z javnostmi 2007).*

Izjave ob prihodu na zasedanje so brez izjeme vedno dali vsi predsedujoči nemški ministri, pa tudi kanclerka Angela Merkel, s čimer so dogodku že v uvodu dali svoj ton in poudarek. S tem so tudi jasno pokazali aktiven pristop predsedujoče države. Predhodna predsedstva z izjemo že omenjene Nemčije, tovrstne možnosti niso v polnosti izkoristila. Slovenski ministri so skupaj podali 45 door-step izjav, torej v povprečju minimalno eno door-step izjavo na svet. Prav tako je priložnost izražanja mnenja predsedujoče države izkoristil premier Janša, ki je skupaj podal 4 door-step izjave.

¹⁵ Predhodno oblikovanje stališča (lines to take) so učinkovito orodje načrtovanje in reagiranja.

Po vsakem zasedanju Sveta EU so resorna ministrstva (govorec ministrstva, ki ga je imenovalo posamezno ministrstvo za čas predsedovanja) v sodelovanju z govorcem iz Stalnega predstavništva pripravilo **sporočilo za javnost**, ki je bilo posredovano medijem v Sloveniji, istočasno pa bilo objavljeno tudi na spletnih straneh Predstavništva¹⁶ in resornega ministrstva. Adremo akreditiranih bruseljskih novinarjev je pripravilo Stalno predstavništvo, za adremo ostalih vodilnih medijev v EU in po svetu pa je skrbel Urad vlade za komuniciranje.

Sporočilo za javnost pripravijo tudi tiskovne službe posameznih institucij. Le-te objavijo v jeziku predsedstva ter v angleški in francoski različici. Predsedstvo na uradni spletni strani objavi neposredno povezavo na ta sporočila. Bistveno pri sporočilih za javnost je, da so dobro napisana, v uporabnem jeziku, z ustreznim številom citatov, jasnimi razlagami in ključnimi sporočili, ki jih predsedstvo želi posredovati medijem oziroma javnosti. Vedno morajo biti pripravljena v treh delovnih jezikih (jeziku predsedstva, angleščini in francoščini), pri čemer morajo biti vse jezikovne verzije objavljene istočasno, a kljub temu ažurno (Marro 2007, Van den Broecke 2007, Darmis 2007).

Irsko, finsko, nemško, portugalsko kot tudi slovensko predsedstvo je uporabilo tudi sistem obveščanja novinarjev preko **kratkih tekstovnih sporočil** (SMS). Njihova glavna publika so predvsem dopisniki v Bruslju. V času slovenskega predsedovanja je bilo poslanih skoraj 127.000 kratkih tekstovnih sporočil, največ v mesecu juniju.

Dodatno orodje komuniciranja, ki jih ponujajo moderni komunikacijski sistemi, je videokonferenčni sistem, ki se ga je poslužilo nemško predsedstvo. Izvedlo je tri neformalne briefinge pred Evropskimi sveti. Briefingi so potekali v Berlinu, neposredno pa so jih prenašali v tiskovnem središču na Svetu EU, z izmeničnimi vprašanji z obeh koncev (Kotthaus 2008). Tovrstnega sistema slovensko predsedstvo ni uporabilo, je pa poskrbelo za neposredne spletne prenose briefingov in tiskovnih konferenc.

Naloga tiskovnih predstavnikov je tudi redno spremljanje poročanja slovenskih in tujih medijev, predvsem s področja Evropske unije in z njo povezanimi dogodki in aktivnostmi. Dnevne preglede poročanja slovenskih, hrvaških in zbranih tujih medijev (t. i. **klipingi**) v

¹⁶ Večina stalnih predstavništev držav članic pri EU ima svoje spletne strani. Nekatera so oblikovana zgolj kot podstran na strani ministrstva za zunanje zadeve, druga kot samostojne strani. Velja omeniti, da imajo nekatere države (npr. Grčija) zelo turistično oziroma promocijsko naravnano spletno stran.

Sloveniji pripravlja Urad vlade za komuniciranje. V Bruslju svoje klipinge pripravljata tudi tiskovna služba Evropske komisije in Sveta EU. Število izvodov le-teh je omejeno, na voljo pa so samo v tiskani obliki, kar pomeni, da jih je potrebno vsakodnevno osebno prevzeti. Koristen vir informacij so tudi spletni bilteni, kot so EUobserver, EUpolitix in Euraktiv.

Ekipa za odnose z javnostmi na Stalnem predstavništvu je poleg tega vsakodnevno z namenom sprotnega obveščanja svetovalcev, zaposlenih na Stalnem predstavništvu, pripravljala dnevni pregled poročanja osrednjih evropskih tiskanih medijev. Nujno je namreč spremljati poročanje vseh glavnih evropskih medijev, s čimer preverimo razumevanje domačih okoliščin v posamezni državi članici in s tem tudi njenih stališč v pogajanjih. Pri tem so bila predsedstvu v veliko pomoč tudi druga predstavništva in misije predsedujoče države v posameznih državah članicah in drugod po svetu.

*Za dobro komuniciranje z mediji so govorniki oziroma tiskovni predstavniki identificirali morebitna občutljiva vprašanja, ki bi jih mediji utegnili odpreti. Oblikovali so enotna stališča (**lines to take**). Prav tako so skušali biti kar najboljše pripravljeni na nepredvidljive dogodke, ki so se zgodili in so zahtevali hitro reakcijo (**krizno komuniciranje**). Nujno je namreč pričakovati nepričakovano in se na take dogodke naglo odzvati. V takih primerih je hitrost odziva bistvena (Kocijančič 2007). Tako je bilo na primer britansko predsedstvo na začetku predsedovanja soočeno s terorističnim napadi v Londonu. Spopasti se je moralo z novim izzivom in s potrebo po kar največji učinkovitosti Unije na tem področju.*

O nepredvidljivih okoliščinah, ki so nastale v času slovenskega predsedovanja, pišem v poglavju 17.

MgDonagh (2005) poudarja, da sta dobra medijska podpora in predstavitev ključnega pomena za uspešnost predsedovanja. Dobro predsedovanje in slaba medijska predstavitev je za državo lahko slabše kot srednje dobro predsedovanje in zelo dobra medijska predstavitev. Na ta vidik predsedovanja je torej treba biti zelo pozoren.

Nizozemski uradni govorec na Stalnem predstavništvu opozarja, da je obseg dela, ki ga imajo uradni govorniki v mirnodobnem času vezan predvsem na obveščanje nacionalnih novinarjev, ki so akreditirani v Bruslju, medtem ko je v času predsedovanja predsedstvo odgovorno za

postavljanje evropske novinarske agende. Kar posledično pomeni, da ima predsedstvo opravka z velikim številom novinarjev¹⁷ (Kemperman 2006).

Za čas predsedovanja se poveča tudi delež novinarjev, ki evropske teme pokrivajo neposredno iz predsedujoče države. Glede na avstrijske, nizozemske in nemške izkušnje je za podajanje jasnih, hitrih in konkretnih informacij nujna dobra koordinacija med govorniki v prestolnici in Bruslju

Koordinacija med uradnim govornikom v prestolnici in govornikom na Stalnem predstavništvu v Bruslju je potekala na dnevni bazi, razširjena koordinacija, tj. koordinacija z govorniki resornih ministrstev, pa enkrat tedensko v obliki avdiokonference.

9. NAČRTOVANJE PROGRAMA PREDSEDOVANJA

Nekaj časa sta obstajata dva načina priprave programa, in sicer večletni strateški¹⁸ in enoletni operativni program¹⁹. Načrtovanje programa dela za tri leta predstavlja zelo širok okvir dela za šest delegacij. Ideja enoletnih programov je zajemala pripravo dveh držav članic in je bila sprejeta na Evropskem svetu v Seville. Novost v zvezi s pripravo programov pa je bila sprejeta za časa finskega predsedstva, in sicer oblikovanje skupin treh predsedstev, ki vsako predseduje šest mesecev, delo pa se načrtuje z 18-mesečnimi programi (Zajec Herceg 2006).

Skupinski 18-mesečni program predsedovanja je bil sicer objavljen že v marčevskem spremenjenem Poslovníku Sveta EU. Prvi 18-mesečni program se je začel izvajati z začetkom predsedovanja Nemčije, in sicer 1. januarja 2007. Slovenija, ki predseduje za Nemčijo in Portugalsko, je tako z omenjenima državama pripravila skupni 18-mesečni program treh predsedstev, ki zajema obdobje od 1. januarja 2007 do 30. junija 2008. Na tak način naj bi se okrepilo sodelovanje med tremi zaporednimi predsedujočimi državami

¹⁷ Samo Nemčija ima na primer več kot 150 akreditiranih novinarjev za področje EU zadev v Bruslju.

¹⁸ Večletni strateški program, katerega cilj je bil postavitve vsebinskega in časovnega okvirja za uresničitev dogovorjenih prednostnih nalog, je pokrival obdobje treh let. Sprejel ga je Evropski svet po poročilu Sveta za splošne zadeve in zunanje odnose na podlagi skupnega predloga držav, ki bodo predsedovale v določenem obdobju. Uskladil ga je z Generalnim sekretariatom Sveta EU.

¹⁹ Enoletne operativne programe so pripravljali po dve predsedstvi, ki sta imeli mandat v prihodnjem koledarskem letu. Enoletni operativni program vsebuje dejavnosti Sveta EU za omenjeno leto. V kolikor bi bili enoletni operativni programi še vedno v praksi, bi Slovenija le-tega usklajevala s Francijo.

članicami, s čimer lahko prispevajo k dolgoročnemu usklajenemu razvoju strateških politik EU (Služba vlade za evropske zadeve 2007b).

V zvezi z dosjeji oziroma prioritetami predsedujoče države velja, da obstaja določeno število že opredeljenih akcijskih načrtov z določenimi zavezami in roki, ki vplivajo na delo predsedstva.

Predsedujoča država mora pozorno spremljati obveznosti držav članic in Unije, ki izhajajo iz zaključkov Evropskih svetov. Na ta način si zagotovi čim hitrejšo vključitev tem, za katere želi, da se obravnavajo v času njenega mandata, v program predsedovanja in po drugi strani doseže, v kolikor je to mogoče in realno, da se teme, ki se jim želi izogniti, ne vključijo v dosjeje oziroma program dela.

Tuurijeva (2007) navaja štiri načela, ki se jih mora držati predsedstvo v okviru priprav na prevzem predsedovanja:

- *kontinuiteta (izhajati je potrebno iz obstoječega programa oziroma t. i. podedovane agende),*
- *relevantnost (upoštevati je potrebno odločitve, ki se sprejemajo na EU ravni, ne samostojno),*
- *učinkovitost (nujna je jasna delitev dela in minimalna hierarhija),*
- *transparentnost (vsakodnevna zasedanja morajo biti čim bolj odprta; medijem je potrebno dati novice še preden jih zahtevajo).*

Program predsedovanja je v prvi vrstni pomemben na nacionalni ravni, zato je pri njegovem oblikovanju že v začetni fazi nujno vključiti tudi nacionalne ministre in parlament. Pripravo programa se tako izkoristi za vzpostavitev nacionalnega konsenza. V tem smislu je po mnenju Tuurijeve (2007) oblikovanje programa pomembnejše od končnega programa. Določiti je namreč potrebno konkretne cilje, ki so pomembni za predsedujočo. Cilj je uskladitev stališč in enotno delovanje predsedujoče na vseh ravneh.

Čas priprav na predsedovanje je čas, ko so oči svetovne javnosti uprte v predsedujočo državo, zato je ta čas nujno izkoristiti tudi za promocijo in stike. V tem oziru je pomembno pojavljanje predsednika vlade in ministrov v javnosti. Program predsedovanja mora biti v rokah služb za odnose z javnostmi, saj ga le-tako lahko ustrezno skomunicirajo (Tuuri 2007).

9. 1 DOLOČITEV PREDNOSTNIH NALOG

Vsako predsedstvo mora pri načrtovanju predsedovanja pripraviti naslednje dokumente oziroma pri pripravi le-teh upoštevati:

- analizo aktualnih vsebin (podedovana agenda),
- 18-mesečni program predsedovanja, ki nadomešča enoletne operativne in večletni strateški program,
- 6-mesečni program predsedovanja s prednostnimi nalogami ter
- okvirne začasne dnevne rede za vse sestave Sveta EU za obdobje predsedovanja.

9. 1. 1 PREGLED AKTUALNIH VSEBIN SLOVENSKEGA PREDSEDOVANJA

*Slovensko predsedstvo je najprej naredilo analizo dokumentov Evropske unije in s tem okvirno identificiralo zakonodajne akte, za katere je bilo verjetno, da bodo obravnavani v Svetu EU za čas predsedovanja. V prvi fazi je Slovenija analizirala zaključke Evropskega sveta, sklepe različnih sestav Sveta EU, strateške programe EU, relevantne multilateralne dokumente, aktivnosti EU do tretjih držav ipd. Ob tem so bile identificirane zadeve, ki so že v obravnavi na Svetu EU oziroma v njegovih posameznih delovnih telesih in zadeve, ki še niso prišle v obravnavo na Svet EU, vendar pa so že v delovnem programu Evropske komisije za leto 2008. SVEZ in MZZ sta tako pripravila osnutek pregleda aktualnih vsebin slovenskega predsedovanja, ki se nato sprotno dopolnjuje. Ta, t. i. **podedovana agenda**, v povprečju določa več kot 90-odstotkov vseh vsebin, ki se obravnavajo v času predsedovanja posamezne države članice (Šumrada in drugi 2005, Zajec Herceg 2006).*

9. 1. 2 SKUPINSKI PROGRAM PREDSEDOVANJA

*Slovenija je skupaj z Nemčijo in Portugalsko po sedaj veljavnem Poslovniku Sveta pripravila **18-mesečni program predsedovanja**. November in začetek decembra 2006 sta tako potekala v znamenju zaključne faze intenzivnega usklajevanja 18-mesečnega programa predsedovanja Svetu EU med državami t. i. tria – Nemčijo, Portugalsko in Slovenijo – ob sodelovanju Generalnega sekretariata Sveta EU in Evropske komisije. Predlog 18-mesečnega programa je Svet za splošne in zunanje zadeve (GAERC) potrdil 11. decembra 2006. Države tria so 18-mesečni program predsedovanja predstavile skupaj*

v Evropskem parlamentu na nivoju kanclerke/predsednikov vlad 17. januarja 2007. Pred tem so program predstavili v nacionalnih parlamentih (Šumrada in drugi 2005).

Dokument opredeljuje vse politike unije, uvodni del o strateških prioritetah pa je usklajen tudi s programom naslednje predsedujoče trojke - Francije, Češke in Švedske. Kot prednostne naloge 18-mesečnega predsedovanja tria so bile opredeljene:

- **Prihodnost EU**
 - Ustavna pogodba in institucionalna ureditev
- **Lizbonska strategija** - zagotavljanje celovitega izvajanja lizbonske strategije v njenih gospodarskih, socialnih in okoljskih razsežnostih
 - izvajanje prenovljene Lizbonske strategije
 - krepitev konkurenčnosti in inovacijske sposobnosti v okviru industrijske politike EU
 - usmerjenost finančne in ekonomske politike v rast in stabilnost
 - razvoj evropskega socialnega modela
 - varna, trajnostna in konkurenčna oskrba z energijo
 - spodbujanje raziskav, znanja in inovacij
 - varstvo okolja
- **Krepitev območja svobode, varnosti in pravice**
 - krepitev sodelovanja na področju azilne politike in politike priseljevanja
 - učinkovito varovanje zunanjih mej EU
- **Povečanje zunanje vloge EU na področju varnosti, razvoja in gospodarskih odnosov**
 - izboljšati sodelovanje med EU in mednarodnimi organizacijami
 - krepitev trgovinskih odnosov in izboljšanje skladnosti politik v korist razvoja

9. 1. 3 PREDNOSTNE NALOGE 6-MESEČNEGA PREDSEDOVANJA

Šestmesečni program predsedovanja zajema pregled vseh tistih zadev, ki jim posamezno predsedstvo želi posvetiti posebno pozornost v času vodenja Sveta EU in Evropskega sveta in nosijo ustaljeni naslov **prednostne naloge predsedovanja**. Program predsedovanja država ob prevzemu funkcije predsedujoče predstavi v Evropskem parlamentu in širši javnosti (Šumrada in drugi 2005). Premier Janša je program predsedovanja s poudarkom na prednostnih nalogah slovenskega predsedovanja poslancem Evropskega parlamenta predstavil 16. januarja 2008 na plenarnem zasedanju v Strasbourgu (Premier Janša evropskim poslancem predstavil prioritete predsedovanja 2008), minister Rupel pa že 20. decembra 2007 v tiskovnem središču Sveta EU v Bruslju (Minister dr. Rupel predstavil prednostne naloge slovenskega predsedovanja v Bruslju 2007). Resorni ministri so prioritete s svojih področjih evropskim poslancev v okviru posameznih parlamentarnih odborov, kot sem že opisala v 6. poglavju, predstavili v januarju.

T. i. prednostne naloge so opredeljene na podlagi možnih zakonodajnih aktov, pri čemer se je za njihovo določitev treba dvigniti nad nacionalne prioritete. Predsedujočo mora namreč pri svojem delu voditi načelo nevtralnosti in nepristranskosti, saj je ena glavnih nalog predsedujoče iskanje kompromisa med vsemi državami članicami. Potrebno je najti ravnotežje med zagotavljanjem kontinuitete politik EU, ki so in bodo prioritete v prihodnjih letih, ter se po drugi strani med njimi osredotočiti na tiste, kjer lahko predsedujoča pokaže svoje prednosti in kjer lahko doseže napredek (Služba vlade za evropske zadeve 2007c).

Prednostne naloge so osnoven dokument za pripravo večletnega strateškega programa in enoletnega operativnega programa ali 18-mesečnih programov predsedstev. Vsebino prednostnih nalog 6-mesečnega predsedovanja morajo odražati tudi okvirni začasni dnevni redi za posamične sestave Sveta EU (Šumrada in drugi 2005).

Ožja delovna skupina za priprave na predsedovanje EU je določila štiri prednostne naloge (osnutek prednostnih nalog slovenskega predsedovanja)²⁰, za katere je menila, da bodo v času slovenskega predsedovanja za EU strateškega pomena: institucionalne reforme, širitev in novo sosedstvo, medkulturni dialog in energetika. Izbor prednostnih nalog se je nato skladno s spremenjenimi okoliščinami spremenil. Vlada Republike Slovenije je prednostne naloge

²⁰ Osnutek prednostnih nalog slovenskega predsedovanja, ki ga je potrdila Ožja delovna skupina, je služil kot osnova za sodelovanje Slovenije pri izdelavi skupinskih programov predsedovanja.

dokončno potrdila konec leta 2007. Predlog prednostnih nalog slovenskega predsedovanja je pred tem posredovala v seznanitev Državnemu zboru RS.

Kot ključna področja svojega delovanja je slovensko predsedstvo opredelilo:

- **Lizbonsko pogodbo** – uspešna izvedba ratifikacijskih postopkov,
- **lizbonsko strategijo** – večja rast in zaposlovanje, izvajanje nacionalnih programov reform,
- **energetsko-podnebno vprašanje** – dosega političnega dogovora med državami,
- **Zahodni Balkan** – razvoj evropske perspektive Zahodnega Balkana,
- **medkulturni dialog** – krepitev dialoga znotraj EU (Program in prednostne naloge slovenskega predsedovanja).

Thompsonova (2006) svetuje, da se prednostne naloge predsedstva objavi šele en mesec pred prevzemom predsedstva, kar se je po dosedanjih izkušnjah izkazalo kot ustaljena praksa. Pri tem dodaja, naj predsedstvo definira eden ali dva glavna cilja, pri čemer mora biti predsedstvo fleksibilno, imeti mora pripravljene morebitne »rezervne prioritete«. V slovenskem primeru so bili prednostne naloge zastavljene nekoliko širše, pod vplivom spremenjenih okoliščin v mednarodnih odnosih pa se je tudi tokrat izkazalo, katere teme so dejansko izstopale. Več o tem v poglavju o uspešnosti slovenskega predsedovanja.

9. 1. 4 OPREDELITEV DOSJEJEV IN NJIHOVIH NOSILCEV

Po potrditvi 18-mesečnega programa je Podskupina za program nadaljevala z usmerjanjem dela resorjev na področju priprave vsebin 6-mesečnega programa predsedovanja. Po zaključku finskega in nemškega predsedovanja je bila opravljena posodobitev podedovane agende.

Identificirani so bili posebej zahtevni **dosjeji** in nosilni resorni organi, nato pa so bili imenovani tudi **nosilci** za pripravo načrtov vodenja posebej zahtevnih dosjejev, ki bi lahko predstavljali glavne politične prioritete slovenskega predsedovanja. Nosilci so že pripravili prve vsebinske podlage in načrte vodenja dosjejev (t. i. **road-mapi**).

Posebna pozornost je bila posvečena tudi usklajevanju pristojnosti med Ministrstvom za zunanje zadeve in drugimi zadevnimi resorji na področju multilateralnih dogodkov,

načrtovanih za čas slovenskega predsedovanja, ki je bilo z odločitvami Ožje delovne skupine za predsedovanje aprila 2007 zaključeno (Šumrada in drugi 2005).

Na operativni ravni so se v okviru priprav na predsedovanje okrepili stiki slovenskih uradnikov s predstavniki evropskih institucij in drugih držav članic, zlasti intenzivno je potekalo sodelovanje v okviru tria. Večina resorjev je imela stike z institucijami EU na najvišji ravni, in sicer s predstavniki Evropske komisije na ministrskem nivoju oziroma na nivoju državnega sekretarja ali direktorja in z Evropskim parlamentom²¹.

Za doseg napredka na posameznih dosjejih je potrebno dobro poznavanje le-teh. S tem se doseže večja predvidljivost, zmanjša se negotovost, obenem pa je potrebna učinkovitost in hitra odzivnost med predsedovanjem. Natančno je bilo potrebno opredeliti nosilce dosjejev, ki so nadalje oblikovali svojo ekipo. Le-to so sestavljali strokovnjaki sodelujočih organov (običajno po eden iz organa), predstavnik SPBR, ki je imel najpomembnejšo vlogo zlasti v času predsedovanja, in po nekod tudi zunanji strokovnjaki. Pri posameznih nalogah so sodelovali tudi predstavniki nevladnih organizacij, think-tanki ipd.

Naloga strokovnih ekip je bila, da se prilagodijo posebnostim področja. Najprej so zato določili specifične vsebine znotraj področij (podedovani dosjeji, dodatne ideje), določili cilje (npr. sprejem pravnega akta EU, dosežen politični dogovor med članicami), predvideli so možne scenarije in predloge rešitev, nato so oblikovali vsebino (pripravili so vsebinske podlage, se posvetovali s Komisijo, GS Sveta, Nemčijo, Portugalsko, upoštevali stališča drugih držav članic, sledili razpravi o povezanih dosjejih, aktivno spremljali zaključke Evropskega sveta).

Pristojni ministri so predsedniku vlade na podlagi vsebinskih predlogov strokovnih ekip predstavili predloge za prioritete. Temu je sledila razprava in odločitev vlade o prioritetah.

V nadaljevanju so strokovne ekipe pripravile strokovne podlage, strategije in taktike. Ukvarjale so se z vsebino, določale predviden potek obravnave na delovnih telesih Sveta EU in neformalnih dogodkih, pripravljali strategije komuniciranja dosjejev pred in med predsedovanjem, posvetovali so se s Komisijo, GS Sveta, Nemčijo, Portugalsko, drugimi

²¹ Minister za kmetijstvo se je na primer že sestal s predsednikom odbora Evropskega parlamenta za kmetijstvo in razvoj podeželja, državni sekretar v Službi vlade za evropske zadeve pa s predsednikom Evropskega parlamenta (Poročilo o napredku pri pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008 2007).

državami članicami, o prednostnih dosjejih so se posvetovali tudi v okviru vlade. Tik pred prevzemamo predsedovanja so dosjeje ažurirali z vseh vidikov in jih še podrobneje pripravili.

Pri tem je potrebno opozoriti, da so se politične odločitve v slovenske primeru, kot je to v praksi večine predsedujočih držav, sprejemajle v prestolnici, torej v Ljubljani, za operativno raven pa je bila odgovorna ekipa v Bruslju. Naloge prestolnice so bile: določitev političnih smernic, oblikovanje programa, prednostnih nalog, določitev pogajalskih okvirjev, spremljanje in nadzor ter priprava nacionalnih stališč. Naloge Bruslja pa so bile vezane predvsem na izvajanje programa, usklajevanje, dnevno vodenje in odločanje, doseganje rezultatov, upoštevanje EU vidika, posvetovanje s prestolnico in obveščanje le-te (Mejač 2006).

10. KOLEDAR PREDSEDOVANJA

Vsebinskemu delu progama predsedovanja je smiselno sledil koledar predsedovanja. Gre za časovni razpored vseh dogodkov, ki jih namerava predsedujoča država organizirati v času svojega predsedovanja. Je temeljni dokument, ki ga mora predsedujoča država pripraviti in posredovati Generalnemu sekretariatu Sveta EU sedem mesecev pred prevzemom šestmesečnega predsedovanja EU.

Koledar predsedovanja je bil zaradi različnih potreb pripravljen po različnih prikazih:

- *koledar glavnih dogodkov (Official calendar): koledar zasedanj Evropskega sveta in posameznih sestav Sveta EU (formalna in neformalna), zasedanj Coreper I/II, politično-varnostnega odbora, plenarnih zasedanj Evropskega parlamenta, srečanj EU s tretjimi državami;*
- *koledar vseh dogodkov (Master calendar): podroben pregled vseh dogodkov in srečanj predsedstva);*
- *koledar dogodkov v Bruslju;*
- *koledar dogodkov v Sloveniji;*
- *koledar dogodkov s tretjimi državami;*
- *koledar spremljajočih dogodkov (Šumrada in drugi 2005).*

Pri oblikovanju koledarja je treba upoštevati praznike predsedujoče države in tudi nacionalne praznike, ki so dela prosti dnevi za uslužbence GS Sveta, ter najpomembnejše praznike ostalih držav članic. Prav tako se upošteva koledar parlamentarnih zasedanj Evropskega parlamenta, pomembnejše politične dogodke v državah članicah EU (parlamentarne in predsedniške volitve) in večje športne dogodke v EU, Evropi in svetu (svetovno prvenstvo, olimpijske igre).

Dogodki in z njimi povezano delo morajo biti razporejeni čim bolj enakomerno skozi celotno 6-mesečno obdobje. Med predsedovanjem lahko predsedujoča koledar spremeni (prekliče sestanek ali ga dodatno skliče), praviloma pa se predvidenih datumov srečanj Sveta EU ne sme spreminjati.

10. 1 NAČIN PRIPRAVE KOLEDARJA PREDSEDOVANJA

Koledar predsedovanja je bil pripravljen na podlagi zgoraj upoštevanih načel in omejitev ter na podlagi pravil in običajev zasedanja posameznih sestav Sveta EU. Najprej so bili določeni datumi zasedanj Evropskega sveta, ki po ustaljeni praksi za prvo polletje predsedovanja potekajo v marcu in juniju. Nato so bila vključena zasedanja posameznih sestav Sveta EU. Pri tem so imeli prednost Svet EU za splošne zadeve in zunanjo politiko, Svet EU za ekonomske in finančne zadeve, Svet EU za pravosodje in notranje zadeve ter Svet EU za kmetijstvo. Sledila je določitev datumov zasedanj ostalih sestav Sveta EU in neformalnih Svetov EU oziroma neuradnih ministrskih konferenc.

Pri organizaciji neformalnih dogodkov je veljalo načelo »en minister, en dogodek«. S tem se namreč optimizirajo stroški in prepreči organizacijsko preobremenjenost. Glavni merili za določitev neformalnih Svetov EU sta ustaljena praksa (skoraj obvezno Svet EU za splošne zadeve in zunanjo politiko, Svet EU za kmetijstvo in Svet EU za splošne zadeve) ter dokument Prednostne naloge šestmesečnega predsedovanja. Ministri, ki niso organizirali neformalnega Sveta EU so organizirali bodisi konferenco na ravni ministrov ali priredili večerjo ministrov ob robu formalnega zasedanja Sveta EU v Bruslju oziroma v Luksemburgu.

Koledar predsedovanja je usklajeval MZZ v sodelovanju s SVEZ in drugimi državnimi organi. Eno leto pred začetkom predsedovanja je odgovornost za usklajevanje dogodkov v Bruslju prevzel koordinator za predsedovanje na SPBR.

Koledar se je torej oblikoval po običajnem postopku, saj so bili formalni sestanki znani že 2 do 3 leta vnaprej (vrhovi, zasedanja Svetov, zasedanj Coreper). V ta okvir je bilo nato potrebno smiselno in uravnoteženo vnesti vse datume za neformalna zasedanja (Tuuri 2007).

Med pripravami je treba ugotoviti, v kakšni fazi bo določen dosje v času samega predsedovanja, saj to olajša lažjo pripravo koledarja. Priprava koledarja mora potekati v sodelovanju s tistimi, ki pripravljajo vsebino določenega dogodka. Le-ta namreč določa tehnično izvedbo (npr. organizacijo morebitnih dodatnih, nepredvidenih sestankov, kar zahteva dodatna finančna sredstva, prostor, od tega je odvisno tudi zanimanje novinarjev ipd.). Skladno s koledarjem je treba predvideti tudi aktivnosti za določena področja na diplomatsko-konzularnih predstavništvi (Heim 2005).

11. KADROVANJE ZA NALOGE PREDSEDOVANJA

Irski državni sekretar McDonagh (2005) pravi, da so finančni in kadrovski viri odločilni za uspešno predsedovanje in da jim je zato potrebno posvetiti dovolj pozornosti, predvsem pa morajo biti pravočasno oziroma dovolj zgodaj na mestu. Kakovost je pomembnejša od količine, kljub temu pa je seveda treba zagotoviti zadostno število kadrov.

Slovenska organizacija projekta predsedovanja je temeljila na obstoječih kadrovskih virih organov državne uprave. Pri projektu je sodelovalo 2720 javnih uslužbencev, 133 zunanjih strokovnjakov in 245 študentov (Predsedovanja Slovenije Svetu EU 2008 – v številkah 2008).

Podskupina za kadre je pripravila kadrovski načrt ter pravila zaposlovanja v Ljubljani in tujini. Prezela je nalogo kadrovanja in sklepanja aneksov k pogodbam ter organizirala usposabljanja (Bagon 2006, Bušljeta 2006).

Jedro izvajanja predsedovanja je bilo tako kot v večini drugih predsedstev Stalno predstavništvo RS pri Evropski uniji v Bruslju, ki je imelo v času predsedovanja, vključno z veleposlanikom, sistematiziranih 170 delovnih mest. Na Stalno predstavništvo v Bruslju je bilo napotenih okoli 120 javnih uslužbencev. Večina je začela s pripravami že v letu

2006. Za določen čas napoteni dodatno zaposlenih javni uslužbenci so delali kot predsedujoči ali asistenti v delovnih telesih Sveta EU ali kot osebje s podpornimi nalogami. V tujino so bili napoteni preko Ministrstva za zunanje zadeve, ki je poskrbelo za njihovo pripravo, usposabljanje in tehnično izvedbo razporeditve v predstavništvo (Sklep Vlade RS 2005, Ministrstvo za javno upravo).

Podobno so storili Finci, ki so eno leto pred pričetkom predsedovanja dodatno zaposlili 60 ljudi (skupaj je bilo tako na finskem stalnem predstavništvu zaposlenih 160 ljudi) (Tuuri 2007), na nemškem stalnem predstavništvu je bilo 170 zaposlenih. Avstrijska ekipa v Bruslju je bila še nekoliko močnejša, saj so poleg 150 stalno zaposlenih dodatno za čas predsedovanja zaposlili še 70 ljudi. Ekipo v prestolnici so okrepili s 70 – 80 dodatnih zaposlitev za določen čas (Woschnagg 2006).

Glavnino nalog predsedovanja so torej opravili že zaposleni javni uslužbenci, bodisi kot nosilci nalog predsedovanja (predsedujoči, nacionalni delegati in asistenti) ali kot izvajalci organizacijskih, podpornih in spremljevalnih nalog za organizacijo in izvedbo dogodkov, povezanih s predsedovanjem. Kadar nalog ni bilo mogoče opraviti z že zaposlenimi, so za določen čas zaposlili nove kadre, v glavnem kot nadomestne zaposlitve za tiste, ki so bili premeščeni na projekt predsedovanja.

Glede na vrsto nalog pri pripravah na predsedovanje in njegovi izvedbi se je izoblikovalo sedem skupin kadrov²²:

- kadri za izvajanje predsedovanja (v Bruslju in v Ljubljani),
- kadri za logistično izvedbo dogodkov,
- kadri za komuniciranje z javnostmi, promocijo Slovenije in spletno podporo,
- tolmači in prevajalci,
- projektna skupina za koordinacijo priprav in predsedovanja pri državnem sekretarju za evropske zadeve,
- kadri za javna naročila, proračun in kadrovske delavci na organih,
- kadri na diplomatskih predstavništvih in konzulatih (Šumrada in drugi 2005).

²² V projektu predsedovanja razlikujemo dva tipa nalog: predsedovanje delovnim skupinam in delovnim telesom Sveta EU ter organizacijske, spremljevalne, logistične naloge, promocija, stiki z javnostmi, urejanje spletnih strani in druge, ki omogočajo izvedbo številnih dogodkov v Ljubljani, Bruslju in drugih krajih po svetu. Slednje se izvajajo centralno in iz ministrstev.

Slovenija sestave na diplomatskih in konzularnih predstavništvi v tujini ni spremenila. Tako kot Finska, si dodatnega osebja na bilateralnih ambasadah ni mogla privoščiti. Za čas predsedovanja je povečala osebje na stalnih predstavništvi pri OZN v New Yorku in v Genevi.

Zaradi kadrovskega pomanjkanja ustreznih strokovnjakov za posamezna področja, ki so služili kot strokovna podpora predsedujočim, so se pojavile potrebe po angažiranju zunanjih strokovnjakov s slovenskih fakultet, zavodov, institutov ter tudi iz drugih držav članic. Glede na navedbe organov je Slovenija angažirala 133 zunanjih sodelavcev, domačih in tujih strokovnjakov. Slovenija je imela na voljo 140 potencialnih kandidatov za tolmače. Zaradi velike potrebe po jezikovni kombinaciji angleščina-francoščina je odprta tudi javni razpis za zunanje sodelavce (Poročilo o napredku pri pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008 2007).

Razpisi prostih delovnih mest so bili objavljeni na spletni strani Ministrstva za javno upravo (<http://www.mju.gov.si> - Predsedovanje EU – Razpisi), na strani Službe Vlade za evropske zadeve (<http://www.svez.gov.si> - Razpisi o prostih delovnih mestih na projektu predsedovanja) ter na strani vladnega Intranetnega portala za podporo predsedovanju Slovenije EU (<http://ppeu.sigov.si/>). Skladno s predpisi so bila vsa prosta delovna mesta za predsedovanje objavljena tudi pri Zavodu RS za zaposlovanje.

Izkušnje preteklih predsedstev so z vidika kadrovske okrepitve zelo podobne. V vseh državah so povečali število zaposlenih za določen čas in jih zaposlili v okviru že obstoječih struktur. Za namene predsedovanja pa so bile ustanovljene tudi nove organizacijske enote in ad hoc skupine. Vsa predsedstva so uporabile možnost pogodbenega zaposlovanja in najela zunanje strokovnjake. Finska je v projekt vključila veliko število mladega kadra, skupaj s študenti iz Francije (za potrebe prevajanja in lektoriranja), nekaj oseb iz drugih držav članic, ki so že imele izkušnje s predsedovanjem, kar se je izkazalo za zelo koristno. Podobno sta storili tudi Avstrija in Velika Britanija.

11. 1 USPOSABLJANJE KADROV

Usposabljanje za predsedovanje je potekalo preko izobraževalnih programov (seminarji, tečaji), organiziranih centralno prek Ministrstva za javno upravo, Upravne akademije, ter

*neposredno pri organih*²³. Poleg tega je SPBR omogočila stažiranje predsedujočim iz Ljubljane, da so se uvedli v delovanje institucij EU. Ministrstva so pošiljala svoje predstavnike na zasedanje delovnih skupin in drugih delovnih teles z namenom, da se seznanijo z delovno problematiko in načinom dela, s predstavniki drugih držav in da osvojijo jezik ter besedišče (Poročilo o pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008 2006).

Program usposabljanja je bil razdeljen v tri vsebinske sklope: evropske vsebine (institucije in postopki odločanja, tuje izkušnje s predsedovanjem EU), veščine (priprave in vodenje sestankov, odnosi z mediji, veščine besednega in nebesednega komuniciranja, nastop v javnosti, organizacija dogodkov in upravljanje dogodkov, spletno komuniciranje, stiki z javnostmi) in tuji jeziki (komuniciranje z javnostmi, osnovna EU terminologija, oblikovanje dokumentov).

Posamezni sklopi usposabljanj so bili prilagojeni določenim ciljnim skupinam. Ciljne skupine so bile naslednje: ministri in državni sekretarji, predsedujoči in namestniki, nacionalni predstavniki in asistenti, administrativno osebje, uradni govorniki in predstavniki za stike z javnostmi, koordinatorji in prevajalci (Šumrada in drugi 2005).

Tudi izkušnje nekaterih držav članic EU kažejo, da je smiselno centralno organizirati splošno usposabljanje po posameznih ciljnih skupinah. Prav tako opozarjajo na nujno redno udeležbo na zasedanju delovnih teles Sveta EU že vsaj dve leti pred predsedovanjem (Bušljeta 2006).

Finci so podobno kot Britanci za namen izobraževanje izdali več priročnikov (poznavanje institucij in postopkov odločanja vključno s soodločanjem, pogajalske sposobnosti, jeziki). Namenjeni so bili predsedujočim delovnim skupinam, ministrstvom, izdan je bil Priročnik o Evropskem parlamentu. Izdana sta bila še posebna priročnika o Skupni zunanji in varnostni politiki za ministrstvo za zunanje zadeve in stvaren priročnik z napotki (kaj narediti, koga kontaktirati). Po vzoru Velike Britanije so priredili Vodnik po Svetu (Tuuri 2007).

²³ Ministrstva so morala zagotoviti osnovno jezikovno in strokovno usposabljanje.

Avstrijci so organizirali izobraževanje za predsedujoče delovnim skupinam in nacionalne delegate. Izvedli so specializirane tečaje za ljudi, zadolžene za stike z javnostmi. Obvezno izobraževanje so morali opraviti tudi vsi diplomati, ki so bili vključeni v projekt predsedovanja. Odločitev o obveznem izobraževanju je bila sprejeta s strani vlade (Angerholzer 2005).

Za potrebe slovenskega predsedovanja so bili izdani naslednji priročniki:

- Splošni priročnik za ministre o predsedovanju Svetu EU,
- Priročnik za predsedujoče delovnim skupinam Sveta EU,
- Priročnik za sodelovanje z Evropskim parlamentom,
- Priročnik v pomoč pri organizaciji dogodkov na ministrski in višji ravni v času predsedovanja Slovenije Svetu EU,
- Priročnik v pomoč pri organizaciji dogodkov pod ministrsko ravno v času predsedovanja Slovenije Svetu EU,
- Priročnik za uradne govorce in govorke ter službe za odnose z javnostmi.

12. FINANCIRANJE PREDSEDOVANJA

Tudi s proračunskega vidika je predsedovanje izjemno zahteven projekt, zato načrtovanje terja skrbno pripravo. V ta namen je bil v rebalansu proračuna za leto 2005 že odprt nov glavni program, ki je bil namenjen izključno predsedovanju in znotraj katerega so morali biti prikazani vsi stroški, povezani s tem projektom. Glavni program je ostal odprt do vključno 2008.

V skladu z dogovorom v okviru Širše in Ožje delovne skupine za predsedovanje so bili za načrtovanje, vodenje in izvrševanje proračuna za potrebe predsedovanja določeni Protokol RS (za področje logistike za večje dogodke v Sloveniji), MZZ oziroma SPBR (za organizacijo dogodkov v Bruslju), MJU (za izobraževanje kadrov) in UKOM (za področje komuniciranja z javnostmi in promocijo). Za vsa ostala področja so proračunski uporabniki načrtovali potrebna sredstva vsak zase na svojih postavkah znotraj glavnega programa (Šumrada in drugi 2005).

Evropska unija državi članici, ki predseduje Svetu Evropske unije in Evropskemu svetu, pokrije večino stroškov za vodenje dela na sedežu Sveta EU v Bruslju in Luksemburgu

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

(nudi prostore za zasedanja, zagotovi in plača tolmačenje, poskrbi za prevajanje in kopiranje gradiv), predsedujoča država pa mora plačati organizacijo Evropskega sveta. Dogodke, ki jih predsedujoča organizira v svoji državi, v celoti financira sama. Generalni sekretariat Sveta EU pa poravnava stroške tolmačenja za pet neformalnih srečanj Sveta EU v predsedujoči državi (Evropa, Služba vlade za evropske zadeve 2007d).

Stroški predsedovanja Slovenije v prvi polovici leta 2008 so bili sprva ocenjeni na okrog 57 milijonov evrov. V celoti je za izvedbo predsedovanja Slovenija porabila 62.374.158 EUR (Predsedovanje Slovenije Svetu EU 2008 – v številkah 2008).

Podskupina za proračun je v sodelovanju z ministrstvi preučila možnost sofinanciranja dogodkov s strani Evropske komisije. Praksa je namreč, da predsedujoča lahko zaprosi Evropsko komisijo za sofinanciranje izvedbe nekaterih dogodkov, ki jih organizira doma, predvsem posameznih konferenc, posvetov ali delavnic. V skladu s tem je podskupina za proračun pripravila navodilo o postopku sofinanciranja aktivnosti s strani Evropske komisije, po katerem so se morali resorji o možnosti in višini sofinanciranja dogovarjati s pristojnimi direktorati Evropske komisije, Ministrstvo za finance pa je za leto 2008 zagotovilo likvidnostna sredstva v višini sofinanciranja (Poročilo o napredku pri pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008 2007).

Finske izkušnje kažejo, da je pri načrtovanju proračuna priporočljivo proračun nekoliko preceniti. Končni stroški njihovega predsedovanja so znašali 75 milijonov EUR. Okvirni proračun so zastavili že leta 2000, leto za tem, so oblikovali predhodni proračun, nato pa napravili oceno človeških virov. Leto pred predsedovanjem so sprejeli proračun za kadrovanje in sestanke (ko je bilo znano, katere sestanke bodo gostili), tik pred predsedovanjem leta 2006 pa je bil sprejet še dodatni proračun (Tuuri 2007).

13. TOLMAČENJE MED PREDSEDOVANJEM

Vsaka država članica EU mora za zagotavljanje nemotenega dela evropskih institucij poskrbeti za izobraževanje konferenčnih tolmačev, medtem ko so za zagotovitev redno zaposlenih ali pogodbenih tolmačev za potrebe institucij EU odgovorne te institucije same.

Za uspešno in učinkovito predsedovanje mora v času predsedovanja za ta vidik poskrbeti še v večji meri. Pri tem mora upoštevati pravne podlage in prakso EU, ki opredeljujejo rabo maternega jezika.

Pravna podlaga za tolmačenje delovnim skupinam Sveta EU je Sklep št. 56/04 Generalnega sekretarja Sveta / Visokega predstavnika za skupno zunanjo in varnostno politiko o tolmačenju za Evropski svet, Svet in pripravljalna telesa, kakor je bil spremenjen s Sklepom 133/05, ki določa režim tolmačenja, ki ga morajo upoštevati vse države, tudi predsedujoča. Po tem sklepu je tolmačenje za nekatera delovna telesa zagotovljeno avtomatično, ponekod tolmačenja ni, za večino pa se zagotavlja "na zahtevo" (Služba vlade za evropske zadeve 2007e).

Za dogodke s tretjimi državami se tolmačenje zagotavlja glede na različne prakse, ki so odvisne predvsem od lokacije dogodka.

Tolmačenje med predsedovanjem na dogodkih v Bruslju in zunaj EU je organiziral Generalni sekretariat Sveta v sodelovanju z SCIC²⁴. Za dogodke pod ministrsko ravnijo, ki so se odvijali v Sloveniji, je tolmačenje zagotovili Sektor za prevajanje pri Generalnem sekretariatu Vlade RS s svojimi tolmači in tolmači iz drugih prevajalsko-tolmaških služb v državni upravi.

V času predsedovanja so potrebe po tolmačih z jezik predsedujoče države nekoliko povečane, institucije pa si delijo isti nabor akreditiranih kadrov, zato morajo pri razporejanju razpoložljivih tolmačev za posamezne dogodke med seboj tesno sodelovati. Za čas predsedovanja Generalni sekretariat določi osrednjega koordinatorja za tolmačenje. Koordinatorja za tolmačenje sta bila določena tudi na SPBR in v SVEZ. Vsi koordinatorji so pri pripravah med seboj tesno sodelovali in s tem zagotavljali spoštovanje vseh načel o enakovrednosti uradnih jezikov (Lipičnik 2006).

Službe za tolmačenje obstajajo v treh institucijah EU, tj. v Komisiji, Evropskem parlamentu in na Sodišču Evropskih skupnosti. Iskanje in preizkušanje kandidatov za vse institucije EU, ki imajo potrebe po konferenčnih tolmačih, poteka v okviru neodvisnih postopkov Evropskega urada za izbiro osebja (EPSO) ter medinstitucijskih akreditacijskih preizkusov, ki so jih

²⁴ SCIC je francoska kratica za Skupno službo za konferenčno tolmačenje pri Evropskim komisiji.

institucije EU začele izvajati že nekaj let pred samimi pristopom Slovenije k EU (Europa, 2008b).

Po širitvah v letih 2004 in 2007 ima EU 23 uradnih jezikov, toda uporaba vseh uradnih jezikov pri delu na najnižji operativni ravni se je izkazala za neučinkovito. Uveljavil se je sistem treh delovnih jezikov – uporaba angleščine, francoščine in nemščine kot osnovnega sredstva komuniciranja pri vodenju skupnosti (Služba vlade za evropske zadeve 2007e).

Delovna telesa Sveta EU so z vidika tolmačenja razdeljena v tri skupine, in sicer tista, kje je aktivno tolmačenje vedno na voljo (Evropski svet, Svet EU, nekatere delovne skupine Sveta EU), delovna telesa, kjer tolmačenja ni (Corper I/II, nekatera delovna telesa, ki se jih udeležujejo predstavniki stalnih predstavništav), ostala delovna telesa, kjer je tolmačenje na voljo po sistemu »zahtevaj in plačaj«. Mogoče je izbrati med aktivnim tolmačenjem (tolmačenje iz in v slovenščino) in pasivnim tolmačenjem (tolmačenje iz slovenščine v drugi tuji jezik, pri čemer se prevod v slovenščino ne izvaja) (Lipičnik 2006).

Tolmačenje je bilo vsekakor eden večjih izzivov, saj Slovenija še vedno nima zadostnega števila tolmačev. Na to je že pred začetkom predsedovanja opozorila tudi direktorica direktorata Evropskega parlamenta za tolmačenje Olga Kosmidu. Prepričana je bila, da je težave mogoče omiliti s skrbnim načrtovanjem urnika pomembnih dogodkov in z jasno določitvijo prioritet (Cerkovnik 2007). In to se je v praksi tudi zgodilo.

14. LOGISTIČNI VIDIK PREDSEDOVANJA

Dogodki ob predsedovanju Slovenije Svetu EU in Evropskemu svetu so potekali v Bruslju, Luksemburgu in Strasbourgu, v Sloveniji in v tretjih državah. Dogodke v Bruslju ob posvetovanju s predsedujočo državo organizirajo strokovne službe Generalnega sekretariata Sveta. Dogodke v tretjih državah organizirata Generalni sekretariat Sveta in gostujoča država v sodelovanju s predsedujočo državo. Z logističnega vidika zlasti veliko napora in dobre priprave zahteva organizacija dogodkov v Sloveniji, saj pri tem Generalni sekretariat Sveta ne nudi tehnične, organizacijske in finančne pomoči. Financira namreč samo tolmačenje na petih neformalnih srečanjih na ministrski ravni.

V času slovenskega predsedovanja je bilo izpeljanih več kot 8000 dogodkov, med njimi 283 v Sloveniji²⁵, 3285 v Bruslju in 4242 drugod po svetu. Med najpomembnejšimi dogodki velja izpostaviti naslednje:

- *srečanje slovenske vlade s Konferenco predsednikov Evropskega parlamenta, ki je potekalo decembra 2007 na Brdu,*
- *srečanje slovenske vlade s kolegijem Evropske komisije ob začetku predsedovanja na Brdu,*
- *marčevsko in junijsko zasedanje Evropskega sveta v Bruslju,*
- *dogodek ob razglasitvi evropskega leta medkulturnega dialoga v Ljubljani,*
- *33 formalnih zasedanj Sveta EU v Bruslju in Luksemburgu,*
- *16 neformalnih srečanj in konferenc na ministrski ravni v Sloveniji, Oslu in v Bruslju,*
- *66 srečanja EU s tretjimi državami, med katerimi so bili v ospredju vrhovi EU-Japonska, EU-Latinska Amerika in Karibi, EU-ZDA ter EU-Rusija (Predsedovanje Slovenije Svetu EU 2008 – v številkah 2008).*

Za srečanja na ministrski in višji ravni sta Protokol RS oziroma Diplomatski protokol Ministrstva za zunanje zadeve dodelila koordinatorja dogodka. Organizacijsko-logistično podporo v pripravi in izvedbi dogodkov predsedovanja je nudil centralni organ, tj. **Sekretariat za predsedovanje**. Gostitelj (posamezno ministrstvo) je moral v ta namen za

²⁵ Po izkušnjah ostalih držav članic se število vseh dogodkov v predsedujoči državi giblje med 10 in 300.

vsak dogodek posebej določiti odgovorno osebo iz ministrstva, ki je sodelovala neposredno s Sekretariatom za predsedovanje od začetka priprav do izvedbe dogodka.

Koordinatorji Sekretariata za predsedovanje so bili opredeljeni glede na področja, ki jih pokrivajo. Tako smo imeli koordinatorja za papirno gradivo, ki je skrbel za pripravo vabil, programskih knjižice in ostalega papirnatega gradiva; koordinatorja za področje akreditacij, saj je bila praktično za vse dogodke potrebna akreditacija (tako za udeležence zasedanj kot za predstavnike medijev); koordinatorja za varnost; koordinatorja za prevoze; koordinatorja za nastanitvene zmogljivosti; koordinatorja za konferenčne prostore; koordinatorja za zdravstveno varstvo; koordinatorja za prevajanje; koordinatorja za tolmačenje; koordinatorja za darila; koordinatorja oficirjev za zvezo; koordinatorja infotočk; koordinatorja za letališče Jožeta Pučnika Ljubljana; koordinatorja za medije; koordinatorja za spletno stran; koordinatorja za celostno grafično podobo in koordinatorja za financiranje.

Večina dogodkov, ki so potekali v Sloveniji, se je odvijalo na Brdu pri Kranju. V ta namen je bil zgrajen nov konferenčni center. Prav tako so bili rezervirane namestitvene zmogljivosti.

15. CELOSTNA GRAFIČNA PODOBA PREDSEDOVANJA, DARILA IN SPREMLJEVALNI (KULTURNI) PROGRAM PROMOCIJE SLOVENIJE V OKVIRU PREDSEDOVANJA

15.1 CELOSTNA GRAFIČNA PODOBA PREDSEDOVANJA

Vsako predsedstvo po tradiciji pripravi celostno grafično podobo predsedovanja. T .i. logo (tudi simbol) predsedovanja se nato uporablja v vseh pisanih dokumentih, ki jih izda predsedstvo, za druge promocijske aktivnosti (darila), za okrasitev prizorišč, ki jih predsedstvo uporablja v sklopu predsedovanja (prostori na Svetu EU v Bruslju in Luksemburgu, prostori za briefinge, prostori, kjer potekajo neformalna zasedanja (Brdo), druga prizorišča), objavljen je na uradni spletni strani predsedovanja ipd.

Celostna grafična podoba slovenskega predsedovanja je bila pripravljena v sodelovanju z Društvom oblikovalcev Slovenije. K sodelovanju so bili povabljeni priznani slovenski oblikovalci. Z avtorjem zmagovalnega predloga je bila nato sklenjena pogodba o odkupu idejne rešitve in za izdelavo potrebnih aplikacij. Podeljeni sta bili tudi nagradi za drugo in tretje uvrščeni predlog. Najboljše predloge je izbrala strokovna komisija. Izbrani logotip simbolizira Slovenijo kot razmeroma novo, a prodorno članico EU in s tem ustrezno navezavo na EU (Šumrada in drugi 2005).

Logotip oziroma celostna grafična podoba je po tradiciji predstavljena dober mesec pred začetkom predsedovanja. V slovenskem primeru je bil logotip predstavljen 1. decembra 2007, ko je bil javnosti dostopen tudi del uradne spletne strani predsedovanja.

Avstrijci so za celostno grafično podobo izvedli javni razpis med avstrijskimi oblikovalci in oglaševalskimi agencijam. Za stilsko ureditev in okrasitev prostorov, konferenčnih dvoran ipd. so najeli dva arhitekta, da bi zagotovili čim bolj enotno in prepoznavno podobo.

Nekoliko drugačen pristop pri izbiri in s tem predstavitvi logotipa so izbrali Irci. Za izbiro uradnega logotipa so namreč izvedli javni natečaj, končno izbiro pa so imeli v rokah otroci po okoli 800 šolah, ki so izbirali med štirimi najboljšimi predlogi. K sodelovanju so pritegnili tudi irske znane osebnosti, ki so preko velikih plakatov oglaševale predsedovanje.

15. 2 DARILA

Darila, ki so bila opremljena z izbranim logotipom, so bila namenja promociji in prepoznavanju države in so predstavljala dodatno orodje komuniciranja podobe predsedujoče države. Namenjena so bila vsem skupinam udeležencem dogodkov, drugim sodelujočim v projektu in vsem pomembnim tujcem, ki so bili v stiku s predstavniki naše države v času predsedovanja. Delili so jih državni organi in naša diplomatska predstavništva v tujini (Šumrada in drugi 2005). Skupaj je bilo razdeljenih 1003 protokolarnih daril, 30.000 kravat in rut s simbolom predsedstva ter 27.000 promocijskih daril (Predsedovanje Slovenije Svetu EU – v številkah 2008).

Pri izboru daril, ki je temeljil na promociji slovenske kulturne dediščine, dosežkih sodobne tehnologije, praktičnosti in designa, so sodelovali strokovnjaki z različnih področij.

Podskupina za komunikacijo z javnostmi in promocijo je pripravila katalog teh daril. Delegati so dobili rute in kravate, novinarji pa promocijska darila.

Praksa preteklih predsedstev glede daril je bila dokaj podobna. Tradicionalno vsaka predsedujoča pripravi rute oziroma kravate, opazen pa je trend v smeri zmanjševanja obsega daril (Kek 2007), saj le-ta predstavljajo velik strošek za predsedujočo. Vsako predsedstvo skuša pripraviti nekaj posebnega in drugačnega. Luksemburžani so na primer poleg standardnih daril delili skodelice, Finci škatlice čokoladnih bombonov. Avstrijci so namesto množice daril za novinarje v prostorih Sveta EU uredili novo opremljeno kavarno. Finci so prvi podarili USB ključ, ki je vseboval koristne informacije za novinarje in hkrati prihranil nekaj papirja. Tradicijo USB ključkov so nadaljevali Nemci, pripravilo jih je tudi slovensko predsedstvo.

Ogromno promocijskega materiala se razdeli tudi ob dnevu odprtih vrat institucij, ki tradicionalno poteka v mesecu maju in je namenjen predstavitvi delovanja evropskih institucij zainteresiranim državljanom. Ta dan predsedujoča izkoristi za svoje promocijske aktivnosti, saj v avli Sveta EU lahko postavi svojo stojnico. Nemški uradni govorec nas je posvaril, da je naval ljudi nepopisen (Kotthaus, 2008), kar se je izkazalo za resnično. Slovenska stojnica, ki je poskrbela tudi za plesno-glasbeni program in ostale atrakcije, je bila dobro obiskana.

15. 3 SPREMLJEVALNI (KULTURNI) PROGRAM PROMOCIJE SLOVENIJE V OKVIRU PREDSEDOVANJA

Predsedujoče države v času priprav in svojega predsedovanja posebno pozornost namenijo tudi promociji svoje države v ciljnih državah, ki jih posamezne predsedujoče države izbirajo zelo različno in v različnem obsegu.

Nizozemci na primer promociji niso posvečali nikakršne pozornosti, tudi Luksemburžani doma in v drugih državah niso organizirali večjih kulturnih in promocijskih aktivnosti, večje pozornosti promocije države v Bruslju (na Svetu EU) tudi ni bilo. Velika Britanija je svojo splošno in kulturno promocijo izvajala preko svojega Stalnega predstavništva v Bruslju in preko drugih veleposlaništev po svetu, vendar vse v okviru rednih aktivnosti in sredstev. Promocije tako niso izvajali centralno, temveč brez koordinacije in v zelo omejenem obsegu.

Prostori Sveta EU so bili za čas britanskega predsedovanja okrašeni minimalno. V promocijskem smislu so se zelo angažirali Avstrijci, ki so lepo okrasili prostore Sveta EU in uredili celo kavarno. Glede na to, da je čas predsedovanja Avstrije sovpadal z Mozartovim letom, so izpeljali ogromno kulturnih prireditev. Finska je kulturni program izvajala le v Bruslju, ne pa tudi na Finskem. Nekatera njihova veleposlaništva so skupaj z Ministrstvom za zunanje zadeve organizirala omejeno število dogodkov v nekaterih državah članicah. Po finskih izkušnjah je potrebno poskrbeti za zanimive stvari, ki so kreativne in drugačne. Nekaj takih so sami razstavili v prostorih Sveta EU v Bruslju. Nemčija je pripravila nekaj kulturnega programa doma in v tujini, pri čemer uradni govorec nemškega stalnega predstavništva pravi, da so bili številni dogodki premalo opaženi glede na vloženo delo in sredstva. Nemčija je okrasila tudi prostore Sveta EU – v vhodni avli so postavili slavalok, s stropa so visele zastave držav članic, poleg tega so imeli tudi razstavo posnetkov Nemčije iz zraka, na VIP vhodu so imeli svoje preproge, pred delegatsko VIP sobo pa so postavili sedežno garnituro. V podobnem stilu so nadaljevali tudi Portugalci – okrasili so vhodno avlo (viseče zastave držav članic), VIP vhod in VIP sobo za potrebe delegacij.

Slovenija se je zaradi omejenih kadrovskih in finančnih virov osredotočila promocijo na nekaj ključnih držav, v katerih so potekale splošne predstavitve Slovenije, predstavitve najkvalitetnejših dosežkov slovenske kulture, dosežkov v znanosti in gospodarstvu, turizma, športa, slovenskega podeželja in naravnih znamenitosti, slovenskih kulinarčnih posebnosti, vinarstva ipd. Vzporedno s promocijskim programom je potekal tudi kulturni program. Promocijo slovenske kulture so izvajali v ciljnih državah in v Sloveniji ob pomembnih dogodkih v okviru predsedovanja in pomembnejših mednarodnih kulturnih prireditvah v Sloveniji. Za izvedbo večjega dela kulturnega programa sta bila nosilca Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za zunanje zadeve (Šumrada in drugi 2005).

Skupno je bilo izvedenih 260 kulturno-promocijskih prireditev doma in po svetu. Med najpomembnejšimi je bil koncert Slovenske filharmonije na predvečer spomladanskega zasedanja Evropskega sveta v Bruslju (Predsedovanje Slovenije Svetu EU 2008 – v številkah 2008).

16. PREDSEDOVANJE IN MOŽNOST UVELJAVLJANJA NACIONALNIH INTERESOV

Podobno kot irski državni sekretar za evropske zadeve McDonagh (2007) mnogi opozarjajo, da mora predsedujoča država svoje delo opraviti smotrnno, učinkovito in predvsem nepristransko. Odgovornost predsedujoče je zagotoviti premik naprej v delovanju Unije in pozornost posvetiti res pomembnim temam. Predsedstvo po McDonaghovem mnenju lahko oblikuje svoje zamisli, ne more pa delovati izven postavljenih okvirjev. V svojem mandatu mora biti predsedstvo nepristransko, upoštevati mora stališča vseh svojih partnerjev, drugih držav članic in institucij EU. Kot pravi, predsedovanje ni priložnost za predsedujočo državo, da bi v ospredje postavila svoje interese, saj bi tako izgubila kredibilnost, če tudi bi svoje interese uveljavila samo na nekaj področjih. Vsa uspešna predsedstva so bila tista, ki so v ospredje postavila evropske interese, ne lastnih. Uspešno predsedovanje pa je dolgoročen nacionalni interes, saj si tako država pridobi dober položaj v odnosu do drugih.

Predsedstvo mora delovati nevtralnno, predvsem pa enotno, v smeri doseganja skupnih ciljev. Lahko pa se zgodi, da so nacionalni cilji v nasprotju s cilji večine ostalih delegacij. Tako je bilo v resnično težkem položaju britansko predsedstvo ob sprejemanju finančnega okvirja, saj je želelo ohraniti neto finančni položaj do EU proračuna (z znižanjem izdatkov EU proračuna predvsem na strani kmetijstva ali z ohranitvijo rabata). Za lažje razumevanje povzemam celotno zgodbo, kot jo je predstavila Thompsonova (2006). Iz nje je razvidno, da ima predsedujoča kljub vsemu kar veliko lastnega manevrskega prostora in da je v končni fazi predsedstvo samo tisto, ki se odloči, v katero smer bo peljalo odločitve.

Kot predsedujoča naj bi Velika Britanija omogočila dosego dogovora, hkrati pa je bila članica, ki je predstavljala ključni problem na poti do dogovora. Za Blairov ugled v domači javnosti bi bilo celo bolje, da do dogovora ne bi prišlo. Tako je na nek način predsedstvo vodil Svet. Ključne odločitve so bile na strani ključnih delovalcev – premiera Blaira, stalnega predstavnika Granta in Blairovega svetovalca Darrocha.

Skeptičnost in sumničavost ostalih partnerjev je Blair skušal omehčati z briljantno sestavljenim in prav tako briljantno posredovanim uvodnim govorom v Evropskem

parlamentu. Za britansko predsedstvo na sploh je bilo značilno zelo večje in spretno komuniciranje z Evropskim parlamentom, v širšem smislu pa tudi z mediji, za odnos s katerimi je bila pripravljena celovita, premišljena medijska strategija.

Sprva je Blair pritiske ostalih premierov skušal zmanjšati z odpovedjo oktobrskega vrha. Resno delo so namreč želeli začeti čim kasneje. Kljub vsemu so se nato odločili organizirati neformalno zasedanje Evropskega sveta v Hampton Courtu. Namen srečanja sprva ni bil jasen. Jasno je bilo le, da predsedstvo ne želi razpravljati o finančnem okviru, temveč o pomembnih izzivih sedanjosti. Države članice so sprejele britansko strategijo. Na podlagi pritiskov pa se je britanski stalni predstavnik Grant na lastno odgovornost v nasprotju s stališčem prestolnice skupaj s sekretariatom Sveta EU odločil organizirati večino prispevkov in podlag za razpravo. Neformalni vrh je tako potekal zelo harmonično in postal celo nekakšna referenca. Vzrok je verjetno v zavestnem sodelovanju vseh članic, saj je bil dogovor pogoj za kasnejši sporazum o finančnem okviru, pa tudi v dobro izbranih temah (globalizacija, gospodarske teme, energetska politika, migracije), v izbrani lokaciji (odmaknjeni od medijev, zato premieri med srečanjem niso mogli podati ločenih izjav, prijetno jesensko vreme, zasedanje je potekalo v razmeroma majhnem prostoru, zato so premieri sedeli blizu eden drugega, tolmači so bili v drugem prostoru, kar je vse vplivalo na povečan občutek intimnosti).

Britanski stalni predstavnik v Bruslju je z vrsto zaupnih posvetov z drugimi stalnimi predstavniki odkrito nakazal na izjemno težaj položaj Velike Britanije kot predsedujoče, s čimer je izzval tudi reakcije v prestolnici. Kot britanski stalni predstavnik je namreč moral aktivno iskati konsenz in zagovarjati skupni interes EU. Do dogovora je prišlo tudi ob podpori nemške kanclerke Merklove, saj je za dosego sporazuma žrtvovala tudi del denarja, ki bi sicer pripadel Nemčiji. Nedvomno je Grant pokazal veliko poguma in odločnosti ter sprejel odločitve takrat, ko je bilo res potrebno, tudi če za to ni imel podlage iz prestolnice. Tako kljub očitkom o preveliki togosti Velike Britanije na dveh dosjelih (poleg finančnega okvira še začetek pogajanj s Turčijo), pri čemer so bile linije odločanja komplicirane in počasne, stalni predstavnik pa pogosto brez potrebnih informacij, lahko rečemo, da je bilo britansko predsedovanje uspešno.

Uspešnost predsedovanja je vsekakor odvisna tudi od ustvarjenih pričakovanj. Preveliko ustvarjanje pričakovanj lahko v končni fazi prinese neupravičeno oceno o neuspešnem

predsedstvu. Zadnje britansko predsedstvo se je na primer odločilo za dobro taktiko ne zbujati prevelikih pričakovanj, ampak učinkovito voditi podedovane dosjeje. Na koncu je bilo ocenjeno kot uspešno.

Tudi Irska se je v svojem mandatu skušala omejiti samo na tiste dosjeje in zadeve, v zvezi s katerimi so bile dejansko potrebne odločitve na ministrski ravni ali pa politične smernice. Problem avstrijskega predsedstva pa je bil ravno upravljanje s pričakovanji. Zdi se, da je bilo predsedstvo preveč voluntaristično na najbolj izpostavljenih dosjejih – prihodnost EU in Zahodni Balkan (nadaljnji korak v smeri članstva v EU). Pri obeh dosjejih so bili prepričani, da bodo dosegli premike, pri tem pa občutno podcenjevali širši kontekst in signale s strani ostalih držav članic. Tako je bilo na primer njihovo srečanje na ravni zunanjih ministrov (t. i. Gymnich) v bistvu neuspešno glede na pričakovanja, ki so jih vzbujali. Prav tako za časa njihovega predsedovanja še ni bila zrela ideja o večjem premiku na področju vprašanja prihodnosti EU.

Nemško predsedstvo je z enostavno, a močno medijsko strategijo dajalo vtis, da je trdo delalo na uresničevanju prioritet, pri čemer pa, zavedajoč se realnih okoliščin, ni dajalo prevelikih obljub ali zbujalo previsokih pričakovanj. V javnosti ustvarjen pritisk je bil kljub temu dovolj močan, da ga je lahko predsedstvo izkoristilo v svoj prid in v podporo zastavljenim ciljem in nalogam.

Tallberg (2006) ugotavlja, da so ob učinkoviti uporabi asimetričnih informacij in procedur Danska, Finska, Francija, Nemčija in Švedska ob koncu devetdesetih in v letu 2000 uspele na dnevni red predsedovanja, upoštevajoč svoje lastne interese, uvrstiti in pospešiti obravnavo tem, povezanih z razširitvijo EU, institucionalno reformo, okoljevarstveno politiko, proračunsko ter zunanjo politiko.

Še posebej so znani primeri denimo finskega predsedovanja, ki je konec devetdesetih let, po večletnih pripravah in lobiranju, ravno ob svojem predsedovanju uspelo na dnevni red EU spraviti tako imenovano severno dimenzijo, to je opredelitev evropske zunanje in varnostne politike EU glede političnih odnosov na severu Evrope, ali pa nemški primer predsedovanja leta 1999, skozi katerega je ta, ob asistenci Velike Britanije in Španije, praktično ustavila za Nemčijo občutljivo direktivo o reciklaži avtomobilov, ali denimo primer izjemno uspešnega predsedovanja Danske, ki ji je uspelo zatreti poganjanja o širitvi.

In ne nazadnje, nemško predsedstvo je več kot uspešno odprlo temo globalnih klimatskih sprememb in probleme obnovljivih virov energije in jih postavilo v središče aktualne politike EU (Rop 2007).

Na podlagi podanih ocen o slovenskem predsedovanju lahko rečem, da je predsedstvo sledilo ustaljenim praksam, pri čemer je svoje delo opravilo profesionalno, z veliko mero treznosti in tudi previdnosti. Upam si trditi, da je zastopalo nadnacionalne, evropske interese. Svoje delo je opravilo nevtrarno, nepristransko, pri čemer v ospredje ni postavljalo nacionalnih interesov. To lahko trdim za večino, če že ne za vsa področja, ki jih je v času svojega predsedovanja obravnavalo. Ne gre namreč prezreti očitkov, ki so se pojavili na račun Slovenije, ki naj bi kot predsedujoča Svetu EU vplivala na hrvaško približevanje EU in postopek odpiranja posameznih poglavij. Omenjene očitke so predstavniki parlamentarnega odbora za zunanje zadeve zavrnili. Pravila namreč ostajajo enaka – Hrvaška bo napredovala takoj, ko bo za to izpolnila pogoje.

Po mnenju Financial times-a je Slovenija svojo nalogo opravila z umerjenim profesionalnostjo. Slovensko predsedovanje je potekalo v znamenju dobrega in tesnega sodelovanja s Sekretariatom Sveta EU, Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom.

Podrobnejše ocene slovenskega predsedstva navajam v poglavju 18.

17. ORIS OKOLIŠČIN SLOVENSKEGA PREDSEDOVANJA SVETU EU

Vsako predsedstvo si zastavi svoje cilje oziroma t. i. prednostne naloge, ki jim želi posvetiti največ pozornosti. Pri njihovi uresničitvi se mora spopasti tudi z nepredvidljivimi domačimi in mednarodnimi okoliščinami, v katerih se nehote znajde.

Slovensko predsedovanje so zaznamovali naslednji dogodki in teme: že v samem začetku predsedovanja, natančneje osmi dan, ko je na Brdu potekalo srečanje med predstavniki slovenske vlade in Evropsko komisijo, ki je tradicionalno namenjeno seznanitvi s prednostnimi nalogami predsedstva, je francoski predsednik Sarkozy, naslednji predsedujoči Svetu EU in Evropskemu svetu, slovenskemu predsedstvu skušal ukrasti del medijske pozornosti in istočasno sklical svojo tiskovno konferenco. Na njej je predstavil prioritete naloge francoskega predsedovanja, vključno z idejo o ustanovitvi Mediteranske unije, ki je nato v času marčevskega zasedanja Evropskega sveta bila eden osrednjih predmetov razprave.

Dnevne rede zasedanj na vseh nivojih je polnilo vprašanje statusa Kosova, v samem začetku predsedovanja je bilo veliko časa posvečenega pripravi t.i. visa waver programa, obsežen zalogaj je predstavljala skupna kmetijska politika. V Evropi so se začele čutiti posledice krize na ameriških trgih s hipotekarnimi krediti, pojavljati so se začeli vedno večjimi inflacijskimi pritiski.

V Rusiji je prišlo do menjave na predsedniškem položaju, odnosi EU-Rusija so bili tako uvrščeni na dnevni red; v Srbiji so potekale volitve; Hrvaška je nadaljevala s pristopnimi pogajanjimi, pri čemer je krivdo za blokado posameznih poglavij metala na Slovenijo; pristopna pogajanja je nadaljevala tudi Turčija. Ukrajina je bila okupirana z energetskega sporom glede dobave nafte in zemeljskega plina. V Nemčiji so na dan privrele finančne afere, pod vprašaj so se postavile t. i. davčne oaze.

Vprašanje usklajenosti Evropske unije je bilo na preizkušnji tudi v zvezi z udeležbo posameznih voditeljev držav in vlad glede njihove udeležbe na otvoritveni slovesnosti poletnih olimpijskih iger v Pekingu. Francoski zunanji minister Kuchner je zopet prevzel

pobudo do opredelitve omenjenega vprašanja in države članice pozval k premisleku. Slovenski minister Zver v okviru neformalnega zasedanja ministrov za šport ni zavzel jasnega stališča. Istočasno so v Tibetu potekali vse glasnejši protesti proti olimpijskim igram.

Deljena mnenja med članicami so se oblikovala tudi glede gradnje oziroma postavitve protiraketnega ščita na Češkem in Poljskem. Do podpisa sporazumov obeh strani z ameriško vlado je prišlo nato v času francoskega predsedovanja.

Z novim ciprskim predsednikom so se pojavila vse glasnejša prizadevanja k ponovni enotnosti otoka Ciper; nadaljeval se je grško-makedonski spor glede imena; volitve v Makedoniji so zaznamovali nemiri; zavezništvo Nato je bilo razdeljeno glede vprašanja novih širitev na Gruzijo in Ukrajino. V Združenih državah Amerike je že potekala ameriška predsedniška kampanja.

Naraščajoče cene hrane in goriva so polnile strani svetovnih časopisov in dobile svoj prostor tudi v okviru junijskega zasedanja Evropskega sveta. V ospredju je bilo vprašanje biogoriv – na to temo so Francozi za začetek julija že v času slovenskega predsedovanja sklicali posebno konferenco. Na splošno ugotavljam, da je bilo skozi celotno slovensko predsedovanje v ozadju moč čutiti pritiske prihajajočega francoskega predsedstva.

Tik pred junijskim Evropskim svetom je bila Slovenija na čelu držav članic EU soočena z izzivom, kaj storiti po negativnem izidu irskega referendumu o Lizbonski pogodbi, kar je zasenčilo ostale teme vrha. Ne samo to - kot pravi Barber (2006), je to zasenčilo tudi številne dosežke slovenskega predsedstva.

Navedla sem zgolj nekaj okoliščin, v katerih je potekalo naše predsedovanje. Teme, ki so bile dejansko na dnevnih redih zasedanj Odbora stalnih predstavnikov, ministrskih svetov in Evropskega sveta, pa predstavljam v naslednjem poglavju.

18. USPEŠNOST SLOVENSKEGA PREDSEDOVANJA SVETU EU GLEDE NA ZASTAVLJENE CILJ

V tem poglavju bom podala kratek pregled in oceno uspešnosti slovenskega predsedovanja glede na prednostne naloge, ki si jih je predsedstvo zadalo in jih natančneje predstavilo v programu predsedovanja. Povzemam torej pregled dosežkov slovenskega predsedstva na vsebinskem področju. Kot vir za obravnavo dosežkov sem uporabila Sklepe predsedstva marčevskega in junijskega Evropskega sveta, vesti STA, obe poročili EPC (Post-Summit Analysis) in sporočilo za javnost, objavljeno na spletnih straneh predsedovanja (Dosežki slovenskega predsedovanja Svetu EU).

I. PROGRAM IN PREDNOSTNE NALOGE

1. Uveljavitev Lizbonske pogodbe

Prva izmed prioritet slovenskega predsedovanja je bila čimprejšnja izpeljava ratifikacijskih postopkov za uveljavitev decembra 2007 podpisane Lizbonske pogodbe. Slovenija je tako vodila pripravljalno delo za začetek njenega izvajanja in bila pri tem tudi sama dober zgled, saj je kot druga država članica že konec januarja 2008 pogodbo ratificirala. Predsedstvo je spremljalo in spodbujalo ratifikacijskih proces v ostalih državah članicah in o opravljenem delu pripravilo poročilo. Predsedstvo je zato izrazilo obžalovanje, da je na Irskem referendumu prišlo do zavrnitve Lizbonske pogodbe, kar pa ne pomeni, da je prišlo do zastoja na tem področju. Prav irski »ne« je bil tako glavni temelj razprave junijskega Evropskega sveta in je kot tak nekoliko zasenčil ostale, za obravnavno predvidene teme. Države članice so se strinjale, da se morajo ratifikacijski postopki nadaljevati, obenem pa so se zavezale, da bodo skupaj z Irsko skušale najti enotno rešitev, ki bo ustrezala vsem članicam in bo v najkrajšem času omogočila nadaljnji razvoj Unije. Jasnih smernic po irskem šoku pa Evropski svet kljub vsemu ni dal.

2. Uspešen zagon novega cikla lizbonske pogodbe

Voditelji EU so na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta uspešno zagnali nov cikel prenovljene lizbonske strategije za čas od 2008 do 2010, pri čemer je poseben uspeh kompromisni dogovor držav članic, da je treba z reformnim procesom nadaljevati tudi po letu

2010. Poudarek novega cikla je na izvajanju reform, ob hkratnem izboljšanju nadzora in lastništva nad njimi.

Izpostavljena so bila štiri področja lizbonske strategije: skrb za ljudi, skrb za okolje, konkurenčnejše gospodarstvo ter znanje in inovacije. Poseben poudarek je bil dan naložbam v znanje in inovacije, pri čemer so voditelji dali nov zagon za uvedbo »pete svoboščine« in s tako odpravili ovire za prost pretok znanja z namenom vzpostavitve tesnejšega sodelovanja udeležencev v evropskem raziskovalnem prostoru. K temu bo pripomogel tudi vzpostavljeni Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo, za katerega so se dogovorili, da bo imel sedež v Budimpešti. Prav tako ne moremo mimo dogovora o izvajanju evropskega sistema satelitske radionavigacije Galileo. Sprejeti so bili tudi sklepi o spodbujanju ustvarjalnosti in inovativnosti z izobraževanjem, družinam prijaznimi znanstvenimi karierami ter vlogi kulture in ustvarjalnosti v lizbonski strategiji.

V sklepih marčevskega Evropskega sveta je predsedstvo izpostavilo tudi krepitev konkurenčnosti podjetij, zlasti s spodbujanjem hitre rasti malih in srednje velikih podjetij in napredkom na področju boljših predpisov (zmanjševanje administrativnih ovir). Pozornost je bila namenjena tudi socialnemu vidiku lizbonske strategije, natančneje t. i. prožni varnostni. Gre za uravnotežen pristop med prožnostjo in varnostjo na trgu dela, ki naj bi ga države članice vnesle v reformne programe nacionalne ureditve prožne varnosti do konca leta 2008. V okviru tega je bil poseben poudarek dan izboljšanju položaja mladih, zaposlovanju invalidov, otroškemu varstvu in sprejemanju ukrepov na področju enakosti spolov.

3. Napredek na področju podnebnih sprememb in energetike

V zvezi s podnebno-energetskim svežnjem je bil že na marčevskem Evropskem svetu dosežen velik napredek – sprejet je bil dogovor o časovnem okviru in temeljnih načelih paketa. Sprejeta je bila zaveza, da bo do političnega dogovora med državami članicami prišlo do konca 2008. Temu so sledile obsežne in intenzivne razprave, tudi neformalna srečanja z Evropskim parlamentom, v okviru katerih je bil dosežen pomemben napredek pri razumevanju predlaganih rešitev ter poenotenja stališč držav članic. Vrh je podprl tudi pristop glede zgornje meje emisij.

Voditelji so podprli tudi časovni okvir pri tretjem svežnju ukrepov za liberalizacijo notranjega trga za elektriko in zemeljski plin. Po predložitvi kompromisnega predloga je

sedemindvajseterica dosegla visoko soglasje o ključnih sestavinah pri vseh petih zakonodajnih predlogih za elektriko in za plin.

Cilj vrha je bil zagotoviti, da bo leta 2009 v Københavnu dosežen globalen in celovit sporazum o podnebnih spremembah za obdobje po letu 2012, skladen s ciljem, da se temperatura lahko poviša največ za 2°C. Prizadevanja za pravočasno sklenitev tega sporazuma so bila vključena tudi v vsa srečanja s tretjimi državami, pomembni dogovori, ki bodo prispevali k enotnejšemu pristopu v boju proti podnebnim spremembam, pa so bili sklenjeni na vrhovih EU-Japonska ter EU-Latinska Amerika in Karibi.

4. Zahodni Balkan

V ospredju slovenskega predsedstva je bila skozi celotno predsedovanje potrditev evropske prihodnosti Zahodnega Balkana in krepitev Evropske sosedске politike. Zahodnemu Balkanu je bila posebna pozornost namenjena tudi na junijskem Evropskem svetu. Izjava o Zahodnem Balkanu je bila dodana kot priloga Sklepom predsedstva.

Naše predsedovanje je zaznamovala mreža stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov z državami Zahodnega Balkana, ki utrjuje in pospešuje integracijski proces držav Zahodnega Balkana ter s tem prispeva h krepitvi stabilnosti in vsestranskemu razvoju regije. Podpisana sta bila sporazuma s Srbijo ter Bosno in Hercegovino.

Na področju regionalnega sodelovanja in gospodarskega razvoja je prišlo do konkretnih pobud: junijski Evropski svet predstavlja začetek dialoga o vizumski liberalizaciji z vsemi državami Zahodnega Balkana; Evropski komisiji so podelili mandat za začetek pogajanj o prometnem sporazumu; dogovorili so se o ustanovitvi Investicijskega sklada za Zahodni Balkan; vzpostavili so okrepljeno sodelovanje med regijo in EU na področju civilne zaščite; dali so pobudo za prenos metodologije EU in enako pripravo ocen ogroženosti zaradi organiziranega kriminala za države jugovzhodne Evrope (SEE OCTA) ter pobudo za prenos poročil s področja boja proti terorizmu na države Zahodnega Balkana.

Ob razglasitvi neodvisnosti Kosova so se države članice zavzele za stabilnost regije in navzočnost EU na Kosovu v okviru misije EULEX in s pomočjo posebnega predstavnika EU. Ohranile so enotnost pri ključnih vprašanjih in preprečile destabilizacijo regije.

Nadaljevala so se pristopna pogajanja s Hrvaško in Turčijo. V pristopnih pogajanjih s Hrvaško je slovensko predsedstvo odprlo štiri poglavja, s Turčijo pa dve poglavji.

V okviru evropske sosedске politike se je začela izvajati Črnomorska sinergijska pobuda, s katero je bila načrtana politična usmeritev za skupne dejavnosti v regiji.

5. Medkulturni dialog

Slovensko predsedovanje se je začelo z otvoritvenim dogodkom ob evropskem letu medkulturnega dialoga v Ljubljani. Temu so sledile številne razprave, konference in druge prireditve. Sprejete so bile številne pobude na področju vključevanja kulturne dimenzije v zunanje odnose EU, mladih, šolstva, večjezičnosti, kulture. H krepitevi partnerstva in dialoga je prispeval tudi projekt ustanovitve Evro-sredozemske univerze v Piranu junija 2008.

II. GLAVNI DOSEŽKI NA ZAKONODAJNEM PODROČJU

Na področju delovnega prava sta bili sprejeti pomembni direktivi, in sicer direktiva o delovnem času in direktiva o delovnih pogojih začasnih delavcev, ki sta za evropskega delavca ključnega pomena.

V postopku soodločanja (z Evropskim parlamentom) je bila sprejeta uredba o izvajanju evropskega sistema satelitske radionavigacije Galileo, na področju varstva okolja pa direktiva o odpadkih, uredba o živem srebru in direktiva o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike, direktiva o vključevanju emisij iz letalskega prometa v shemo trgovanja z emisijami ter direktiva o kazensko-pravnem varstvu okolja.

Na področju krepitev notranjega trga so bili ravno tako v postopku soodločanja sprejeti: t. i. paket za proizvode, odločba o mobilnih satelitskih storitvah, direktiva o poštnih storitvah, nov carinski zakonik, uredba o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v prometu in direktiva o potrošniških kreditnih pogodbah.

Na področju notranjih zadev so bila zaključena triletna pogajanja, ki so imela za posledico dogovor glede direktive o vračanju. Dosežen je bil tudi politični dogovor o preoblikovanju Europol v agencijo EU.

Na področju pravosodja so zaključili pogajanja z Evropskim parlamentom glede direktive o nekaterih vidikih mediacije v civilnih in gospodarskih zadevah. Dosežen je bil dogovor v Svetu glede izvrševanja obsodb, izrečenih v nenavzočnosti.

III. VRHOVI EU-TRETJE DRŽAVE

Slovensko predsedstvo je izpeljalo štiri vrhunska srečanja EU s tretjimi državami: EU-Japonska, EU-Latinska Amerika in Karibi, EU-ZDA, EU-Ruska federacija. Ti vrhovi so bili namenjeni krepitevi strateške dimenzije odnosov in partnerstva med EU in omenjenimi državami, hkrati pa so bili priložnost za razpravo o aktualnih globalnih, regionalnih, gospodarskih, varnostnih in drugih vprašanjih, vključno s podnebnimi spremembami in energetiko.

Pomemben dosežek je potrditev pogajalskega mandata za začetke pogajanj za novi sporazum med EU in Rusijo, ki bo nadomestil Sporazum o partnerstvu in sodelovanju. Začetek pogovorov o novi pogodbi je ruski predsednik Medvedjev izpostavil kot enega zelo pomembnih rezultatov slovenskega predsedstva. V tem smislu je po mnenju Ruske federacije predsedovanje Slovenije zares uspešno (Sinfo 2008, 8).

Pomemben dosežek slovenskega predsedovanja je bil zagotovo umik sankcij proti Kubi, do katerega je prišlo ob vrhunskem srečanju EU-Latinska Amerika in Karibi, čeprav slovenska vlada in posledično tudi slovenski mediji temu niso namenili dosti pozornosti. Slovenija je bila v tem primeru kljub nezaupanju uradne Havane nevtralna in obenem uspešna (Vidmajer 2008).

IV. ODZIVI PREDSEDSTVA NA NEPRIČAKOVANE DOGODKE

Slovensko predsedstvo se je na nepričakovane dogodke²⁶ odzvalo hitro in premišljeno. Pretresi na finančnih trgih so dobili svoj odgovor na marčevskem Evropskem svetu. Posodobljeni so bili trije obsežni in podrobni časovni načrti za ukrepe na različnih področjih ureditve in nadzora finančnih trgov. Podpisan in uveljavljen je bil Memorandum o sodelovanju pri čezmejni finančni stabilnosti.

²⁶ Okoliščine, v katerem je potekalo slovensko predsedovanje, predstavljam v poglavju Oris okoliščin slovenskega predsedovanja Svetu EU.

Na visoke cene hrane se je odzval junijski Evropski svet, na katerem so se voditelji strinjali, da je potreben hiter odziv znotraj EU. V širšem kontekstu si bo EU prizadevala za odpravljanje posledic naraščanja cen za revno prebivalstvo v okviru OZN in skupine G8. Pozornost je bila posvečena tudi politiki biogoriv in krepitvi izvajanja razvojnih ciljev tisočletja.

Predsedstvo se je odzvalo tudi na dogodke v Keniji in Čadu, na nemire v Tibetu, potres na Kitajskem ter ciklon v Burmi/Mjanmaru (Dosežki slovenskega predsedovanja Svetu EU 2008).

V. OCENE SLOVENSKEGA PREDSEDSTVA

Analizo uspešnosti posameznega predsedstva je relevantno narediti po preteku določenega časa, z zadostno distanco, ki omogoči stvarnejšo oceno dosežkov predsedovanja. Vsekakor so eden od kriterijev, ki nam dajejo sliko o uspešnosti posameznega predsedstva, Sklepi Evropskega sveta. Glede na njihov nastanek in raven, na kateri so sprejeti, so v tem trenutku po mojem mnenju najbolj relevanten kriterij za oceno uspešnosti predsedstva.

»Sklepi Evropskega sveta o strateških interesih in ciljnih Unije se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko ter na druga področja zunanjega delovanja Unije. Zadevajo lahko odnose Unije s posamezno državo ali regijo, lahko pa so tudi tematsko usmerjeni« (Lizbonska pogodba 2007). Predsedujoča država pa je tista, ki lahko vpliva na to, katere vsebine bodo prišle na dnevni red zasedanja voditeljev držav in voditeljev vlad držav članic.

Predsednik Evropske komisije Barroso pravi, da je uspešnost predsedovanja najboljše presoditi na podlagi sklepov – ne po straneh, ampak po vsebini. Nadaljuje: »Če preberete sklepe, se boste strinjali, da je v njih veliko vsebine, in to o zelo težkih temah,« je dejal ob koncu marčevskega Evropskega sveta, ki je potekal v znamenju iskanja časovnega okvira in temeljnih načel glede podnebno-energetskega paketa, novega cikla lizbonske strategije, iskanja odgovorov na izzive glede stabilnosti finančnih trgov in francoskega predloga o ustanovitvi Sredozemske unije. Dejal je, da je predsedstvo na teh področjih z delom razjasnilo sklepe in doseglo veliko napredka v primerjavi s splošnim dogovorom leto nazaj (Vučina Vršnak in drugi 2008).

Podobno je takrat o svojih izkušnjah povedal tudi premier Janša, ki je dejal: »Vesel sem, da smo sprejeli nekatere sklepe, ki so bili dolgo časa v zraku.« »To ne bi bilo mogoče, če ne bi bilo zelo naklonjenega odnosa vseh institucij, ki so pri tem sodelovale na evropski ravni, še posebej komisije in sekretariata sveta« (Vučina Vršnak 2008).

Ocene o uspešnosti predsedovanj so različne. Zagotovo pa drži, da ima vsako, bodisi boljše kot slabše izvedeno predsedovanje, svojo boljšo in slabšo plat. Pri odlično vodenem nemškem predsedovanju so se tako na primer pojavili očitki na račun slabše koordinacije z Evropsko komisijo. Pravijo, da je predsedstvo v tem smislu pogosto sledilo svojim načelom in s tem doseglo manj, kot bi sicer lahko. Vsekakor ni splošnega recepta za uspešno predsedovanje. Potreben je ogromen vložek na vseh nivojih, tako na vsebinskem kot organizacijskem nivoju.

European Policy Centre (EPC) za slovensko predsedstvo pravi, da je uspelo zaključiti predsedovanje z zadovoljivo uravnoteženostjo (ang. satisfactory balance), glede na okoliščine, v katerih je predsedovanje potekalo (zlasti zadrege ob razglasitvi kosovske neodvisnosti in irski šok ob koncu predsedovanja). Kot navaja EPC, je irski »ne« zasenčil ostale pomembne teme – sprejetje Slovaške v evro območje s 1. januarjem 2009, ustanovitev Evropskega inštituta za tehnologijo v Budimpešti, podpis Sporazuma o stabilizaciji in pridružitvi z Bosno in Hercegovino, dvig sankcij proti Kubi, razpravo o Zimbabveju. Kot prva med novimi državami članicami je Slovenija po mnenju EPC dokazala, da je bila naloga težka, ampak obvladljiva, posebej ob pomoči in podpori komisije in drugih podobno mislečih partnerjev. Izpostavljajo poseben napredek na področju Zahodnega Balkana, ki se kaže tudi v obliki priloge k Sklepom Evropskega sveta (Post-Summit Analysis: A time to heal 2008, Post-Summit Analysis: A harsh reality check for the EU 2008).

EPC je naše predsedstvo torej ocenil kot sprejemljivo dobro (ang. reasonably well). Po njihovem mnenju je z dobro podporo Evropske komisije na področju lizbonske strategije in energetske politike na večini kontroverznih dosjejev obdržala relativno nizek profil. Celo pri največjih izzivih, kot je bilo vprašanje Kosova, je uspelo voditi potencialno razdeljeno Unijo iz resne krize in se osredotočilo na praktične ukrepe, kar ni majhen dosežek. Dodaja pa, da kljub temu ostaja še veliko tistega, kar je še za postoriti (Post-Summit Analysis: A harsh reality check for the EU 2008).

Na mestu je vsekakor izjava predsednika Evropske komisije Barrosa (Sinfo 2008, 8), ki je dejal, da se je Slovenija umestila v središče dogajanja. Dodal je, da se slovensko predsedovanje lahko primerja s predsedovanjem katerekoli druge članice. »Slovenija je Evropski uniji v tem kritičnem obdobju predsedovala trezno, širokogrudno in učinkovito. Še posebej sem zadovoljen zaradi odličnega sodelovanja med slovenskimi oblastmi in Evropsko komisijo pri uveljavljanju pragmatične in »ljudem naklonjene« agende.« Kot pomembne dosežke slovenskega predsedstva je navedel uspešno lansiranje novega kroga Lizbonske strategije za rast in zaposlovanje, dobro opravljene naloge na področju energetskih in podnebnih sprememb, Zahodnega Balkana in oblikovanje skupnega stališča EU do statusa Kosova.

Slovenski komisar Potočnik je sodelovanje z Evropsko komisijo označil kot zgledno, pri čemer je povzel besede Barrosa, da je Slovenija opravila izredno delo, predano, politično in intelektualno pošteno, potrpežljivo in profesionalno (Sinfo 2008, 11). Obenem navaja na pomemben stranski učinek predsedovanja, in sicer seznanitev z delovanjem Evropske unije iz prve roke – tako za administracijo kot za politiko. Pravi, da je šlo za neprecenljivo šolo z dolgoročnimi učinki. Ocenjuje, da je predsedovanje povečalo prepoznavnost Slovenije v Evropi in svetu. Na evropski oder po njegovem mnenju sicer ni prineslo velikih novosti in pobud, je pa korektno izpeljalo načrtane.

Slovenski premier je v svojem zaključnem nastopu na junijskem plenarnem zasedanju v Stasbourgju povedal, da je »sinergija med Evropskim svetom, Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom prispevala k temu, da so bili doseženi premiki, ki so Evropo naredili boljše in učinkovito, še posebej v zvezi z iskanjem odgovorov na globalne izzive.« Nadaljuje: »Premiki, ki smo jih dosegli, dokazujejo, da je Evropa dinamična, da deluje in da se je sposobna soočiti tudi s težavami« (Premier Janez Janša: Sinergija je prinesla premike, ki so Evropo naredili bolj učinkovito 2008).

Kot kakovostno izpeljano nalogo je slovensko predsedovanje označil tudi predsednik Državnega zbora Cukjati, pri čemer poudarja, da je svoj del naloge skupaj z vlado kot glavno vršilko nalog, opravil tudi parlament (Sinfo 2008, 9).

Missiroli (Sinfo 2008, 10) je predsedovanje Slovenije označil kot nedvomen uspeh ob dejstvu, da upoštevamo omejene vire slovenske diplomacije in pomanjkanje izkušenj s področja delovanja EU.

Po Logarjevem mnenju (Sinfo 2008, 3) je Slovenija brez »pompa«, z umirjeno profesionalnostjo opravila zrelostni izpit iz predsedovanja skupnosti.

Francoski zunanji minister je ob prevzemu predsedovanja s strani slovenskega zunanjega ministra Rupla o slovenskem predsedovanju dejal, da je Slovenija opravila čudovito delo v zelo težkih časih in da je na opravljeno delo lahko ponosna (Minister dr. Rupel predal predsedovanje Svetu EU francoskemu zunanjemu ministru Kouchnerju 2008).

O tem, da je bilo predsedovanje Slovenije Svetu EU zelo zahtevna naloga in da jo je Slovenija uspešno opravila, so se na izredni seji DZ, na kateri je premier predstavil poročilo o predsedovanju, strinjale vse poslanske skupine. Njihove ocene so se razlikovale le glede pomena tega dogodka. Nekateri opozicijski poslanci so namreč izrazili določene pomisleke glede vsebinskih dosežkov (Poslanske skupine enotne, da je bilo predsedovanje EU uspešno 2008).

Ocene predsedstev posamezne države članice običajno prihajajo iz različnih strani. Ob tem se pojavlja vprašanje relevantnosti oziroma objektivnosti posameznih ocen. V visokih krogih politike, v okviru diplomacije, se namreč pogosto le hvali in izpostavlja dobre stvari. Za voljo dobrih medsebojnih odnosov se morebitne kritike izgubijo med vrsticami ali pa se o njih enostavno ne govori. Izpostavlja se le dosežke, za katere je pogosto težko oceniti, ali so res sad dela predsedujočega ali gre zgolj za proceduralno prakso, ki se na neki stopnji sprejemanja odločitve tako ali drugače zaključijo v obdobju dotičnega predsedstva.

Vsekakor je prezgodaj, da bi ocenili, koliko je samo predsedovanje vplivalo na odnose med Slovenijo in drugimi državami članicami in tretjimi državami, v kolikšni meri se je povečal njen ugled v regiji, njeno pozicioniranje v Evropi in svetu.

Pri ocenjevanju uspešnosti moramo imeti pred očmi tudi dejstvo, da je domača pozornost predsedovanja nedvomno osredotočena na vprašanja, ki so nam blizu oziroma se povezana s prednostnimi nalogami, ki jih je Slovenija v vlogi predsedujoče uvrstila na dnevni red.

Kritična javnost, tako domača kot tuja, pa je tudi v primeru slovenskega predsedovanja ocenila, da je bilo v projektu več formalnosti kot vsebine. Z navedeno tezo se, v kolikor pojem predsedovanja pogledam od daleč, strinjam tudi sama. Predsedovanje posamezne države članice je namreč povezano z ogromno pripravami v logističnem smislu, predvsem z organizacijo in koordinacijo dogodkov. Izpolnjenih mora biti veliko predpogojev, da do vsebinskih pogovorov in razprav sploh pride. To velja za srečanja, ki se odvijajo v državi predsedujoči, kot za srečanja v Bruslju in Luksemburgu. Toda če gledamo nekoliko širše in primerjamo ostale državniške obiske in srečanja, teh priprav in usklajevanj za vsak posamezen dogodek ni nič manj, le da je skupen obseg v primeru dogodkov, ki potekajo v sklopu predsedovanja, veliko večji. Zato menim, da je krivično trditi, da je bila vsebina slovenskega predsedovanja postavljena za formalni del. Kot taka je bila predstavljena samo v slovenskih medijih, ki so se po mojem mnenju, bolj kot vsebini posvetili opisovanju in spremljanju ostalih obrobni dogodkov.

Formalnim pohvalam, ki so stalnica vseh predsedstev, so sledile ocene, da je **Slovenija nalogo izpeljala brez očitnih napak, a tudi brez presežka**. Vsekakor pa je kot razvitejša in relativno majhna nova članica projekt izvedla logistično spretno in protokolarno zgledno.

Kakorkoli že, tudi ocene neodvisnih virov, kot sta EPC in Financial Times, se bistveno ne razlikujejo od ostalih. Na podlagi tega lahko zaključim, da je slovensko predsedstvo izpolnilo **pričakovanja**, v kolikor jih že ni preseglo.

19. ZAKLJUČEK

»Kaj lahko torej pričakujemo od slovenskega predsedovanja? Bo Sloveniji uspelo dati svoj pečat? Ji bo uspelo najti prave teme? Bo uspešna pri lobiranju in usklajevanju objektivno različnih interesov? Bo morda na dnevni red uvrstila teme, za katere je sama še posebej zainteresirana?« se je, kot mnogi drugi, pred prevzemom štafetne palice predsedovanja spraševal Rop (2007).

Lenarčič (Kotnik Zavrl 2007) je pred pričetkom predsedovanja izrazil prepričanje, da bo le-to »povečalo prepoznavnost Slovenije v EU, pa tudi obratno, tudi v slovenski javnosti bo verjetno več zanimanja za evropske teme.« Dejal je, da »bo za Slovenijo predsedovanje velika priložnost in čast, saj bo dvomilijonska država na čelu najpomembnejše svetovne integracije.«

Ferrar (2007) je napovedal, da »takega predsedovanja zelo verjetno ne bo nikoli več. Za Slovenijo je to edinstvena priložnost, da se pokaže svetu,« je dodal. Povedal je še, da, majhnost ni ovira, saj so bile v preteklosti »majhne države pogosto učinkovitejše pri predsedovanju EU kakor velike.«

Predsednik Evropskega parlamenta Hans-Gert Pöttering je izrazil upanje, »da se ljudje v Sloveniji zavedajo zgodovinske in politične pomembnosti tega dogodka.« Dodal je, da je Slovenija »lahko zelo ponosna, da bo prva od novink predsedovala EU« (Ferle 2007).

Tudi meni se je ob tem porodila misel, ali je predsedovanje le preizkušnja za vsako državo članico, nekakšen teater predstav, improliga, nujen pogoj za ohranitev suverenosti posameznih držav članic EU ali prispevek k delovanju verjetno najbolj zapletenega proizvoda zahodne civilizacije, kar EU zagotovo je. Spraševala sem se, kakšno je ozadje predsedovanja Svetu EU. Raziskovanja sem se zato lotila iz javnosti manj poznanega zornega kota. Izhajala sem iz opredelitve vlog posameznih akterjev in šele preko organizacije zasnove prešla na vsebinski del predsedovanja. Svoje ugotovitve želim na tem mestu strniti.

Začelo se je torej z napovedmi, predvidevanji in pripravami na prevzem predsedovanja Svetu EU in Evropskemu svetu, nato je prišla izvedbena faza – predsedovanje samo. Veliki izziv je

tako dobil konkretnjšo obliko, na podlagi katere lahko podamo ocene o uspešnosti projekta in njegovem širšem vplivu. Napočil je torej čas za analizo vseh faz obsežnega projekta. Kot smernice zanjo so mi služile zastavljene hipoteze, ki jih želim v sklopu zaključka ovrednotiti.

HIPOTEZA 1

Da bi preverila veljavnost prve hipoteze, sem opredelila vlogo posameznih delovalcev, ki so bili vključeni v vsebinski in logistični del priprav in izvedbe predsedovanja. Predstavila sem način sodelovanja med predsedujočo državo članico in glavnimi evropskimi institucijami, med predsedujočo in drugimi državami članicami in tretjimi državami. Predstavila sem tudi vlogo Generalnega sekretariata Sveta EU, ki s svojim historičnim spominom bistveno pripomore k poteku predsedovanja, pri čemer je od posamezne države članice odvisno, v kolikšni meri to možnost izkoristi. Slovenija jo zagotovo je.

Že iz izkušenj preteklih predsedstev, ki sem jih navedla v magistrskem delu, je razvidno, da je za vodenje dela Sveta EU nujno vnaprej določiti kdo odloča, kakšne so pristojnosti posameznika in da se pristojnosti za posamezno področje ne sme spreminjati tekom predsedovanja, ampak morajo ostati v istih rokah od začetka do konca.

Priprave na predsedovanje so se pričele vsaj dve leti pred začetkom predsedovanja. Vključevale so poudarjeno koordinacijo med ministrstvi in njihovimi sektorji, stike s predhodnimi in naslednjimi predsedstvi, stike z različnimi institucijami, okrepljene stike z drugimi državami članicami, pripravo finančnih in kadrovskih virov ter vzpostavitev ustreznih administrativnih struktur za predsedovanje. Priprave so bile sistematične in organizirane. Pri tem si je Slovenija izbrala sistem priprav, ki se je izkazal za učinkovitega pri drugih državah, in ki se je zanjo v danem trenutku zdel najprimernejši.

Da poznavanje o vseh ravni odločanja, natančno poznavanje vloge posameznih akterjev – tako na vsebinski kot na organizacijski ravni lahko pripomore k uspešnemu predsedovanju, je dokazala tudi Slovenija. Na odgovorno nalogo se je dobro in dovolj časa vnaprej pripravila, opredelila glavne nosilce in njihove naloge, ob tem pa upoštevala nasvete in izkušnje preteklih predsedstev. V sami izvedbeni fazi je poskrbela, da je z logističnega in protokolarnega vidika pripravila ustrezen okvir za vsebinska pogajanja.

Na podlagi navedenega lahko potrdim hipotezo, da so **ključnega pomena za predsedovanje posamezne države članice Svetu EU dobre priprave**, ki se začnejo precej pred predsedovanjem, pri čemer je potrebno upoštevati tuje ekspertize in voditi tesen dialog z vsemi državami članicami.

HIPOTEZA 2

Slovenija je kot majhna država, z omejenimi finančnimi, kadrovskimi in informacijskimi viri, predsedovala brez večjih napak. Svoj mandat je deloma poskušala izkoristiti tudi za lastno politično agendo. Pri tem mislim predvsem na vprašanje urejanja odnosov s Hrvaško, pri čemer pa zaradi lastne diplomatske nespretnosti ni bila preveč uspešna. Sicer v ospredje ni postavljala svojih nacionalnih interesov in tako ohranila nevtralno držo. Svojega, na nek način privilegiranega položaja, tako na primer ni izkoristila za reševanje problema položaja narodnih manjšin ali katero od drugih zunanje-političnih problematik.

Pri vodenju EU in prizadevanjih za napredek se je osredotočila na področja, ki jih je opredelila kot prednostna. Le-tem je bila posledično posvečena tudi večina, predvsem domačega, medijskega poročanja. Uspelo ji je promovirati teme, ki so bile v njenem interesu. Ob tem velja poudariti, da so bile prednostne naloge, kot je to običajno za vsa predsedstva, postavljene zelo na široko. Posebni nacionalni interesi tako niso bili izpostavljeni. Omeniti pa recimo velja pobudo Slovenije v odnosu do odprave sankcij na Kubi, kjer se je izkazala kot uspešna predsedujoča, toda o posebnem nacionalnem interesu tudi v tem kontekstu ne moremo govoriti. Ob tem se mi tako zastavlja vprašanje ali je bila Slovenija morebiti uspešnejša na področjih, kjer je bila brez lastnega interesa?

V primeru Slovenije se je po mojem mnenju potrdila teza, da manjše države pogosto boljše opravijo svojo nalogo predsedujoče, saj niso omejene s svojimi nacionalnimi interesi, kar pa za državo posameznico niti ni nujno najboljše. Predsedujoča s tem zagotovo pripomore h enotnejšemu in bolj harmoniziranemu delovanju Evropske unije, obenem pa v kot kaj hitro lahko postavi nacionalne interese, ki so v nasprotju z interesi sedemindvajseterice. Hipotezo, da je **Slovenija izkoristila predsedovanje za uveljavljanje nacionalnih interesov tako lahko potrdim le deloma**.

Lahko pa potrdim drugi del zastavljene hipoteze, saj je predsedovanje pripomoglo k prepoznavnosti Slovenije kot turistične destinacije ter države, ki je sposobna sprejeti ter

izvrševati sprejete mednarodne obveze. Slovenija je izkoristila možnost promocije predsedujoče države, seznanjanje in informiranje številnih novinarjev, visokih uradnikov in vplivnih politikov o tem, kaj Slovenija je in kaj lahko ponudi EU. Slovenija je po moji oceni svoje delo opravila zelo solidno, s prijetnimi posledicami na političnem in širše družbenem področju.

Dokaz, da je predsedovanje pripomoglo k večji prepoznavnosti Slovenije kot turistične destinacije, navaja Slovenska turistična organizacija. »Pri tem se sklicuje na rezultate dveh anket, prve med predstavniki slovenskega turističnega gospodarstva in druge med predstavniki tujih turističnih organizacij.« Spletni anketi, ki sta bili izvedeni julija, navajata, da je skoraj polovica predstavnikov slovenskega turističnega gospodarstva in več kot polovica anketiranih predstavnikov tujih turističnih organizacij zaznala porast povpraševanja po slovenskih turističnih produktih, krajih in destinacijah. Med predstavniki slovenskega turističnega gospodarstva je 38 odstotkov takih, ki menijo, da se je povpraševanja povečalo predvsem zaradi predsedovanja Slovenije Svetu EU, med predstavniki tujih turističnih organizacij pa je takih 9 odstotkov. Med drugimi razlogi so navedli lastne trženjske aktivnosti in promocijo (37 odstotkov predstavnikov slovenskega turističnega gospodarstva in 29 odstotkov predstavnikov tujih turističnih organizacij) (STO: Predsedovanje povečalo prepoznavnost Slovenije kot turistične destinacije 2008).

Ob tem velja opozoriti, da je ogromno promocijskih aktivnosti potekalo v sklopu prireditev in kulturnih dogodkov, ki so bili organizirani s strani Slovenije kot predsedujoče. Podatek, ki navaja oceno, da se je prepoznavnost Slovenije povečana predvsem z lastno trženjsko aktivnostjo in promocijo, ima zato po mojem mnenju lahko korenine tudi v omenjenih spremljajočih dogodkih, ki so bili organizirani na različnih lokacijah pod postavko predsedovanja.

Težje je oceniti, kolikšen vpliv je imelo predsedovanje na odnos med Slovenijo, državami v sosedstvu in drugimi ter v kolikšni meri se je povečal njen ugled v regiji in Evropi. Zanimivo bo videti, ali bo Slovenija v prihodnje aktivnejšo vlogo pri razvoju odnosov med državami, bodisi kar se tiče bilateralnih zvez, kot v sklopu drugih mednarodnih (vladnih) organizacij, ne le znotraj Evropske unije. Menim, da je bila priložnost idealna startna pozicija, kako pa jo je Slovenija dejansko izkoristila, pa bo pokazal čas. Ne le na političnem področju, temveč tudi na širše družbenem področju.

HIPOTEZA 3

V času slovenskega predsedovanja je bil največje pozornosti deležen Zahodni Balkan, saj je začetek slovenskega predsedovanja sovpadel z enostransko razglasitvijo neodvisnosti Kosova ter začetkom srbske evropske prihodnosti. V ospredju sta bila še podnebno-energetski paket ter medkulturni dialog. Konec slovenskega mandata vodenja evropske četice pa je zaznamoval irski »ne«. Tako lahko v grobem povzamem teme, ki so zaznamovale slovensko predsedovanje.

Upam si trditi, da je Slovenija sledila zastavljenim prednostnim nalogam in jim skladno s tem posvečala največ pozornosti. Obenem se je uspešno odzvala na nepredvidljive okoliščine, ki so se pojavile v času njenega predsedovanja. Usklajevanje med prestolnico in Brusljem je bilo po mojih ocenah in ocenah kolegov, ki so pri projektu neposredno sodelovali, dobro. Pomanjkljivosti oziroma začasni zastoji v pretoku informacij so se mestoma pojavili le pri nepredvidljivih dogodkih, ki zahtevajo izredno hiter reakcijski čas, saj pri tem ni veliko prostora za oblikovanje stališč in izmenjavo informacij. Glede na izkušnje predsedstev pa lahko rečem, da je to stalnica vseh predsedstev, od katere Slovenija ni odstopala.

Kar se tiče komuniciranja ključnih prioritet, aktivnosti in dosežkov predsedovanja, ocenjujem, da je le-to potekalo tekoče in ažurno, pri čemer je bila odzivnost in razpoložljivost predstavnikov slovenskega predsedstva v primeru nepredvidljivih dogodkov dobra. Delovala je na podlagi ustaljene prakse, dogovorjenih smernic in rednih koordinacij s prestolnico. Pri tem je upoštevala politično občutljivost posameznih vsebin.

Tretjo hipotezo, ki govori o usmerjanju politike EU in vplivu na potek razprave med državami članicami, lahko tako potrdim. Ob tem pa opozarjam, da je veliko odločitev, ki jih mora sprejeti predsedujoča rutinske narave – tako je recimo odločitev, da se določena zadeva umesti na dnevni red in s tem postane predmet razprave, pogosto zgolj posledica spleta okoliščin, v katerih se države članice v danem trenutku znajdejo, in morda ne zgolj stvar predsedstva samega. Je pa seveda zadnja beseda vsekakor v rokah predsedujoče.

HIPOTEZA 4

Slovenija se je na vlogo predsedujoče Svetu EU temeljito in sistematično pripravila. Stike je vzpostavila s predstavniki preteklih predsedstev, ki so postregli z izkušnjami iz prve roke, za svoje kadre je organizirala izobraževanja in usposabljanja doma in v tujini, veliko tudi na

sedežu Generalnega sekretariata Sveta EU, pa tudi v Evropskem parlamentu in na Evropski komisiji. Slovenija je izhajala iz predpostavke, da je osnovni pogoj za dobro in uspešno vodenje zasedanj sedemindvajseterice odlično poznavanje delovanja evropskih institucij, posebej Sveta EU in vsebinskih področij, ki spadajo v ta okvir. To predpostavko je tudi ustrezno zasledovala. Eden največjih dosežkov Slovenije, povezanih s projektom predsedovanja Svetu EU, je tako nedvomno izšolanje in izpopolnitev velikega števila kadrov.

Ob tem se je Slovenija srečala z vrsto kadrovskih, finančnih, logističnih in drugih omejitev, ki so vplivale na izbiro načina vodenja predsedovanja. Podobno kot britansko in nemško predsedstvo, je slovensko okrepilo svoje stalno predstavništvo v Bruslju, pri čemer je bila sestava slovenskega stalnega predstavništva skromnejša in nekoliko drugače organizirana.

Vsaka država članica, ki je že predsedovala Svetu EU, je poiskala sebi optimalen model predsedovanja, določila sebi ustrezne poti odločanja, poročanja, komuniciranja ipd. Naloge predsedujočih se ne spreminjajo in vloge osrednjih nosilcev, tj. predsednika vlade, ministrov in stalnih predstavnikov so jasne in v tehničnem pogledu precej rutinske. Toda z vsebino, ki nikoli ni stalnica, predsedovanje dobi nove razsežnosti. Od vsakega posameznega delovalca je zato v nadaljevanju odvisno, v kolikšni meri se bo znal odzvati in prilagoditi danim situacijam. Ob tem mora predsedujoča upoštevati vire, ki jih ima za izpeljavo cilja na voljo.

Univerzalnega recepta za uspešno predsedovanje Svetu EU in Evropskemu svetu torej ni. S tem potrjujem četrto zastavljeno hipotezo.

Predmet nadaljnje analize, s pomočjo katere bi lahko ocenili uspešnosti slovenskega predsedovanja, bi bili lahko tudi faktorji, za katere Soetendorp in Hosli menita, da vplivajo na učinkovitost nacionalne diplomacije. Ti faktorji so velikost in relativna teža države članice, koordinacija nacionalne pogajalske mreže, članstvo v zmagovalni koaliciji oziroma v koaliciji, ki vpliva na nesprejetje odločitev, fleksibilnost pogajalske pozicije, angažiranost v pripravljalni fazi, pozicija predsedujoče na pogajanjih, uporaba pogajalskih taktik in predsedovanje Svetu EU.

Menim, da Slovenija v položaju predsedujoče, ravnotežja moči med malimi in velikimi državami EU, ki je pogosto v korist malih držav, ni izrazito izkoristila, bodisi ker za to ni bilo

priložnosti, ali pa jih ni znala videti. Koordinacija na dnevni ravni med posameznimi predstavniki ministrstev in drugih vladnih služb s predstavniki v Bruslju, pa je potekala dobro in učinkovito. Prav dobra koordinacija in nadzor nad oblikovanjem nacionalne pogajalske pozicije sta pripomogla k učinkovitosti na vseh stopnjah pogajanj. Res pa je, da se je nekajkrat zgodilo, kot je to stalnica tudi pri drugih državah, ne le predsedujočih, da so nacionalni pogajalci v posameznih primerih zamujali s stališči in usmeritvami. Koordinacija nacionalne pogajalske mreže je bila, kot je to običajno, tesno organizirana, centralistična, kar je zlasti pomembno v primeru pomembnih političnih odločitev.

Slovenija je kot predsedujoča imela koordinacijsko vlogo pri iskanju soglasja med članicami. S tem je dobila tudi možnost vplivanja na potek razprave in sprejetje končnih odločitev. Fleksibilno se je odzvala na takratne svetovne razmere, upoštevala odzive drugih članic, skušala omehčati na videz nezdržljive pozicije, ki so bile potrebne za doseg soglasja (npr. odločitev o priznanju neodvisnosti Kosova) in določila smernice za končno rešitev (npr. energetska politika, odnosi z Rusijo). Angažiranost je pokazala že v pripravljalni fazi. Z Nemci in Portugalci je uskladila svoje prioritete, ki se odražajo tudi v končnih predlogih odločitev. Vzpostavila je stike z vsemi institucijami in z njimi tudi v času predsedovanja dobro sodelovala.

Glede na to, da se večina odločitev EU sprejme že na ravni delovnih skupin, je dobro, da je Slovenija že v tej fazi uporabila nacionalne eksperte, ki obravnavano tematiko dobro poznajo in tako lahko pripomorejo k oblikovanju predlogov. Slovenija je po mojem mnenju solidno izkoristila pozicijo predsedujoče v pogajalskem procesu in s tem poveča možnosti za uspeh pri doseganju zelenega cilja. Tako je do opaznih premikov prišlo na številnih področjih, ki sem jih v magistrski nalogi predstavila..

Predsedovanje je bila odlična lekcija in obenem odskočna deska male, toda velike in pogumne Slovenije na njeni evropski poti. Verjamem, da bo dober trening pomagal pri kovanju slovenskega duha med evropskimi zvezdami!

20. LITERATURA

PRIMARNI VIRI

- *Amsterdamska pogodba*, sprejeta 2. oktobra 1997 in v veljavi od 1. maja 1999. 1997. Uradni list Evropske unije št. C 340, (10. november). Dostopno prek: <http://evropa.gov.si/pravni-red/pogodbe/amsterdam.pdf> (9. februar 2008).
- Evropske skupnosti. 2006. *Kako deluje Evropska unija*. Vodnik po institucijah EU.
- *Evropski svet v Bruslju, 19. in 20. junij 2007, Sklepi predsedstva*. 2008. Dokument Sveta Evropske unije št. 11018/08. Bruselj, (20. junij). Dostopno prek: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/SL/ec/101353.pdf (25. avgust 2008).
- *Lizbonska pogodba, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti, podpisana v Lizboni dne 13. decembra 2007*. 2007. Uradni list Evropske unije, (17. december). Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:SL:HTML> (22. avgust 2008).
- *Maastrichtska pogodba*, Sprejeta 2. julija 1992 in v veljavi od 1. novembra 1993. 1992. Uradni list Evropske unije C191, (29. julij). Dostopno prek: <http://evropa.gov.si/pravni-red/pogodbe/maastricht.pdf> (1. februar 2008).
- *Predsedovanje Svetu EU, Priročnik za uradne govorce in govorke ter službe za odnose z javnostmi*, 2007.
- *Presidency diplomatic representation in the third countries – Second half of 2007*. 2007. Dokument Sveta Evropske unije št. 1050/2/07 REV2, (12. julij). Dostopno prek: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/es/07/st10505-re02.es07.pdf> (9. februar 2008).
- *Pogodba o Evropski uniji*. Dostopno prek: http://eur-lex.europa.eu/sl/treaties/dat/12002M/htm/C_2002325EN.000501.html (24. avgust 2007).
- *Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/sl/treaties/dat/11997E/htm/11997E.html#0173010078> (24. avgust 2007).
- *Pogodba o Ustavi za Evropo*. Dostopno prek: http://europa.eu/scadplus/constitution/index_en.htm (24. avgust 2007).
- Poslovník Sveta EU, 2006. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/docCenter.asp?lang=sl&cmsid=245> (26. avgust 2007).
- *Program slovenskega predsedovanja Svetu EU*. Si.energija za Evropo, januar – junij 2008. 2007.

- *Sklep Vlade RS*. 2005. (6. oktober) Dostopno prek: http://www.vlada.si/index.php?&i1=UVI&i2=slo&i3=1&i4=dsjv&i5=ter_dvl;lst_021&i10=artic&i12=1647CC8C8D18DB55C12570920046AF79&i15=on&j1=utf-8&j2=content&j3=gids&j4= (14. november 2008).
- Služba vlade za evropske zadeve. 2005. *Priročnik za sodelovanje slovenskih vladnih predstavnikov v postopkih odločanja v EU*. Ljubljana.
- Služba vlade za evropske zadeve. 2006. *Poročilo o pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008*. Ljubljana (april).
- Služba vlade za evropske zadeve. 2007. *Poročilo o napredku pri pripravah na predsedovanje Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008, obdobje november 2006 – april 2007*. Ljubljana.
- Svet EU. 2006. *Information handbook of the Council of the European Union*. Bruselj (maj).
- Svet EU. 2008. *List of Council preparatory bodies, 11301/08*. Bruselj, (8. julij).
- Šumrada, Janez, Judita Bagon, Matjaž Kek, Ksenija Benedetti, Andrej Kavčič, Živana Mejač in Tanja Strniša. 2005. *Priprave Slovenije na predsedovanje Evropski uniji*. Organizacijska struktura za pripravo in izvedbo predsedovanja, povzetki projektnih nalog, priprav ministrstev na predsedovanje in okvirna časovnica za izvedbo priprav. Služba vlade za evropske zadeve. Ljubljana, (29. julij).
- *Ureditev glede diplomatskega predstavništva predsedstva v tretjih državah*. 2006. Dokument Sveta Evropske unije št. 16568/06, (11. december). Dostopno prek: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/es/06/st16/st16568.es06.pdf> (9. februar 2008).
- *Zasedanje Evropskega sveta v Bruslju, 13. in 14. marec 2008, Sklepi predsedstva*. 2008. Dokument Sveta Evropske unije št. 7652/1/08. Bruselj, (20. maj). Dostopno prek: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/SL/ec/99432.pdf (25. avgust 2008).

SEKUNDARNI VIRI

- Amerasinghe, Chittharanjan Felix. 1996. *Principles of the Institutional Law of International Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Barston, Ronald Peter. 1991. *Modern Diplomacy. London in New York*. Longman.
- Benko, Vlado. 1997. *Znanost v mednarodnih odnosih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Benko, Vladimir. 2000. *Sociologija mednarodnih odnosov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Degan, Vladimir Đuro. 2000. *Međunarodno pravo*. Rijeka: pravni fakultet Sveučilišta u Rijeki.
- Geser, Hans. 1992. *Die kleinen Staaten im internazinalen System*. Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie 44(4), 627-654.
- Goetschel, Laurent. 2000. *Small States and the Common Foreign and Security Policy (CFSP) of the EU: A Comparative Analysis*. NFP 42. Working papaer No. 14. Dostopno prek: <http://www.snf.ch/NFP/nfp42/working/WP14.pdf> (5. avgust 2008).
- Jazbec, Milan. 2000. *The Small New States in Europe after the Fall of the Berlin Wall and Their Diplomacies*. *The Sarmatian Review*, 20 (3). Dostopno prek: <http://ruf.rice.edu/~sarmatia/900/jazbec.html> (12. december 2007).
- Jazbec, Milan 2001. *The diplomacies of New small states: The case of Slovenia with some comparisons from Baltics*. Aldershot: Ashgate.
- Jazbec, Milan. 2002. *Diplomacija in varnost: razvoj in približevanje procesov*. Ljubljana: Vitrium.
- Kegley, W. Charles Jr. in Eugene R. Wittkopf. 2001. *World Politics; Trend and Transformation*. Eight edition. Boston in New York: Bedford/St. Martin's.
- Lasok, Dominik. 1994. *Law and Institutions of the European Union*. Sixth edition. London, Dublin, Edinburgh in Butterworths: Butterworth & Co. Ltd.
- Malanczuk, Peter. 1997. *Akehurst's Modern Introduction to International Law*. Seventh revised edition. London in New York: Routledge.
- Morgenthau, Hans Joachim. 1995. *Politika med narodi: borba za moč in mir*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Petrič, Ernest. 1980. *Nekateri komparativni vidiki mednarodnih organizacij*. Teorija in praksa 17 (9), 1120-1134.
- Petrič, Ernest. 1996. *Zunanja politika majhnih držav*. Teorija in praksa 33 (6), 876-897.

- Rourke, John T. in Mark A. Boyer. 2000. *World Politics: International Politics on the World Stage*, Brief. Third edition. Guilford, Conn: Dushin/McGray-Hill.
- Rupel, Dimitrij. 1994. *Čas politike*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Russett, Bruce in Starr, Harvey. 1996. *Svetovna politika*. Ljubljana. Fakulteta za družbene vede.
- Satow, Ernest. 1995. *Satow's Guide to Diplomatic Practice*. London in New York: Longman.
- Schermers, Henry G. in Niels M. Blokker. 1995. *International Institutional Law: Unity Within Diversity*. Third revised edition. The Hague, London in Boston: Martinus Nijhoff Publishers.
- Smith, Steve in John Baylis. 2001. *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*. Oxford: Oxford University Press.
- Soetendorp, Ben in Hosli, Madeleine O. 2000. *Negotiations in the European Union: the Hidden Influence on Council Decision-Making*. Dostopno prek: <http://www.ciaonet.org/isa/sib01/> (8. avgust 2008).
- Soudelius, Bengt. 1980. *Independence and Foreign Policy. Cooperation and Conflict* 15 (4): 187-2008.
- Svetličič, Marjan in Irena Brinar. 2002. *Small (transitional) countries in the new European architecture*. Louvain-la-Neuve: Université catholique de Louvain, Institut d'études européennes: Chaire Glaverbel d'études Européennes.
- Tallberg, Jonas. 2006. *Leadership and Negotiation in the European Union*. Dostopno preko: <http://books.google.com/books?hl=sl&lr=&id=IFZJkMD6jHkC&oi=fnd&pg=PA&dq=Metcalfe+D.,+Leadership+and+Negotiations+in+European+Union:+The+Presidency+of+the+Council.+2006&ots=3UA9gR95WA&sig=RQjJVZVVP5JBTEUXbqZUt5WxZ0#PPA2,M1> (2. avgust 2008).
- Thorhallsson, Baldur. 2000. *The Role of Small States in the European Union*. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd.
- Westlake, Martin. 1995. *The Council of the European Union*. London: Cartermill Publishing.

ČLANKI V ČASOPISIH, MEDMREŽJE

- Barber, Tony. 2008. Plaudits as Slovenia hands on EU baton. *Financial Times*, (26. junij).
- Cerkovnik, Maja. 2007. Kosmidujeva: V Bruslju za polovico premalo slovenskih tolmačev (intervju), *STA*, (17. avgust). Dostopno prek: www.sta.si (6. september 2007).
- *Dosežki slovenskega predsedovanja Svetu EU*. 2008. Sporočilo za javnost, (30. junij). Dostopno prek: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Press_Releases/June/0630SVEZdosezki.html (25. avgust 2008).
- *Europa*. 2008a. Dostop preko: http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_sl.htm (22. julij 2008).
- *Europa*. 2008b. Dostop preko: http://europa.eu/interpretation/index_sl.htm (10. avgust 2008).
- European Policy Centre. 2008. *Post-Summit Analysis: A time to heal*, (17. marec). Dostopno preko: http://www.epc.eu/en/print_this.asp?page=ER/EN/detail&AI=825&l=&ll=&t=15 (21. avgust 2008).
- European Policy Centre. 2008. *Post-Summit Analysis: A harsh reality check for the EU*, (23. junij). Dostopno preko: http://www.epc.eu/en/print_this.asp?page=ER/EN/detail&AI=792&l=&ll=&t=15 (21. avgust).
- *Evropa*. Dostop preko: <http://evropa.gov.si/institucije/svet-eu/> (3. september 2007).
- *Evropski parlament*. Dostop preko: <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do;jsessionid=BB18AE5C212AB7BB8FF78DA32AE30C80.node1?language=SL&id=45> (10. januar 2008).
- Ferle, Tina. 2007. Pöttering: Slovenija je lahko ponosna, da bo prva od novink predsedovala EU (intervju). *STA*, (6. september). Dostopno prek: www.sta.si (6. september 2007).
- Ferrar, Marcus. 2007. Predsedovanje Evropski uniji: kakšna Slovenija? Gostujoče pero. *Delo*, (13. junij).
- Kotnik Zavrl, Sergeja. 2007. Prek 1300 javnih uslužbencev v pripravah na predsedovanje EU (tema). *STA*, (9. junij). Dostopno prek www.sta.si (9. junij 2007).
- Kotnik Zavrl, Sergeja. 2007. Lenarčič: Prvega januarja bomo pripravljene (intervju). *STA*, (3. julij). Dostopno preko: www.sta.si (8. julij 2007).
- Lenarčič, Janez. 2007. *Predstavitev*. Dostopno prek: www.svez.gov.si/si/predsedovanje_eu/predstavitev/?type=98 (25. avgust 2007).

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

- *Minister dr. Rupel predal predsedovanje Svetu EU francoskemu zunanjemu ministru Kouchenrju. 2008.* Sporočilo za javnost, (30. junij). Dostopno prek: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Press_Releases/June/0630MZZ_Rupel_Kouchner.html (4. avgust 2008).
- *Minister dr. Rupel predstavil prednostne naloge slovenskega predsedovanja v Bruslju. 2007.* Novica, (20. december). Dostopno prek: <http://www.mzz.gov.si/nc/si/splosno/novice/cns/novica/article/141/23872/> (20. avgust 2008).
- *Ministrstvo za javno upravo.* Dostopno prek: http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/predsedovanje/kadrovanje_predsedovanje.pdf (20. avgust 2007).
- *Poslanske skupine enotne, da je bilo predsedovanje EU uspešno. 2008.* STA (17. julij). Dostopno prek: www.sta.si (17. julij 2008).
- *Predsedovanja Slovenije Svetu EU 2008 – v številkah 2008.* Sporočilo za javnost, (30. junij). Dostopno preko: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Press_Releases/June/0630UKOMstevilkePEU.html (12. avgust 2008).
- *Premier Janša evropskim poslancem predstavil prioritete predsedovanja. 2008.* Novica, (16. januar). Dostopno preko: <http://www.kpv.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/252/2483/> (20. avgust 2008).
- *Premier Janez Janša: Dobro sodelovanje z Evropskim parlamentom pomeni boljše rezultate predsedovanja. 2007.* Sporočilo za javnost, (19. december). Dostopno preko: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Press_Releases/January/1219EP.html, (12. avgust 2008).
- *Premier Janez Janša: Sinergija je prinesla premike, ki so Evropo naredili bolj učinkovito. 2008.* Sporočilo za javnost, (24. junij). Dostopno preko: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Press_Releases/June/0624KPV_Jansa_EP.html (4. avgust 2008).
- *Program in prednostne naloge slovenskega predsedovanja.* Dostopno preko: http://www.eu2008.si/si/The_Council_Presidency/Priorities_Programmes/index.html (20. avgust 2008).
- *Rop, Tone. 2007.* V pričakovanju slovenskega predsedovanja EU. Izkoristimo priložnost!. *Finance*, (8. junij).
- *Urad vlade za komuniciranje. 2008.* *Sinfo*, številka 11.

Predsedovanje Slovenije Svetu EU

- *Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU*. Dostopno preko: <http://bruselj.predstavnistvo.si/index.php?id=627> (12. november 2007).
- *Služba vlade za evropske zadeve*. 2007a. Dostopno preko: www.svez.gov.si/si/predsedovanje_eu/predstavitev/?type=98 (2. maj 2007).
- *Služba vlade za evropske zadeve*. 2007b. Dostopno preko: http://www.svez.gov.si/si/predsedovanje_eu/vprasanja_in_odgovori/kaj_bi_spremenila_uveljavitev_pogodbe_o_ustavi_za_evropo_glede_predsedovanja/ (8. september 2007).
- *Služba vlade za evropske zadeve*. 2007c. Dostopno preko: http://www.svez.gov.si/si/predsedovanje_eu/vprasanja_in_odgovori/kako_se_dolocijo_cilji_posameznega_predseda/ (8. september 2007).
- *Služba vlade za evropske zadeve*. 2007d. Dostopno preko: http://www.svez.gov.si/si/predsedovanje_eu/vprasanja_in_odgovori/kdo_krije_stroske_predsedovanja_ki_jih_imajo_predseduci_drzava/ (16. september 2007).
- *Služba vlade za evropske zadeve*. 2007e. Dostopno preko: http://www.svez.gov.si/si/predsedovanje_eu/vprasanja_in_odgovori/kako_je_z_uporabo_slo_jezika_v_casu_predsedovanja_slo_svet_eu/ (16. september 2007).
- STO: Predsedovanje povečalo prepoznavnost Slovenije kot turistične destinacije. 2008. *STA*, 12. avgust. Dostopno preko: <http://www.sta.si/vest.php?s=s&id=1309807> (20. avgust 2008).
- Vidmajer, Saša. 2008. Ko Latinska Amerika ni »španska vas«. *Delo*, (3. november).
- Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji. Dostopno preko: <http://evropa.gov.si/predsedovanje-slovenije/prednostne-naloge/> (8. september 2007).
- Vučina, Vršnak Ana, Petra Miklavc in Tina Ferle. 2008. Vrh EU z ambiciozno okoljsko časovnico; čestitke Sloveniji (zbirno). *STA*, (14. marec). Dostopno preko: <http://www.sta.si/vest.php?s=s&id=1267338> (20. avgust 2008).
- Vučina, Vršnak Ana, Petra Miklavc in Sergeja Kotnik Zavrl. 2008. Vrh EU za nadaljevanje ratifikacij in z zagotovili, da EU normalno deluje (zbirno). *STA*, (20. junij). Dostopno preko: <http://www.sta.si/vest.php?s=s&id=1295964> (20. avgust 2008).

NEOBJAVLJENI VIRI

- Angerholzer, Wolfgang. 2005. Izvršni sekretariat za priprave na predsedovanje v Zveznem ministrstvu za zunanje zadeve Avstrije. Brdo, maj.
- Bagon, Judita. 2006. Ministrstvo za javno upravo. Ljubljana, november.
- Bušljeta, Nataša. 2006. Služba vlade za evropske zadeve. Ljubljana, november.
- Darmis, Ioannis. 2007. Evropski parlament. Bruselj, oktober.
- Grošelj, Andrej. 2006. Stalno predstavništvo RS pri EU v Bruslju. Ljubljana, oktober.
- Heim, Dietrich. 2005. Izvršni sekretariat za priprave na predsedovanje v Zveznem ministrstvu za zunanje zadeve Avstrije. Brdo, maj.
- Kek, Matjaž. 2006. Urad za komuniciranje. Ljubljana, oktober.
- Keller-Noëllet, Jacques. 2005. Direktorat za splošna politična vprašanja in Generalni sekretariat Sveta EU. Brdo, junij.
- Kemperman, Fritz. 2006. Stalno predstavništvo Nizozemske v Bruslju. Ljubljana, oktober.
- Kocijančič, Maja. 2007. Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU.
- Kotthaus, Martin. 2008. Stalno predstavništvo Republike Nemčije pri EU, Bruselj, julij.
- Lipičnik, Jerneja. 2006. Služba vlade za evropske zadeve. Ljubljana, november.
- Logar, Anže. 2007. Urada za komuniciranje.
- Marro, Dominique-Georges. 2007. Sveta EU. Bruselj, julij.
- Mc Donagh, Bobby. 2007. Direktor za evropske Irske. Ljubljana, junij.
- Mejač, Živana. 2006. Služba vlade za evropske zadeve. Ljubljana, november.
- Naraks, Andreja. 2008. Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU.
- Strniša, Tanja. 2007. Služba vlade za evropske zadeve.
- Thompson, Kate. 2006. Generalni sekretariat za predsedovanje Velike Britanije. Ljubljana, januar.
- Tuuri, Helena. 2007. Sekretariat za evropske zadeve pri predsedniku vlade Republike Finske. Helsinki, september.
- Van den Broecke, Marjory. 2007. Evropski parlament. Bruselj, oktober.
- Zajec Herceg, Nataša. 2006. Služba vlade za evropske zadeve. Ljubljana, oktober.
- Woschnagg, Gregor. 2006. Stalno predstavništvo Republike Avstrije pri EU. Brdo, november.